34
81

Ч. Айтматов атындагы тил жана адабият институту
Кол жазмалар фондусу
Инв. № 82
Кыргыз Республикасынын Улуттук илимдер академиясы
Гуманитардык жана экономикалык илимдер бөлүмү

34-81

Ҳ. Каримов

زبان فارسی

ЗАБОНИ ФОРСӢ

КИТОБИ АВВАЛ

БАРОИ СИНФИ ПАНҶӮМИ
МАКТАБҲОИ ТОҶИКӢ

Ҳ. Каримов

زبان فارسی

ЗАБОНИ ФОРСӢ

КИТОБИ АВВАЛ

БАРОИ СИНФИ ПАНҶӮМИ
МАКТАБҲОИ ТОҶИКӢ

ЧОПИ II

НАШРИЁТИ ДАВЛАТИИ АДАБИЁТИ
ТАЪЛИМӢ-ПЕДАГОГИИ
ВАЗОРАТИ МАОРИФИ РСС ТОҶИКИСТОН
Сталинобод 1961

МУКАДДИМА

Мо забони форсии имрӯзаро меомӯзем.

Забони форсӣ ва тоҷикии имрӯза ба ҳамдигар наздиканд, аммо фарқҳое низ дар байни онҳо мавҷуданд.

Забони тоҷикӣ аз форсӣ аз ҷиҳати овозӣ (фонетикӣ) фарқ мекунад, яъне, ҳар яки ин ду забон дорои овозҳо ва оҳангҳо ва қоидаҳои фонетикии ба худ хосе мебошанд.

Забони тоҷикӣ аз форсӣ аз ҷиҳати луғат фарқ мекунад, яъне, ҳар яки ин ду забон дорои луғатҳо ва қоидаҳои калимасозии ба худ хосе мебошанд.

Забони тоҷикӣ аз форсӣ аз ҷиҳати сохти грамматикӣ фарқ мекунад, яъне, ҳар яки ин ду забон дорои қоидаҳои грамматикии ба худ хосе мебошанд.

Барои ёд гирифтани забони форсӣ омӯхтани хусусиятҳои хоси он забон бисьёр муҳим аст.

Хати (графикаи) форсӣ арабӣ аст. Азбаски хати арабӣ овозҳои форсиро пурра ифода карда наметавонад, мо барои ошноии умумӣ ва дурусттар талаффуз кардани овозҳои форсӣ аз транскрипция фоида мебарем.

Транскрипция ҳарфҳои шартӣ мебошанд, ки бо онҳо овозҳои нутқ тасвир карда мешаванд. Транскрипцияе ки ба кор мебарем, дар асоси хати русӣ сохта шудааст.

Дар транскрипция ҳарфҳои калон вуҷуд надорад.

Овозҳои забони форсӣ

А. САДОНОКҲО

Забони форсии имрӯза 8 овози садонок дорад, ки онҳо ба ду гурӯҳ тақсим мешаванд.

Гурӯҳи якӯм садонокҳои холис номида мешаванд, миқдори онҳо 6-то буда иборатанд аз **и, е, а, у, о, ӓ.**

Гурӯҳи дуввӯми садонокҳои форсӣ садонокҳои мураккаб (дифтонгҳо) номида мешаванд. Миқдори онҳо 2-то буда иборатанд аз **еи, оу.**

САДОНОКҲОИ ХОЛИС

ОВОЗИ а

Овози садоноки **а** дар забони форсӣ ба ҷои овози **о**-и тоҷикӣ ба кор бурда мешавад, аммо ин овоз аз **о**-и тоҷикӣ фарқи калон дорад. Фарқи муҳимтарини **а**-и форсӣ аз **о**-и забони мо иборат аз он аст, ки дар вақти талаффузи овози **а**-и форсӣ ақиби забон ғунтар шуда забон чандон аз ком паст намеравад, кунҷи лабҳо хурд намешавад ва лабҳо чандон пеш намебароянд. **а**-и форсӣ ба **а**-и заданоки русӣ хеле наздик аст (масалан, ба **а**-и якӯми галка, ваша).

Барои талаффузи **а**-и форсӣ даҳанро барои талаффузи **а**-и тоҷикӣ тайёр карда **о** талаффуз кардан лозим аст.

Супориши 1. Калимаҳои зеринро аввал ба тарзи тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

об — аб, обод — абад, орд — ард, шом — шам, боб — баб, бобо — баба, момо — мама, борон — баран, нон — нан.

ОВОЗИ У

Овози садоноки **у**-и форсӣ ба **у**-и калимаҳои **дуд, нур-и мо** наздик аст. Аммо **у**-и форсӣ нисбат ба **у**-и тоҷикӣ каме дарозтар талаффуз мешавад.

ОВОЗИ И

Овози садоноки **и** ба овози **и**-и калимаҳои **тир, шир ширин-и** тоҷикӣ ва инчунин ба овози **й**-и **моҳӣ, пагоҳӣ** монанд аст.

ОВОЗИ ӓ

Овози **ӓ**-и форсӣ одатан ба ҷои **а**-и тоҷикии дар аввал ва дар байни калимаҳо меомадагӣ ба кор бурда мешавад. Аммо **ӓ**-и форсӣ аз **а**-и тоҷикӣ фарқи калон дорад. Фарқи муҳимтарини **ӓ**-и форсӣ аз **а**-и тоҷикӣ иборат аз он аст, ки дар вақти талаффузи **ӓ**-и форсӣ забон аз ком чандон дур намешавад, **ӓ** каме ба овози **э**-и тоҷикӣ наздиктар талаффуз мешавад.

Барои талаффузи **ӓ** даҳанро барои гуфтани **э** тайёр карда **а**-и тоҷикиро талаффуз кардан даркор аст.

Супориши 2. Калимаҳои зеринро аввал ба тарзи тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

адаб — ӓдӓб, бабр — бӓбр, хабар — хӓбӓр, абр — ӓбр, модар — мадӓр, фардо — фӓрда, шарм — шӓрм, чарм — чӓрм, тар— тӓр.

ОВОЗИ *о*

Овози садоноки **о**-и форсӣ ба садонокҳои тоҷикӣ монандӣ надорад. Дар вақти талаффузи **о** забон ба ақиб кашида шуда боло намебарояд ва поён ҳам нафаромада вазъияти миёнаро мегирад, лабҳо ба шакли доира даромада андак пеш мебароянд.

Овози **о**-и форсӣ ба овози байни **о** ва **ӯ**-и тоҷикӣ монанд аст. Барои талаффузи **о**-и форсӣ даҳанро барои гуфтани **ӯ** тайёр карда **о**-и тоҷикиро талаффуз кардан лозим аст.

Супориши 3. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба тарзи форсӣ талаффуз кунед:

шуд — шод, гул — гол, ду — до, буз — боз, бузург — бозорг, дум — дом, гург — горг, булбул — болбол, шутур — шотор.

ОВОЗИ е

Овози садоноки е-и форсӣ бо пеши забон талаффуз мешавад. Ғайр аз ин дар вақти талаффузи он забон аз ҷиҳати ба ком наздику дуршавӣ вазъияти миёнаро ба худ мегирад. Лабҳо дар талаффузи е иштирок намекунанд.

е-и форсӣ ба э-и тоҷикӣ наздик аст. Аммо (махсусан, ба вай зада наафтад) кӯтоҳ талаффуз карда мешавад.

Супориши 4. Калима ва ифодаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба тарзи форсӣ талаффуз кунед:

китоб — кетаб, гил — гел, дониш — данеш, писар — песӓр, инсон — енсан, исм — есм, нони гарм — нане гӓрм, китоби ман — кетабе мӓн, гули сурх — голе сорх.

хона — хане, шона — шане, мева — миве, шира — шире, сара — сӓре, коса — касе, тира — тире.

Гуфтаҳои болоро дар назар дошта, қайд кардан даркор аст, ки махсусан овозҳои садоноки о, ӓ, а, и-и форсӣ ба садонокҳои забони тоҷикӣ монандӣ надоштаанд.

Садонокҳои дарози форсӣ а, у, и садонокҳои устувор ҳам ҳастанд. Ва садонокҳои ӓ, о, е садонокҳои ноустуворанд.

Садонокҳои холиси форсӣ ба ду қисм ҷудо мешаванд: Садонокҳои а, у, и садонокҳои дарозанд. Садонокҳои ӓ, о, е садонокҳои кӯтоҳанд.

Супориши 5. Калимаҳои зерини тоҷикиро ба тарзи форсӣ талаффуз кунед ва бо транскрипция нависед:

тобистон, зимистон, бӯстон, писар, духтар, киштзор, замин, хомӯш, шӯр, дӯстӣ, соат, рӯзона, шабона, тартиб, китоб, сурхӣ, сафедӣ, мусалсал, хушк, мамлакат, омӯзгор, шогирд, хитоб, беша, шумурдан, хурӯс.

САДОНОКҲОИ МУРАККАБИ (ДИФТОНГҲОИ) ФОРСӢ

Садонокҳои мураккаби форсӣ ба забони форсӣ хос аст, онҳо дар забони тоҷикӣ нестанд.

Садонокҳои мураккаб дар форсӣ 2-тоанд. Дар транскрипция онҳоро бо аломатҳои e͡i o͡u тасвир мекунанд.

Овозҳои e͡i ва o͡u-ро барои он овозҳои мураккаб ё дифтонгҳо меноманд, ки онҳо овозҳои таркибианд. Дифтонги e͡i дар натиҷаи ба ҳамдигар часпонида талаффуз кардани ду са-

донок, яъне **е** ва **и** ба вуҷуд меояд. Ва дифтонги **о͡у** аз пушти якдигар ба ҳамдигар часпонда талаффуз шудани ду садонок, яъне **о** ва **у** иборат аст.

Овози **е͡и** ба овози нидои (хитоби) **эй-и** тоҷикӣ хеле наздик аст, фақат й-ро кӯтоҳ талаффуз кардан даркор аст. Барои талаффузи **е͡и** лозим аст, ду садонок (**е** ва **и**) ба ҳам бисьёр ҷафс талаффуз шаванд, яъне ду ҳиҷо шуда наравад, балки як ҳиҷо шуда талаффуз шавад.

Супориши 6. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ, баъд ба тарзи форсӣ талаффуз кунед:

най — не͡и, хайр — хе͡ир, сайр — се͡ир, байт — бе͡ит, тай — те͡и, айвон — е͡иван, маймун — ме͡имун.

Барои талаффузи овози **о͡у** садонокҳои **о** ва **у**-ро чунон ба ҳамдигар ҷафс талаффуз кардан даркор аст, ки онҳо як ҳиҷо шуда бароянд.

Супориши 7. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

нав — но͡у, шав — шо͡у, дав — до͡у, Фирдавсӣ — Фердо͡уси, маврид — мо͡уред, равшан — ро͡ушӑн.

Дар хотир бошад, ки қисми аввали дифтонгҳо (яъне **е-и** **е͡и** ва **о-и** **о͡у**) равшантар, аниқтар талаффуз мешаванд.

Б. ҲАМСАДОҲО.

Дар забони форсӣ 22-то овози ҳамсадо ҳаст. Дар транскрипция онҳоро бо аломатҳои зерин тасвир мекунанд: **б, в, г, ġ, д, ж, дж**[1], **з, й, к, л, м, н, п, р, с, т, ф, х, ч, ш, h**[2].

Ба ғайр аз **ġ** ҳамаи овозҳои ҳамсадои форсӣ ба ҳамсадоҳои тоҷикӣ монанданд.

Дар забони ҳозираи форсӣ овозҳои **қ** ва **ғ** ҳамчун овозҳои алоҳида вуҷуд надоранд. Калимаҳои аслан **қ** ва **ғ** дошта дар форсӣ одатан бо овози **ġ** талаффуз карда мешаванд.

Овози **ġ** на ба **қ** ва на ба **ғ** монанд аст, аммо ба ҳар дуи онҳо наздик аст. Ин овоз бо иштироки забонча талаффуз шу-

---

[1] **дж** — овози ч-ро ифода мекунад.

[2] **h** — овози х-ро ифода мекунад.

да бечаранг аст. Вобаста ба вазъияти фонетикиаш гоҳ он зич асту гоҳ роғ.

Супориши 8. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба тарзи форсӣ талаффуз кунед:

қанд — ғанд. Самарқанд — сămăрғанд, қалам — ғăлăм, ақл — ăғл, оқил — ағел, ғор — ғар, боғ — бағ, ғалақа — ғăлағе, бағал — бăғăл.

Супориши 9. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба тарзи форсӣ талаффуз кунед:

ҷон — джан, ҷавон — джăван, маҷлис — măджлес, ҷо — джа, ҷорӣ — джари, ҳозир — hазер, ҳазор — hăзар, баҳр — băhр, қаҳр — ғahр, роҳ — pah, муҳоҷир — мohаджер.

МАШҚҲОИ ФОНЕТИКӢ

Супориши 10. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

об — аб, обод — абад, ободӣ — абади, абад — ăбăд, абадӣ — ăбăди, тар — тăр, тарош — тăраш, самар — сăмăр, қамар — ғăмăр, адо — ăда, ном — нам, нам — нăм, корд — кард, кард — кăрд.

Супориши 11. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

Китоб — кетаб, дил — дел, шино — шена, ҳикоят — hекайăт[1], шикоят — шекайăт, гирифтан — герефтăн, бино — бина (*бинанда*), сир — серр (*роз*), хиёр — хийар, дохил — дахел.

Супориши 12. Калимаҳои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

буз — боз, шуд — шод, гуфт — гофт, бузург — бозорг, шумурдан — шомордăн, шумо — шома, пул — пол (*кӯпрук,*) пул — пул (*маблағ*), шӯр — шур, мӯр — мур, дӯхтан — духтăн, дӯст — дуст, дӯғ — дуғ (*аз ҷуғрот*).

---

[1] Дар хотир бошад, ки дар транскрипция ҳарфҳои йотбарсар вуҷуд надорад.

Супориши 13. Калимахои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба тарзи форсӣ талаффуз кунед:

моҳӣ — маһи, ширинӣ — ширини, адабӣ — ӓдӓби, барра — бӓрре, биҳӣ — беҳ, китобхона — кетабхане, ситора — сетаре, қабул — ғӓбул, алоқа — ӓлағе, шарманда — шӓрмӓнде.

ҷамоат — ҷӓмаӓт, каҷ — кӓдж, ҷустан — ҷостӓн, ҷангал — ҷӓнгӓл, ҷаҳон — ҷӓһан, ҳуҷҷат — һоджджӓт, тааҷҷуб — тӓаджджоб.

Супориши 14. Калимахои зеринро аввал ба тоҷикӣ ва баъд ба форсӣ талаффуз кунед:

пайдо — пеида, майдон — меидан, айб — еиб, ғайб — ғеиб, байт — беит, ҳайф — һеиф, кайф — кеиф.

Нав — ноу, навда — ноуде, мавҷуд — моуджуд, тавба — тоубе, тавр — тоур.

Супориши 15. Калимахои зерини ба тоҷикӣ навишташударо ба форсӣ гардонида бо транскрипция нависед:

шаб, таом, хом, хор, мор, шакар, ҷом, аҷаб, ҳаво, ҳалво, моҳ, коҳ, шӯр, шӯра, дуд, бузург, бӯ, мӯ.

ғор, ғолиб, ғарб, боғ, қобил, қошуқ, қалам, қолиб, қонун, ғарқ, қадам.

Супориши 16. Машқи зеринро ҳам мисли машқи болоӣ иҷро кунед:

сайд, қайд, ҳайрон, райҳон, вайрон, ғайрат, ҳайрат.

Савр (*номи моҳ*), ҷав, ҷавр, ҳавсала, ҳавз, дав, давр, савдо.

Супориши 17. Зарбулмасалҳои зерини ба тоҷикӣ навишташударо бо транскрипция ба тарзи форсӣ нависед:

Мекӯш ба ҳар варақ, ки хонӣ,
То маънии он тамом донӣ.

Бузургӣ саросар ба гуфтор нест,
Ду сад гуфта чун ним кирдор нест.

Супориши 18. Дар поён шеъри Эраҷ „Меҳри модар" бо транскрипция ба форсӣ навишта шудааст, ки шумо онро ба тоҷикӣ гардонида бо хати **худамон нависед:**

МЕҺРЕ МАДӒР

гуйӓнд мӓра чу зад мадӓр
пестан бе дӓһӓн герефтӓн амухт
шӓбһа бӓре гаһварӓйе мӓн
бидар нешӓст-о хофтӓн амухт

дāстāм бегерефт-о па бе па борд
та шивейе раһ рāфтāн амухт
йек һārф-о до һārф бāр зāбанām
ālфаз неһад-о гофтāн амухт
лāб-хānд неһад бāр лāбе мān
бāр гончāйе гол шокофтāн амухт
пāс һāстийе мān зе һāстийе у-ст
та һāстām-о һāст дарāмāш дуст

(*Эраҷ*).

Графикаи (хати) забони форсӣ

Асоси графикаи (хати) забони форсӣ арабӣ аст. Графикаи форсӣ 32 ҳарф дорад. Ва ҳар ҳарфи форсӣ як чанд шакл дорад. Хати арабӣ аз рост ба чап навишта мешавад.

А. ҲАРФҲОИ ЗАБОНИ ФОРСӢ

Дарси 1

Овози **а**-ро ҳарфи ا ифода мекунад. Вай дар байн ва охири калима ба шакли ـا ва агар бо ҳарфи пеш аз худ омада часпонида навишта шавад ба шакли ـا навишта мешавад. Ин ҳарф ба ҳарфи баъдомада часпонида навишта намешавад.

Овози **б**-ро ҳарфи **бе** ифода мекунад. Дар аввали калима ба шакли بـ , дар байн, агар аз ду тараф часпонида навишта шавад, ба шакли ـبـ дар охир биёяд, ба шакли ـب навишта мешавад. Шакли алоҳидаи вай ب аст.

Овози **д**-ро ҳарфи **дал** ифода мекунад. Вай алоҳида навишта шавад ба шакли د ва дар байн ва дар охири калима агар ба ҳарфи пеш аз худ омада часпонида навишта шавад, ба шакли ـد навишта мешавад. Ҳарфи **дал** ба ҳарфи баъдомада ҳаргиз часпонида намешавад.

Супориши 19. Калимаҳои зеринро хонед:

آب باب بابا باد آباد آداب داد

Дарси 2

Овози **р**-ро бо ҳарфи **ре** менависанд. Ҳарфи **ре** алоҳида навишта шавад ба шакли ـر ва ба ҳарфи пеш аз худ омада часпонида шавад ба шакли ـر навишта мешавад. Ҳарфи **ре** ба ҳарфи баъд омада ҳаргиз часпонда намешавад.

Супориши 20. Калимаҳои зеринро хонед:

بار دار آر آرد

زاد آرا دارا دارا ب

Дарси 3

Овози **ā** дар аввали калима бо ҳарфи ālef (ا) ифода карда мешавад. Дар байни калима ин овоз тамоман навишта намешавад. Масалан, калимаи **āb** ба шакли اب навишта шавад, калимаи **dād** ба шакли داد навишта мешавад. Дар забони форсӣ дар охири калима овози **ā** ҳаргиз намеояд.

Дар бораи дар форсӣ чӣ тавр талаффуз шудани он калимаҳои тоҷикие ки дар охирашон **а** доранд, дар дарсҳои баъдӣ сӯҳбат хоҳем кард.

Супориши 21. Калимаҳои зеринро бихонед. Барои фаҳмидани калимаҳо ва инчунин барои донистани тарзи талаффузи калимаҳо, ба луғати дар охири китоб додашуда мурочиат кунед:

ابر آرا ابد ارباب بر برار بد بدر

بردار ببر در دد درد دارد زد

Супориши 22. Ҷумла ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

баб аб дад. дараб абра бӑрӑд. бӑдр ард бӑрӑд. баба дӑрд дарӑд. дараб аб дад.

Дарси 4

Ҳарфи **син** овози **с**-ро ифода мекунад. Шакли алоҳидаи син ـس ва ـس аст. Дар аввал ба шакли سـ ё سـ менависанд. Дар байн ـسـ ва ـسـ ва дар охир ба шакли ـس ва ـس менависанд.

Супориши 23. Калимаҳои зеринро бихонед. Барои фаҳмидани маънои калимаҳои номафҳум ба луғати дар охири китоб додашуда мурочиат кунед:

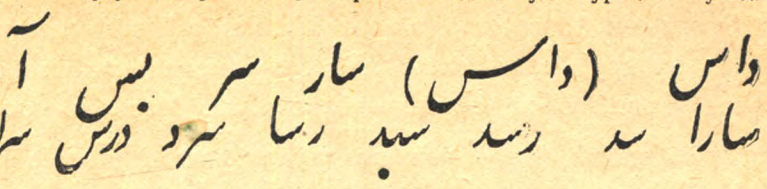

Овози **ш** бо ҳарфи **шин** ифода карда мешавад. Тарзи навишта шудани ҳарфи шин ба навишта шудани ҳарфи син бисьёр наздик аст. Шакли шин ба син монанд асту дар болояш се нуқта дорад. Яъне шини алоҳида ش (ش), аввал شـ (شـ), миёна ـشـ (ـشـ) ва охир ـش (ـش) аст.

Супориши 24. Калимаҳои зеринро хонед:

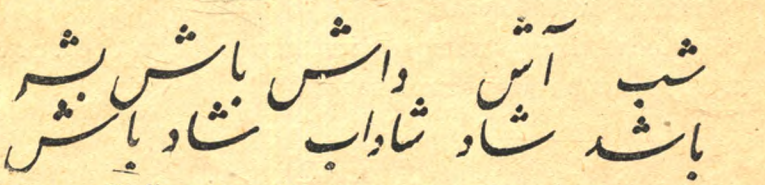

Супориши 25. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ нависед:

сäбäб, бäшäр, шäбдäр, сара, сäбäд, шад баш, шад башäд сара шад, аб сäрд, сäбр, сäрä, сара шад баш.

Дарси 5

Ҳарфи **те** овози **т**-ро ифода мекунад. Шакли алоҳидаи те ت, шакли аввалиаш تـ, шакли байниаш ـتـ ва шакли охираш ـت аст.

Супориши 26. Калимаҳои зеринро бихонед:

Супориши 27. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ нависед:

тäбäр, дäшт, дараб шад äст, аб сäрд äст, дараб дäр дäшт äст, дараб тäбäр дарäд, дараб täб дарäд.

Дарси 6

Овози **о**-и форсӣ дар аввали калима бо **ӓлеф** навишта мешавад ва дар байни калима ин овоз тамоман навишта намешавад, яъне, бо ҳарф ифода намешавад. Масалан, калимаи **остад** ба шакли استاد навишта шуда, калимаи **шод** ба шакли شد навишта мешавад.

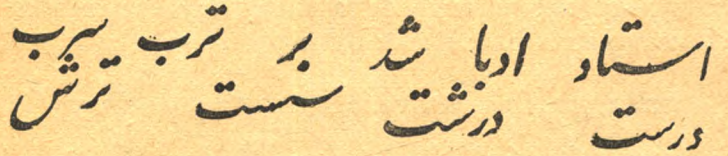

Супориши 28. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ нависед:

сорб, шотор, торш, остад.

аб сӓрд шод. сара дӓстӓшра шост. шотор барра борд. сара шад шод. дараб остад äст. остад шад шод.

Дарси 7

Овози **н**-ро бо ҳарфи **нун** менависанд. Шакли алоҳидаи нун ن, шакли аввалиаш نـ, шакли миёнагиаш ـنـ ва охиринаш ـن аст.

Супориши 29. Калимаҳои зеринро бихонед. Барои фаҳмидани маънои калимаҳои номафҳум ба луғати охири китоб мурочиат кунед:

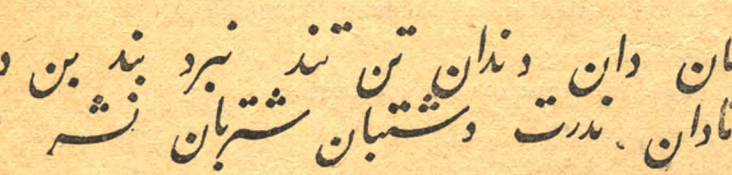

Дарси 8

Овози **м**-ро ҳарфи **мим** ифода мекунад. Шакли алоҳидаи мим م аст. Дар аввал مـ, дар миёна ـمـ ва дар охир ـم навишта мешавад.

Супориши 30. Калимахои зеринро хонед:

نام بادام دام شرم نم سم رسم تمام مار مرد
مادر ندد مسند ام دردمند تمام تماشا

Супориши 31. Калима ва ифодаи зеринро ба хати форсӣ бинависед:

шомордӑн, рӑсм, манд, дом, мод, дам, мӑснӑд, шам, баба дӑрдманд äст, мадӑрӑм сара нам дарӑд, тӑмаша тӑмам шод, мадӑрӑм шад äст.

Дарси 9

Овози е-ро дар аввали калима бо ӑлеф ифода мекунанд ва дар байн тамоман наменависанд. Масалан, калимаи емдад-ро ба шакли امداد нависанд, калимаи медад-ро ба шакли مداد менависанд.

Супориши 32. Калимахои зеринро хонед:

امداد امشب اسم سر شنا شناس مس
نشان دانش دانشمند ناشناس نادر ناشتا

Супориши 33. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ нависед:

нешäст, нешан, сетӑм, медаде мӑн, мадӑре мӑн, мадӑре шома, медад дӑр дӑсте мӑн äст. наме мӑн надер äст.

Дарси 10

Харфи овози **л—лам** аст. Шакли лами алохида ل аст. Лам дар аввали калима ба шакли لـ, дар байн ـلـ ва дар охир ـل навишта мешавад.

Супориши 34. Калимахои зеринро бихонед ва баъд ба дафтаратон нависед:

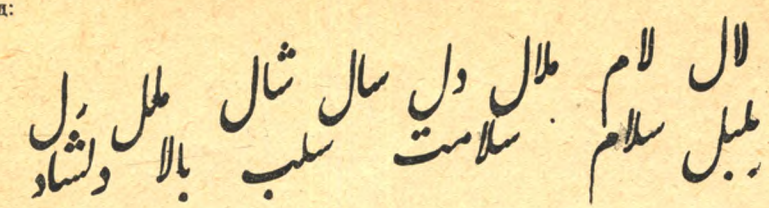

Супориши 35. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

шемал, лӑб, лебас, лабод, болбол.
бӑрадӑрӑм сӑламӑт äст, есме бӑрадӑре ман сӑлам äст. сӑлам шеш сал дарӑд.

Дарси 11

Овози з-ро одатан ҳарфи зе ифода мекунад. Ҳарфи зе алоҳида навишта шавад ба шакли ز ва ба ҳарфи пеш аз худ омада часпонда шавад ба шакли ـز навишта мешавад. Чуноне ки дида мешавад, фарқи ҳарфи зе аз ре як нуқта аст.

Ҳарфи зе низ монанди ҳарфи ре ба ҳарфи баъди худ омада часпонда навишта намешавад.

Супориши 36. Калима ва ҷумлахои зеринро бихонед:

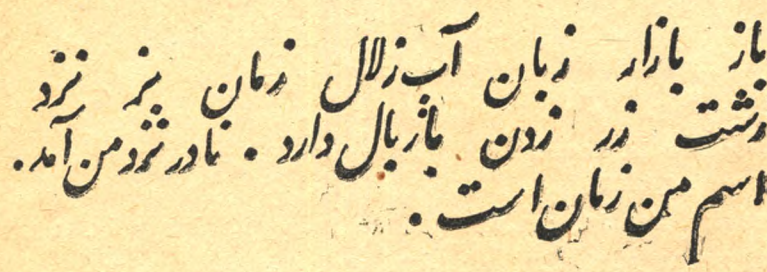

Дарси 12

Ҳарфи овози к—каф аст. Кафи алоҳида ба шакли ک, дар аввал, ба шакли کـ, дар байн ба шакли ـکـ ва дар охир ба шакли ـک навишта мешавад.

Супориши 37. Калима ва ифодахои зеринро бихонед:

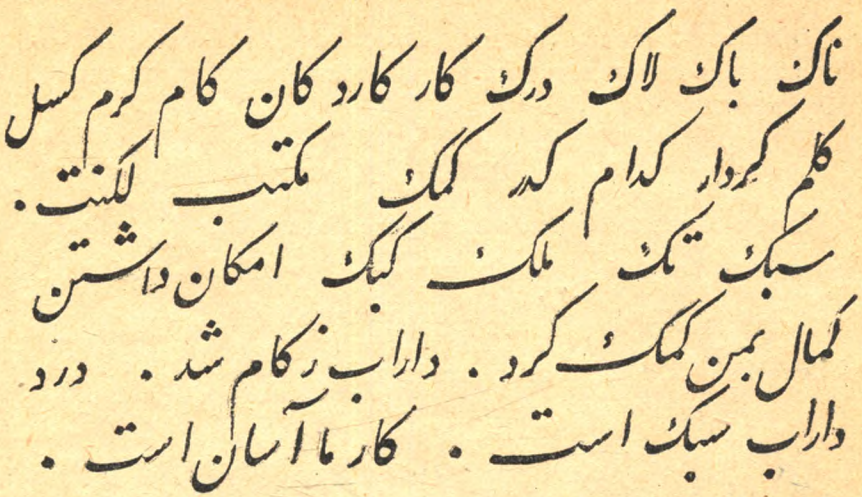

Супориши 38. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед.

малек, шекар, кänар, ашкар, кар, кард, märkäз, märkäb. сара бе мän комäк кärд. мän бе сара комäк кärдäм. bäрадäре мän äз мäктäб амäд. bäрадäрäм доктор аст.

Дарси 13

Ҳарфи овози **г—гаф** аст. Ҳарфи гаф ба ҳарфи каф **хеле** монанд аст.

Ҳарфи гаф чунин шаклҳо дорад: алоҳида биёяд گ дар аввал گ, дар байн گ, дар охир گ

Супориши 39. Калима ва ифодахои зеринро бихонед:

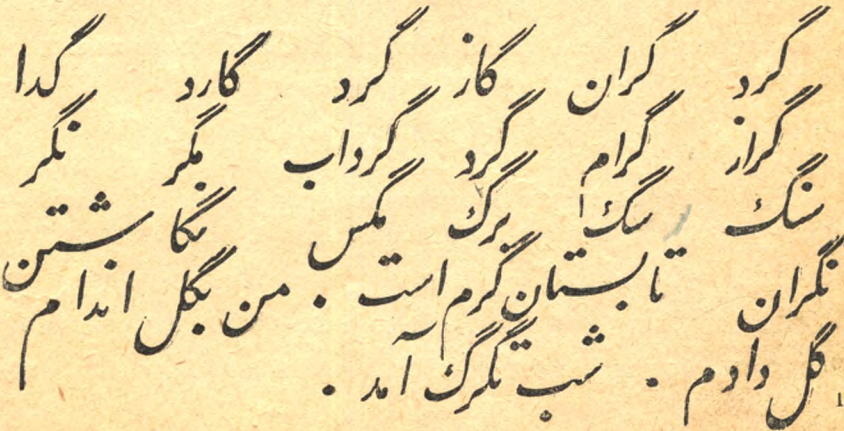

Супориши 40. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

гостӑрдӑн. гом шодӑн, гӑндом, мӑгӑс, тӑнг, тонг, тӑнгна. гӑндом каштӑн. камел шенагӑр äст. мӑн гол нешандӑм. гол-нар голкар äст. ман гел-карӑм.

Дарси 14

Ҳарфи овози х-хе аст. Ин ҳарф алоҳида ояд خ ва агар дар аввали калима ояд ба шакли خ, дар байн ояд ـخـ ва дар охир ояд ба шакли ـخ навишта мешавад.

Супориши 41. Калима ва ифодахои зеринро хонед:

خار خاک خرما خر خرسند خبر شخم تخم

لخت بخت سخت تخت تلخ نخ بلخ بلخ

نخل شاخ برخ رخ سرخ گاردسرخ نخل خرما

بلند است . برشاخ دارد . گلنار بمن خرما داد . خرما

خشک شد .

Супориши 42. Ҷумла ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ нависед.

нäхле хорма болӑнд шод, хӑрдӑл тонд äст. тохме хам. нерхе хорма ӑрзан äст. бе хӑшм амӑдӑн.

Дарси 15

Агар аз ҳарфи **хе** як нуқтаро кам кунем. онгоҳ ҳарфи h пайдо мешавад, яъне ҳарфи h низ ҳамон **х** асту фақат нуқта надорад. h-и алоҳида ح, дар аввали калима حـ, дар байн ـحـ ва дар охир ـح аст. Ин h-ро **hайе-хотти** низ меноманд. Дар хотир бошад, ки барои ифодаи овози h-и форсӣ ду ҳар-

фи ҳе ҳаст. Баъзе калимаҳоро бо ин ҳе менависанду ва баъзе калимаҳоро бо дигар ҳе. ҳе-и дуввӯмро баъд меомӯзем.

Супориши 43. Калима ва ифодахои зеринро хонед:

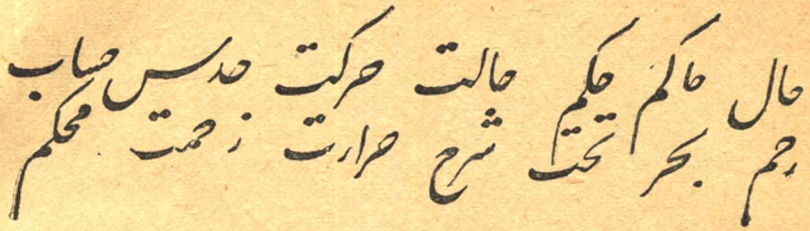

Супориши 44. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ҳосн, ҳäсäн, ehcac, lähn, ehcan.
räҳмät бе ҳäсäн кетаб дад. бähре хäзäр бозорг äст. ҳесаб кärдäн, lähне сохäн.

Дарси 16

Овози дж-ро ҳарфи дже ифода мекунад. Ин ҳарф ба ҳарфҳои *ҳе* ва хе монанд аст. дже аз h бо зиёдии як нуқта ва аз ҳарфи хе ба ҷои нуқта фарқ мекунад. Яъне дже-и алоҳида ба шакли ﺟ навишта мешавад. Дар аввали калима ﺟـ , дар байн ба шакли ـﺟـ ва дар охир ба шакли ـﺞ навишта мешавад.

Супориши 45. Калимаҳои зеринро бихонед:

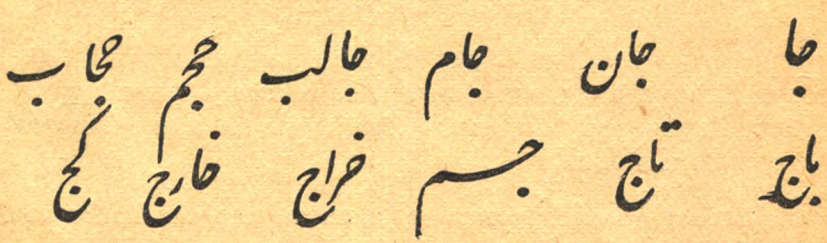

Супориши 46. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

джелд, джалд, маджлес, мäджалес, ҳаджät, джегäр, джостäн, джäсäд, хäджел. ҳäджме кетабе мän бозург äст. мän шеш джелд кетаб дарäм. джäнг кärдäн каре бäд äст.

Дарси 17

Овози ч бо ҳарфи че навишта мешавад. Ҳарфи че ба ҳарфҳои ҳе ва ҷе бисьёр монанд аст. Ба тарзи навишта шудани ин ҳарф диққат кунед.

Ҳарфи че алоҳида ба шакли چ, дар аввали калима چـ, дар байн ـچـ ва дар охир ـچ навишта мешавад.

Супориши 47. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

چرم چرخ چابک چست چاک چشم

پنج چار چند چنار جلال چابک است.

کامل بزرگ است. اسم برادر من رحمت است.

رحمت شاگرد دبستان است.

Супориши 48. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

чак, чашт, чадор, чодӑн, чӑнгал, чӑнд, чӑнг, черк, чӑтр, мӑн боз чӑранидӑм. рӑҳман чӑтр-баз äст. чӑкоше ма бозорг äст. ченар болӑнд äст.

Дарси 18

Ҳарфи вав алоҳида биёяд ба шакли و. ва агар ба ҳарфи аз худ пешомада часпонида шавад, ба шакли ـو навишта мешавад. Ҳарфи вав ба ҳарфи баъдоянда ҳаргиз часпонида навишта намешавад.

Ҳарфи вав:

1. Овози в-ро ифода мекунад, масалан, дар калимаҳои аваз (آواز) гав (گاو)

2. Овози у-и форсиро ифода мекунад, масалан, дар калимахои دور (дур) دود (дуд) ва инчунин дар калимаҳои монанди. شور (шур) کور (кур).

Супориши 49. Калима ва ифодахои зеринро бихонед:

وام زوال دوا دوام کاوش گوارا
ورزش وزن ولگرد سوار سماور گوش
گوشت خوردن مور کور روز سوز
زور نور سود زود موشک موم
خوب دارو اردو . ورزش خوب است .
دانش زوال ندارد . سگ حسن ولگرد است .
من خرما را دوست دارم . نادر خوش آواز است .

Дарси 19

(Давоми мавзӯи гузашта)

3. Ҳарфи **вав**-и форсӣ баъд аз овози **ӑ** дар як ҳиҷо ояд, овози дифтонги **о͡у**-ро ифода мекунад.

Супориши 50. Калимаҳои зеринро хонед:

نوشو موج گرو دو
چوگان دولت دور دوران

Супориши 51. Калимаҳои зеринро бо хати форсӣ бинависед:

со͡уда, ро͡узӑн, ро͡ушӑн, но͡узад, шено͡у, ло͡уз.
дараб чо͡уган-баз äст. рäҳмät чätр-баз äст. до͡ур зädäн,
мо͡у дж зädäн, дж о͡у каштäн, аб до͡ур зäд.

4. Ҳарфи **вав** дар як чанд калима навишта шавад ҳам хонда намешавад. Миқдори ин гуна калимаҳо зиёд нестанд. Калимаҳои خواب (хаб), خوان (хан) аз он калимаҳое мебошанд, ки вав-и онҳо хонда намешавад.

Овози садоноки **у** дар аввали калима бо ду ҳарф, яъне бо **алеф ва вав** ба шакли او навишта мешавад. Масалан:

او بمن کمک کرد . من به او گل دادم.

Дарси 20

Ҳарфи **he** (ин he-ро **hайе hаввäз** низ меноманд) алоҳида ояд ба шакли ه ва агар дар аввал биёяд ба шакли هـ(ه) ва дар байн беёяд ба шакил ـهـ ва дар охир ба шакли ـه навишта мешавад.

Ин ҳарф ҳам овози h-ро ифода мекунад. Илова бар он ин ҳарф дар охири калима гоҳо овози e-ро низ ифода мекунад.

Супориш 52. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

هزار هدهد هوا هنر هنوز بها بهار
نهار نهر انهار سهل ماه ده راه
بیهود کاسه لاله خانه دانه نامه روزنامه
همواره زنده سواره پاده

من گل لاله دارم . اسم مادر من لاله است . احمد به خانه آمد . ده ما بزرگ است . هدهد پرنده است.

سه ماه . چهار ماه . چهارده ماه .

Супориши 53. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

бе мӑн наме амӑд. мӑн рузнаме хандӑм. гоуҳӑр дӑрсхан äст.

Дарси 21

Шакли алоҳидаи ҳарфи пе پ аст. Дар аввал вай ба шакли پـ, дар байн ـپـ ва дар охир ба шакли ـپ навишта мешавад. Чунон ки дида мешавад, ҳарфи пе ба ҳарфи бе бисьёр монанд аст.

Супориши 54. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

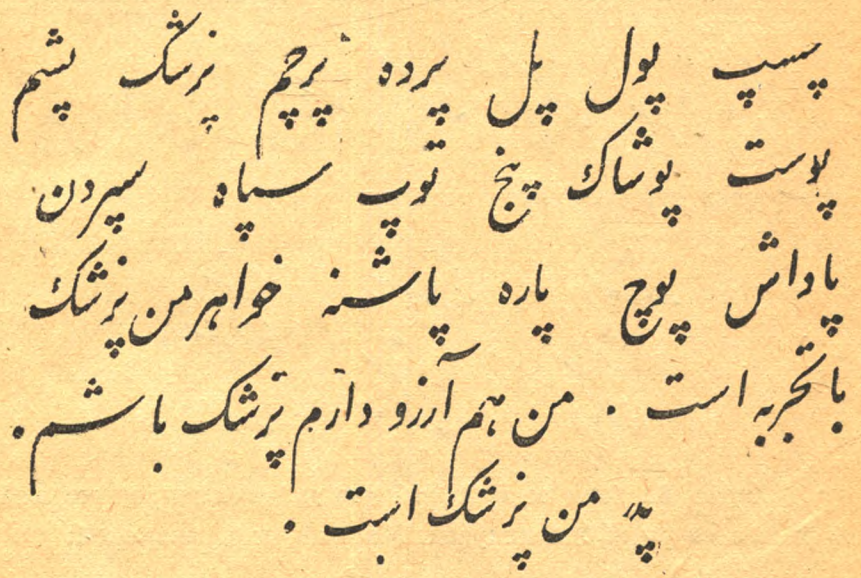

Дар хотир дошта бошед, ки вав-и калимаҳои хостан ва хоҳар низ талаффуз намешавад.

Супориши 55. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

пӑр, пор, пäз, похтӑн, пол, пул, пäше, пӑрде, тäпе, полоу, пäсӑнд, пäшмäк.

мадӑрäм полоу похт, педäрäм ҳäлва авäрд. баз болäндпäрваз äст.

Дарси 22

Ҳарфи **йа** алоҳида биёяд шаклаш ی аст. Дар аввал биёяд یـ, дар байн یـه, дар охир ба шакли ی навишта мешавад.

Ҳарфи **йа** чанд вазифа дорад:

1. Ин ҳарф овози ҳамсадои **й**-ро ифода мекунад. Масалан, дар калимаҳои:

2. Ҳарфи **йа** садоноки **и**-ро ифода мекунад. Масалан, дар калимаҳои:

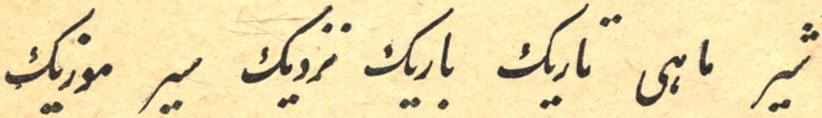

ва инчунин дар калимаҳои монанди:

3. Ҳарфи **йа** баъд аз **ӣ** бо вай дар як ҳиҷо ояд, он гоҳ вай дифтонги **еи**-ро ифода мекунад. Масалан, дар калимаҳои:

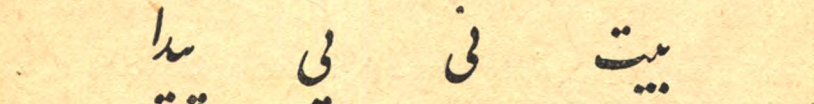

Супориши 56. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

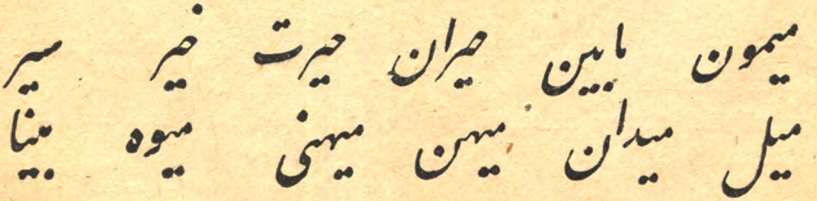

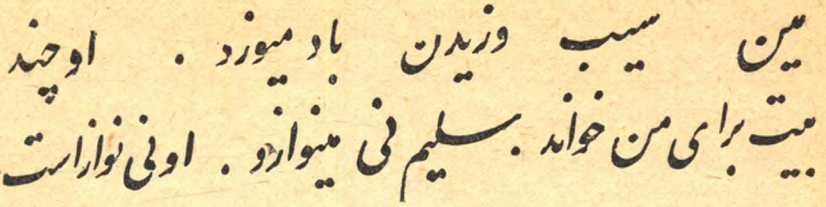

Супориши 57. Калимаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ӣван, нӣзе, лӣли, хӣр-ӓндиш, хире, шире, ҳӣван, чиреги, шиве, бидар, бидӓрд.

Дар хотир бошад, ки овози **и**-и форсӣ дар аввали калима ба ду ҳарф, яъне бо ӓлеф ва йа навишта мешавад. Масалан, дар калимаҳои:

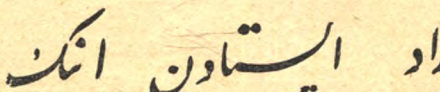

Дарси 23

Ҳарфи овози **ф**—**фе** ном дорад. Ин ҳарф алоҳида навишта шавад ба шакли ف, дар аввал биёяд ﻓ, дар байн ﻓ ва дар охир ف навишта мешавад.

Супориши 58. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

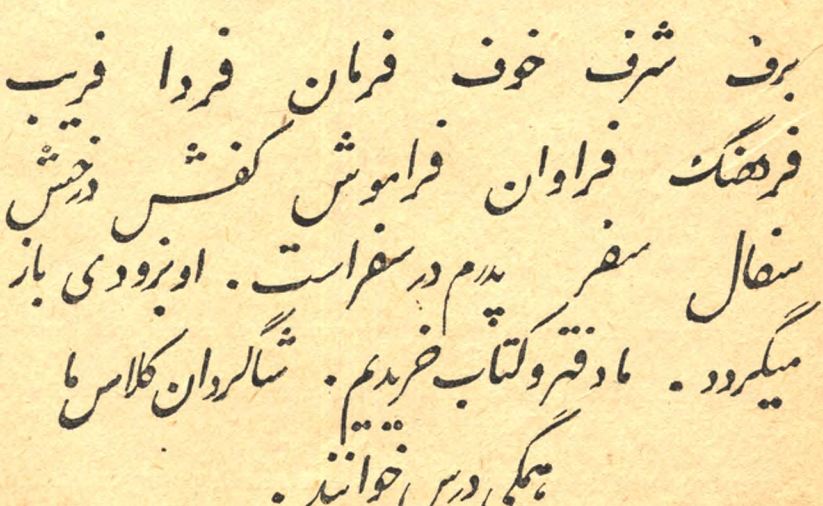

Супориши 59. Калима ва ҷумлаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ӑлефба, афтаб, фекр, футбал, фӑhмидӑн, филм, фил, филбан, филсуф, фӑрбеh.

фил дӑр hендустан зийад ӑст, педӑре шапур фил-бан ӑст. hӑлим филм-бӑрдаре маhер ӑст.

Дарси 24

Ҳарфи ġаф овози ҳамсадои ġ-ро ифода мекунад. Шакли алоҳидаи ин ҳарф ق аст.

Дар аввали калима вай ба шакли ﻗ , дар байн ﻘ ва дар охир ба шакли ق навишта мешавад.

Дар хотир бошад, ки овози ġ-ро боз ба як ҳарфи дигаре низ менависанд. Он ҳарфро дар дарси оянда ёд мегирем.

Супориши 60. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

قادر قلم سوق قیاس قیماق قیف قیام

قیسی قید خلق خلق قاشق قالب قانون

قافیه چاقو قفل من قلم خوبی دارم . پدر من

چاقوی شکاری خرید .

Супориши 61. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ġӑдр, ġодрӑт, ġӑдӑр, ġӑдӑм, меġдар, мӑġам, мӑġале, неġаб, ġоӯл, ġӑhве, вӑġт, оӯġат, ġоӯм.

ġеӣси мивейе хуш-мӑзе ӑст. мӑн ġеӣмаġра дуст мидарӑм. рӑhим ġомри дарӑд.

Дарси 25

Ҳарфи **ғеин** низ овози ҳамсадои ғ-ро ифода мекунад. Шакли алоҳидаи вай غ аст. Дар аввали калима ояд ба шакли غـ, дар байн ـغـ ва дар охир ـغ навишта мешавад.

Супориши 62. Калима ва ифодахои зеринро бихонед:

باغ راغ غار غالب غیب غلبه مغلوب

شلغم پیغام تغار تبلیغ کردن دوغ

من تخم مرغ را دوست دارم. خواهرم غزل خواند.

ما غم نداریم. او نیز غم ندارد. خوردن شلغم مفید است.

Супориши 63. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ғоуға, ғуре, ғоур кӓрдӓн, ғеир, ғук.

ғалеб есме бӓрадӓре мӓн äст. у ғеиӣур äст. ғӓни ғӓлӓм дарӓд. колхозе ма чоғондӓр микарӓд. ғӓфур ба ғӓни бази миконӓд.

Дарси 26

Ҳарфи **ейн** ба ҳарфи ғеин монанд аст, фақат ин ҳарф нуқта надорад. Алоҳида биёяд ع, дар аввали калима ояд عـ, дар байн ـعـ ва дар охир ба шакли ـع навишта мешавад.

Ин ҳарф фақат дар баъзе калимаҳои аз забони арабӣ ба забони форсӣ гузашта навишта мешавад. Дар забони арабӣ ин ҳарф як овози мустақили ҳамсадои ҳалқиро ифода мекунад.

Дар форсӣ ҳарфи ع ин:

1. Дар аввали ҳиҷо тамоман бе асар аст. Яъне на хонда мешавад ва на ба овозҳои ҳамсоя таъсир мекунад. Масалан:

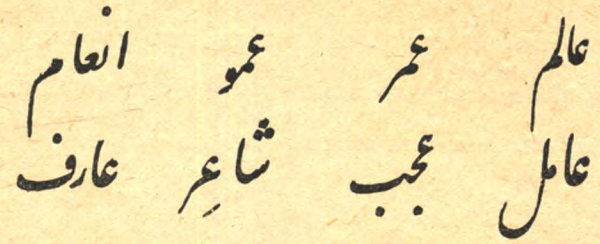

2. Баъд аз садонок ояд он садонокро каме дарозтар мекунад ва дар чараёни ҳавои аз гулӯ бароянда як даккахӯрӣ ба вуҷуд меояд. Масалан, дар калимаҳои تعلیم (та'лим), بعد (бӑ'д), سریع (сари').

3. Баъд аз овози ҳамсадо ояд, он ҳамсадо гӯётар ва равшантар талаффуз мешавад. Масалан, дар калимаҳои منع (ман'), دفع (даф').

Супориши 64. Калима ва ифодаҳои зеринро хонед:

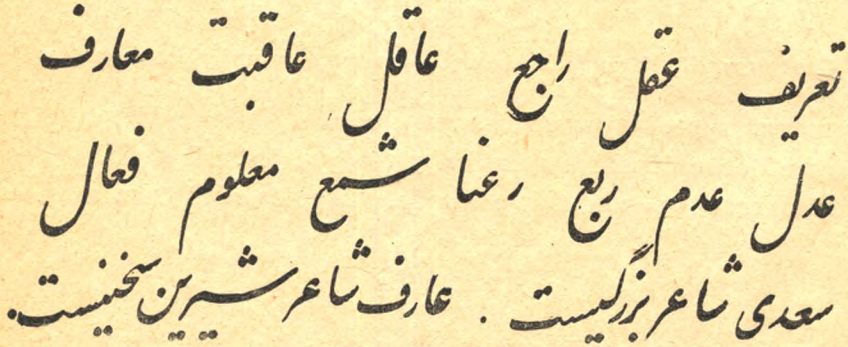

Супориши 65. Калимаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

алем, ӑлӑм, елм, алӑм, мӑареф, тӑ'риф.

Дарси 27

Ҳарфи **зал** ذ низ овози ҳамсадои **з**-ро ифода мекунад. Ҳарфи зал монанди ҳарфи дал аст. Фарқи зал аз дал иборат аз он аст,

ки зал дар болояш як нуқта дорад. Ҳарфи зал алоҳида биёяд ذ , ба ҳарфи пеш аз худ омада часпад ـذ навишта мешавад. Ин ҳарф, низ мисли ҳарфи дал, ба ҳарфи баъдоянда намечаспад.

Супориши 66. Калима ва ифодаҳои зеринро хонед:

ذهن ذکر ذکاوت ذوق عذر معذور لذیذ

ذاکر و نذیر رفقای منند . آنها در آذربایجان زندگی میکنند .

رفقای مذکور بمن نامه نوشتند .

Супориши 67. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

зäкавät, зеил, зоуб, äзаб, зäхире, кагазе сефид. есме рäфиге мän зäки äст. дар ваге‘ у хеили зäки äст. нäзир шагерде зеранг äст.

Дарси 28.

Ҳарфи **сад** низ овози ҳамсадои **с**-ро ифода мекунад. Сад-и алоҳида ба шакли ص навишта мешавад. Ин ҳарф дар аввали калима ба шакли صـ, дар байн ـصـ ва дар охир ـص навишта мешавад.

Супориши 68. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

صاف صابون صبر صحبت صد

شصت مصدر تصدیق تصویر نصف

وصف نصیب خالص مخلص

آب صاف . صورت را با صابون شستن . تصویر دورنما .
صدو شصت . ما صلح را دوست میداریم . زنده باد صلح
پاینده باد دوستی !

Супориши 69. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

сӓдр, сӓhифе, собh, сӓда, сӓдӓф, сӓрф, сефр, тӓхсис, нӓзире сӓфайи рӓфиге мӓн äст. у хеили саф-дел äст. мӓн ура дуст мидарӓм.

Дарси 29

Ҳарфи зад ба ҳарфи сад хеле монанд аст. Ба болои сад як нуқта гузорем, вай ҳарфи зад мешавад. Яъне, зад-и алоҳида ض, дар аввали калима ضـ, дар байн ـضـ ва дар охир ـض навишта мешавад.

Супориши 70. Калима ва ифодахои зеринро хонед:

ضرب ضخیم ضرر ضمیر ضعیف ضعف مضروب
راضی تضمین مریض عرض کردن عریضه اعتراض
ضمیره دختر رزنگی است . ضرب کردن عمل حساب است .
پزشک مریض را معالجه کرد . مضمون این کتاب مرا شاد کرد .

Супориши 71. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

зел‘, фäза, фäзл, фазел, феиз, гази, гäрз, гäзавät, гäраз, гäрäзе мäн хуб амухтäне фарси äст. зäки фазел äст. пезешк мäризра ämäл кärд.

Дарси 30.

Ҳарфи та ҳам ҳамсадои т-ро ифода мекунад. Ин ҳарф алоҳида биёяд ба шакли ط , дар аввал طـ , дар байн ـطـ ва дар охир ـط навишта мешавад.

Супориши 72. Калима ва ифодахои зеринро хонед:

حیاط مربوط طفل طبابت طلب طریق طبل

مطلق نطق ناطق طبق طبقه طاق نصرت

طبابت طبیب . نطق ناطق . حاکم مطلق .

حیاط بزرگ . ذاکر مریض است . اورا دکتر معالجه کرد .

Супориши 73. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

тагче, täбäг, тути, вätäн, тул, хатер, езтераб, тас.

шоуравии вätäне äзизе ма äст. ма вätäне ходра дуст мидарим. зämире натег äст. матлубе хуш-täб‘ äст.

Дарси 31

Ҳарфи за низ ҳамсадои з-ро ифода мекунад. Ин ҳарф ба ҳарфи та бисьёр монанд аст. Ҳарфи за ҳамон та асту ба болояш як нуқта гузошта шудааст. Яъне, алоҳида ояд ба шакли ظ , дар аввали калима ояд ظـ , дар байн ـظـ ва дар охир ـظ навишта мешавад.

Супориши 74. Калима ва ифодахои зеринро бихонед:

ظاهر ظهر ظرف ظریف حافظ ظفر عظیم

ظلم مظلوم نظم لحظه مظهر تظاهرات اظهار عقیده

اسم برادر من ناظر است . او با ظریف دوست است.

Супориши 75. Калима ва ифодахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

hафез, hефз, мänзур, залем, näзм, näзär, назер.

мän назере пиш-räфтhайе то hастäм. назем пезешке хуби äст. у мäра тäбабäт кärд.

ма hафезане вätäне мähбубäман hастим.

Дарси 32

Ҳарфи **са** ҳам дар баъзе калимаҳо ҳамсадои **с**-ро ифода мекунад. Шакли вай ба ҳарфи те монанд аст. Ин ҳарф алоҳида биёяд ба шакли ث , дар аввали калима ба шакли ثـ , дар байни калима ـثـ ва дар охири калима ـث навишта мешавад.

Супориши 76. Калима ва ифодахои зеринро бихонед:

غیاث میراث ثلث بحث مباحثه مثل ثروت ثمر

ثبوت . ثابت شده که علم بی بحث و مناظره پیشرفت نمیکند.

کریلوف مشهور مثلهای خوبی نوشته است . غیاث

مباحثه را خیلی دوست دارد . او در بحثهای خود از کتابهای
مختلف مثالها میآورد .

Супориши 77. Калима ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

сани, санийе, нäср, äсäр, асар, мосбäт, вäсиге. мäн нäсрра дуст мидарäм. мирасе äдäбийе сä'ди хеили геранбäha äст.

Дарси 33

Ҳарфи овози **ж—же** аст. Ҳарфи же ба ҳарфи ре монанд аст. Ин ҳарф алоҳида биёяд ба шакли ژ , ба ҳарфи аз худ пешомада часпонида навишта шавад ба шакли ژ навишта мешавад. Ҳарфи же ҳам ба ҳарфҳои баъди худ оянда намечаспад.

Супориши 78. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

ژاله ژاپونی ژنرال ژیمناستیک واژه ژنده
من ژیمناستیک را دوست میدارم . هر صبح با برادرم
ثابت مشغول ژیمناستیک میشویم . آژدها حیوان افسانهای
میباشد . او حیوان واقعی نیست . موهای سر حیدر
ژولیده است .

Дарси 34

АЛФАВИТИ ФОРСӢ

Номхои харфхо	Овозхои ифодашаванда	Шаклхояшон			
		алохида	дар аввал	дар байн	дар охир
ӓлеф	—	ا	ا	ـا	ـا
бе	б	ب	بـ	ـبـ	ـب
пе	п	پ	پـ	ـپـ	ـپ
те	т	ت	تـ	ـتـ	ـت
се	с	ث	ثـ	ـثـ	ـث
дже	дж	ج	جـ	ـجـ	ـج
че	ч	چ	چـ	ـچـ	ـچ
he (haйe hотти)	h	ح	حـ	ـحـ	ـح
хе	х	خ	خـ	ـخـ	ـخ
дал	д	د	د	ـد	ـد
зал	з	ذ	ذ	ـذ	ـذ
ре	р	ر	ر	ـر	ـر
зе	з	ز	ز	ـز	ـز
же	ж	ژ	ژ	ـژ	ـژ
син	с	س	سـ	ـسـ	ـس

Номҳои ҳарфҳо	Овозҳои ифодашаванда	Шаклҳояшон			
		алоҳида	дар аввал	дар байн	дар охир
шин	ш	ش	شـ	ـشـ	ـش
сад	с	ص	صـ	ـصـ	ـص
зад	з	ض	ضـ	ـضـ	ـض
та	т	ط	طـ	ـطـ	ـط
за	з	ظ	ظـ	ـظـ	ـظ
ҳеин	—	ع	عـ	ـعـ	ـع
ғеин	г	غ	غـ	ـغـ	ـغ
фе	ф	ف	فـ	ـفـ	ـف
ғаф	ғ	ق	قـ	ـقـ	ـق
каф	к	ک	کـ	ـکـ	ـک
гаф	г	گ	گـ	ـگـ	ـگ
лам	л	ل	لـ	ـلـ	ـل
мим	м	م	مـ	ـمـ	ـم
нун	н	ن	نـ	ـنـ	ـن
вав	в, у, оӯ	و	و	ـو	ـو
he (ҳаҳе ҳаввоз)	h	ه	ھ (ہ)	ـہـ	ـہ
йа	й, и, еӣ	ی	یـ	ـیـ	ـی

Хати форсӣ дар асоси графикаи арабӣ сохта шудааст. Аслан алфавити арабӣ аз 28 ҳарф иборат аст. Ба он алфавит эрониҳо барои ифодаи овозҳои махсуси худ боз чаҳор ҳарф илова карданд, ки адади ҳарфҳои форсӣ ба 32 расид. Чаҳор ҳарфи мазкур инҳоянд:

پ چ ژ گ

Ҳашт ҳарф, яъне

ع ظ ط ض ص ذ ح ث

одатан дар калимаҳои арабӣ ва ҳарфи ғаф (ق) дар калимаҳои аслан арабӣ ва туркӣ навишта мешаванд.

Ҳафт ҳарфи форсӣ бо ҳарфи баъди худ оянда ҳаргиз часпонда намешаванд. Ин ҳарфҳо инҳоанд: د ذ ر ز ژ و ا

Ин ҳарфҳоро дар форси ҳоруфе монфäселе (ҳарфҳои начаспанда) меноманд ва ҳарфҳои дигарро ҳоруфе моттäселе (ҳарфҳои часпанда) меноманд.

Супориши 79. Ҳарфҳои форсиро ба тартиб ёд кунед.

Супориши 80. **Ҳоруфе монфäсе** кадом ҳарфоянд, гуфта дихед. **Ҳоруфе моттäселе** кадомҳоянд, аз ёд гуфта дихед.

Супориши 81. Хусусияти **ҳоруфе монфäселе**-ро гуфта дихед.

Б. БАЪЗЕ АЛОМАТҲОИ ХАТИ ФОРСӢ

Дарси 35

Чунон ки дар дарсҳои гузашта дида шуд, овозҳои садоноки **кӯтоҳ** (ä, **о, е,**) қоидатан дар хати форсӣ навишта намешудаанд. Аммо дар баъзе мавриди барои нишон додани талаффузи дурусту аниқи калима аломатҳое ба кор бурда мешаванд, ки онҳоро **ҳäрäкät** меноманд.

Барои ä аломати **зäбäр** ё **фäтҳе**-ро ба кор мебаранд. Вай хатчаи рости уреб (◌َ) аст, ки ба болои ҳарф кашида мешавад. Масалан, дар калимаи خَبَر .

Барои овози **е** аломати **зир** ё **käсре**-ро ба кор мебаранд.

Аломати **зир** ҳамон аломати **зӑбӑр** аст, ки ба зери ҳарф монда мешавад. Масалан, дар калимаи پدر

Барои овози **о** аломати **пиш** ё **зӑмме** ҳаст, ки вай ба **вав-и** бисьёр хурд монанд аст (و) ва ба болои ҳарф монда мешавад. Масалан, дар калимаи بُزُرگ

Аломати **сокун** дар форсӣ ба болои ҳамсадо гузошта мешавад, вай барои нишон додани он, ки баъд аз ҳамсадо овози садонок намеояд, яъне, ҳамсадои дар зери **сокун**-омада ҳаракат надошта сокин аст, ба кор бурда мешавад. Шакли **сокун** доираи бисьёр хурд аст, масалан, дар калимаи دُر

Супориши 82. Калимаҳои зеринро ба ҳаракаташон (аломатхояшон) дикқат карда хонед:

سَبَک شَتَر بُلبُل تَبَر مَرکَز

اُردو . تِنا دِشناس شَهر کَمَر

دُو اَبرو چِهِل صَد دُختَر

زَهر خَیاط خَیات مَکتَب کِتاب

Супориши 83. Калимаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед ва ҳаракаташонро монед:

педӑр, бӑрадӑр, сефид, hӑрӑкӑт, сӑбр, шӑрӑф, гел, гол, ферар, серешк, дӑфтӑр.

Дарси 36

(Давоми мавзӯи гузашта)

hӑмзе аломатест, ки ба болои дандони холӣ, яъне, дандони бе нуқта (د ـ) ва гоҳо дар болои **ӑлеф** ва инчунин ба

болои **hайе hаввāз** ва вав-и дар охири калима оянда монда мешавад. Шакли вай ﻩ аст

hāмзе дар хати (графикаи) арабӣ овози ҳалқии зичи махсусро ифода мекунад. Дар забони форсӣ ин овози арабӣ вуҷуд надорад

hāмзе дар хати форсӣ:

1. Баъд аз садонок омада, он садонокро андаке дарозтар мекунад ва дар ҷараёни ҳавои аз гулӯ бароянда андак дакқахӯрӣ ба вуҷуд меояд. Масалан, дар калимаҳои تأثیر (тā'сир), تأخیر (тā'хир), مأیوس (мā'йус), مؤمن (му'мен), رأس (ра'с), قراء (гора'). Аммо калимаи تأریخ аз ин қоида берун аст, ки одатан эрониҳо ин калимаро ба тарзи **тарих**, яъне бо а талаффуз мекунанд. Баъзе аз ин хел калимаҳо, масалан, رأی , شأن ду хел, яъне ҳам **рā'й**, **шā'н** ва ҳам **рай**, **шан** талаффуз мешаванд. Дар ҳолати дуввӯм **hāмзе** навишта намешавад.

2. Дар калимаҳои монанди قائل , مائل дар аввали ҳиҷо омада овози е-ро ифода мекунад. Аммо дар ин хел мавридҳо эрониҳо ба ҷои **hāмзе йа**-ро ҳам ба кор мебаранд, яъне, калимаҳои ҳамчун мисол дар боло навишташударо ба шакли مایل , قایل навишта ва **майел** ва **ғайел** ҳам талаффуз мекунанд.

3. Дар калимаҳои монанди پائین , پائیز , فدائی барои нишон додани садонок (и) хондани **йа**-и баъд аз **ālеф**-омада ба кор бурда мешавад.

4. Дар болои ҳарфҳои ه ва ی -и дар охири калима омада изофаи **йе**-ро ифода мекунад. Масалан, дар таркибҳои خانهٔ ما (хане-йе ма), ماهی دودی (mahи-йе дуди).

5. Дар болои ҳарфҳои ه ва ی -и охири калима омада овози **и**-и артикли номуайянӣ ва ишориро нишон медиҳад.

Масалан, дар таркибҳои خانه‌را دیدم (хане-и-ра дидам), خانه‌که شما دیده بودید ... (хане-и ке шома диде будид...)

6. Дар болои ه -и охири феълҳои шахси дуввӯми гузаштаи нақлӣ омада овози и-ро нишон медиҳад. Масалан, дар ибораҳои تورفته (то рафтеи), توخوانده (то ханде и).

Лекин дар хотир бошад, ки дар ду ҳолати охирин (дар моддаҳои 5, 6 нишон додашуда) дар матбуоти имрӯзаи Эрон ба ҷои hämze älef-у йа низ менависанд, ки ибораҳои дар боло овардашуда шакли خانه‌ای که شما دیده بودید ... خانه‌ای را دیدم ، توخوانده‌ای ، تورفته‌ای -ро ба худ мегиранд.

Супориши 84. Калима ва ифодаҳои зеринро бихонед:

پائین پائیدن آئینه خائیدن روئین میگوئیم
میگوئید میگوئی مائل سائل قائل شمائل دائره
دوائر جائز جائزه مرئی تأثیر تأمین تأخیر
مأخذ لؤلؤ فائده رئیس رأس جرأت (جرئت)
قرائت جرائد مسائل سائر خانهٔ فرهنگ کاسهٔ چینی
پیالهٔ چینی ، پادهٔ کلخوز ، خانهٔ من .

خانه‌ای ساختیم . نویسنده را بمدرسه دعوت کردیم .
نویسنده که دیروز بمدرسهٔ ما آمده بود ، نویسندهٔ خوبی بود .
عدهٔ از شاگردان نیز شعر خواندند . منیره شاعرهٔ خوبیست .

Дарси 37

(Давоми мавзӯи гузашта)

Дар калимаҳои решагӣ, ки ду овози ҳамсадо паи ҳам талаффуз карда мешаванд, дар хати форсӣ бо як ҳарф навишта мешаванд. Барои нишон додани ду бор талаффуз шудани як ҳарф ба болои он ҳарф аломати **тäшдид** монда мешавад. Аломати **тäшдид** ин аст ّ . Мисоли калимаҳое ки **тäшдид** доранд инҳоянд:

ضدّ (зедд), حدّ (hädд), تعجّب (тääджджоб), محلّ (mähälле).

Супориши 85. Калимахои зеринро бихонед:

تشکّر تبسّم حمّام اُرّه سرّ
مجّانی دقّت بُرّه مُدّت رسّام
نقّاش شکّت ذرّه خطّ بنّا سدّ

Супориши 86. Калимахои зеринро ба хати форсӣ бинависед.

фäрраш, джедди, hеммät, тамм, ärре, мäккар, бäрр, hесс, дорр, тäräддод, нäджджар бäшшаш, дäрränде, härr, тäкаббор.

Дарси 38

(Давоми мавзӯи гузашта)

тänвин ē **до зäбäр** (ً) дар форсӣ одатан ба болои **ä**леф-и охири калима гузошта мешавад. Вай ишора аст, барои ӓн хондани **ä**леф. Масалан, дар калимаҳои رسماً (рäсмäн), مجبوراً (мäджбуран), قصداً (ғасдäн), جبراً (джäбрäн).

Супориши 97. Калимаҳои зеринро хонед:

كاملاً اتفاقاً مثلاً تصادفاً تخميناً

عمداً تصادفاً زوراً شخصاً اجمالاً

اولاً جداً تدريجاً خصوصاً اساساً

Дар хотир бошад, ки дар форсӣ ду суффикси **ä**н (дар тоҷикӣ **ан**) ҳаст, ки яке аз асосҳои феъли гузашта масдар месозад, масалан, гофт + **ä**н, рäфт + **ä**н, дигаре аз баъзе хиссаҳои нутқ зарф месозад, масалан: äсас + **ä**н, тämам + **ä**н. Ана ҳамин хел зарфҳо бо **ä**леф-у **тä**нвин навишта мешаванд.

Супориши 88. Калимаҳои (зарфҳои) зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ғанунäн, тäкраран, äбäдан, фекрäн, ғалебäн, äслäн, ғесмäн, мä'нäн.

Супориши 89. Аз калимаҳои зерин бо ҳамроҳ кардани **ä**леф-у **тä**нвин зарф созед:

عموم غالب باطن حتم ظاهر

حکم شرط مخصوص حقیقت معمول

اصول مکتوب تلگراف جبل سهو

Дар хотир бошад, ки дар хати форсӣ одатан häрäкät-ҳо (аломатҳои хат) ба кор бурда намешаванд.

Дарси 39

صبح من

من صبح زود از خواب برمیخیزم . رخت خواب
خودرا جمع میکنم . سپس به نزد روشوری رفته دست
ورویم را با صابون میشویم و دندانهایم را با خمیر
دندان یا مگرد دندان تمیز میکنم . دندانهایم را
البته مسواک میزنم . دست ورویم را با حوله
خشک میکنم . ما عادتاً چائی سبز مینوشیم .

پیروکره بانان برای صرف صبحانه خوب است.

بعداز صرف صبحانه بمدرسه میروم.

Важеҳа

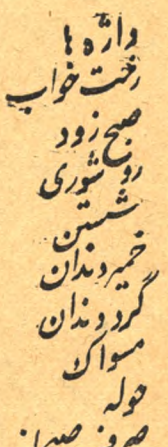

важеҳа — луғатҳо, калимаҳо

рäхте хаб — бистар

собҳе зуд — пагоҳи барвакт

ру-шури — дастшӯяк

шостäн — шустан

хäмире дäндан — пастаи дандон

гäрде дäндан — порошоки дандоншӯй

месвак — чӯткаи дандон

ҳо͡уле — сургӣ, дастурӯпоккун

сäрфе собҳане — ноништа

мäдрäсе — мактаб

чаийе сäбз — чои кабӯд

käре — равғани зард

тäмиз — тоза

мофид — фоиданок

Супориши 90. Ҳикоя „Собҳе мäн"-ро бо транскрипция нависед.
Супориши 91. Чумлаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

хäмире дäндан дäҳанро тäмиз миконäд. есте'мале хäмире дäндан йа гäрде дäндан хе͡или мофид äст. месвак бäрайе тäмиз кäрдäне дäндан бесйар монасеб äст. ҳо͡улейе мäн сефид äст. дäр иран чаийе сäбз мäм'ул нист. мäдрäсейе ма дур нист, бäлке нäздик äст.

Дарси 40.

عائلهٔ ما

عائلهٔ ما بزرگ است . همه اعضای عائلهٔ ما کار میکنند . پدرم کلخوزچی است . مادرم پزشکیار است . او در بیمارستان کار میکند . من در دبیرستان درس میخوانم . برادر کوچک من هوشنگ در دبستان تحصیل میکند . خواهرم هنوز کوچک است . او بکودکستان میرود . جد (پدر بزرگ) من در کتابخانهٔ کلخوز کار میکند . جده (مادر بزرگ)

من کارهای خانه را انجام میدهد.

ما جد و جده خود را خیلی دوست میداریم و با آنها احترام میگذاریم. آنها نیز ما را دوست میدارند و همیشه از ما مواظبت میکنند. ما پدر و مادر عزیزمان را دوست میداریم و با آنها احترام میگذاریم.

Важеҳа

پزشکیار — **пезешк-йар** — фельдшер

بیمارستان — **бимарестан** — амбулатория

کوچک — **кучек** — хурд

دبستان — **дäбирестан** — мактаби миёна

دبستان — **дäбестан** — мактаби ибтидой

کودکستان — **кудäкестан** — боғчаи бачагон

جد — **дж͡ädд** — бобо

جده — **дж͡ädде** — модаркалон

مواظبت — **мовазäбät** — ғамхорӣ, парво

Супориши 92. Субхи худро ба форсӣ нақл кунед.

Супориши 93. Чумлахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

ma dăr dăbirestan tăhsil mikoniм. шома дăр коджа tăhsil minămaйid? anha dăr dăbestan dărs mihanănd. мадăрăм аз бимаран пăрăстари миконăд. шома хаһăр дарид? есме у чист? у дăр коджа tăhsil миконăд? ма педăр-о мадăре ходра дуст мидарим.

Дарси 41

دبیرستان ما

دبیرستان ما در محل باصفائی واقع است.

بنای آن بسیار بزرگ و زیباست.

دبیرستان ما کلاسهای زیادی دارد.

من در کلاس پنجم درس میخوانم. اطاق کلاس ما

چهار پنجره دارد. در کنج کلاس بخاری بزرگی قرار دارد.

کلاس ما بزرگ و روشن است.

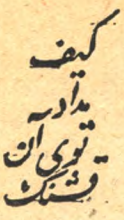

киф — портфель

медад—қалам (карандаш)

туйе ан — (ба) даруни он

ғäшäнг — хушрӯ, базеб

Супориши 94. Ҷумлахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

миз дäр келас äст. сäндäлиһа дäр поште миз̇һа ғäрар герефтеäнд. каґäзһайäм туие киф äст. киф руйе миз äст. бохарие келасе ма сефид äст. кифе мäн сиһäh äст. дäвати шома коджа äст? айа дäват дарид? бäли, дäвате ғäшäнги дарäм.

Дарси 42

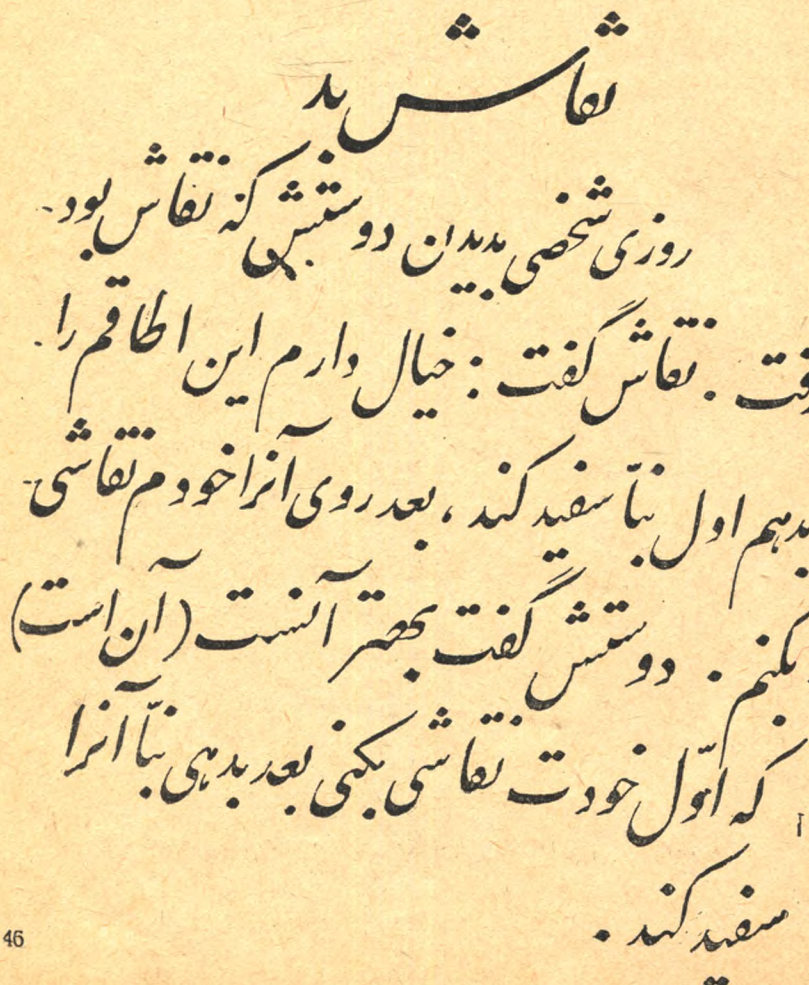

آنرا همیشه پیش دست دارم . ترسون زاده شاعر
ماست . او شاعر خوبیست . مقصد ما صلح
و دوستیست .

Қоида

Дар хати форсӣ **äст** гоҳо бе **älеф** навишта мешавад. Дар ин вақт мумкин аст, ки äст-и кӯтоҳшуда (ст) бо ҳарфҳои часпандаи калимаи пешомада часпонида навишта шавад. Мисолҳои ин қоидаро дар ҷумлаҳои болоӣ дидем.

Супориши 97. Ҷумла ва ифодаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

сохäнане шома ганунист. мобаräзейе ма шоӯräвиһа бäрайе **солһ** хеӣили мофид äст. ин мобаräзе һаки äз ник-хаһийе маст. пишейе мäн һонäр-омузист. тäхäссосе у дар зäбане äräбист. **зäбан**-амузи хубäст. келасе ма роӯшäнäст. вей бозоргäст.

Дарси 44

میهن ای میهن !

تنیده یاد تو در تار و پودم ، میهن ای میهن !
بود لبریز از عشقت وجودم ، میهن ای میهن !

تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی،
فدای نام تو بود و نبودم ، میهن ای میهن!
فزونتر گرمی محبت اثر میکرد ، چون دیده
بحال پر عذابت میگشودم ، میهن ای میهن!
بهر مجلس ، بهر زندان ، بهر شادی ، بهر ماتم ،
بهر حالت که بودم با تو بودم ، میهن ای میهن!
اگر مستم ، اگر هشیار ، اگر خوابم ، اگر بیدار
بسوی تو بود روی سجودم ، میهن ای میهن!
بدشت دل گیاهی جز گل رویت نمیروید ،
من این زیبا زمین را آزمودم ، میهن ای میهن!

(ا. لاهوتی)

Важеҳа

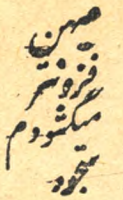

миҳан — ватан

фозунтар — зиёдтар

мигошудам — мекушодам

соджуд—таъзим, эҳтиром

Қоида

Дар имлои форсӣ пешоянди **бе** ва инчунин префикси **бе** (гоҳо бо)-и дар аввали баъзе шаклҳои феъл меомадагӣ одатан бо калимаҳои баъдоянда часпонида навишта мешаванд.

Супориши 98. Шаш мисраи охирини шеъри **миҳан, ей миҳан**ʻ**и** Лоҳутиро бо транскрипция бинависед.

Супориши 99. Ҷумла ва ифодаҳои зеринро ба **хати форсӣ** бинависед.

у бе хане мирафт. ман бе ве͡и кетабира дадам, ке беханад. то ин-дж͡а беман, зира бе то кари дарам, то бе у аз го͡уле ман насиҳат бенама. зуд беравим, ки бе синема намирасим.

Дарси 45

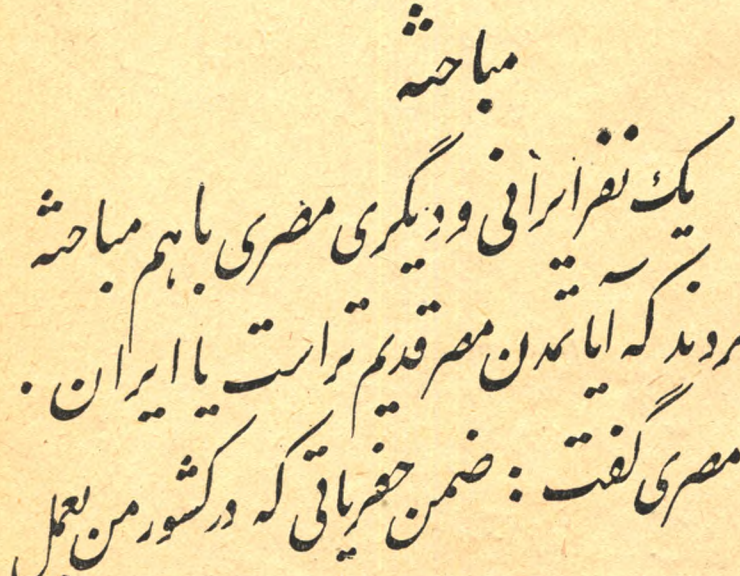

آمد یک تیکه سیم پیدا شده و این قضیه بما
ثابت میکند که در زمان قدیم در مصر تلفون و
تلگراف وجود داشت . ایرانی گفت که درضمن
حفریات در ایران دانشمندان چیزی پیدا نکردند
واین امر بما نشان میدهد که در ایران قدیم رادیو و
تلگراف بی سیم بوده است و به سیم احتیاجی نبوده.

Важеҳа

تمدن — **тämäддон** — маданият
ضمن — **земн** — давом, ҳангом
تیکه — **тике** — пора, тикка
قضیه — **ғäзийе** — ҳодиса
حفریات — **häфрийат** — ковишҳо
امر — **äмр** — кор, факт

صوت — со̄ут — садо, овоз

حریق — ҳäриг — сӯзиш, сӯхтор

عزم — äзм — қасди қатъй

جاویدان — дж̄авидан — абадй

Қоида

Дар хати форсй вав-и пайвандак (ве, о, во) ҳаргиз бо дигар калимаҳо часпонида намешавад.

Супориши 100. Китъаи зеринро бо транскрипция бинависед:

دنیا شنو صوت دانشجویان را ،
دست یاران جوان میدهیم .
آسمان صاف و خورشید تابان را
کی زیر دود حریق مینهیم !
عزم و یاری
وفاداری
دارد بتوپ و اتم برتری ،

پر از ایمان ،
پاک دل و جان ،
پاسدار صلحیم ما تودهٔ جوان .
پاک و رخشان ،
پیش دوستان
پاکتاست ره بخت جاویدان .

(ل . آشانین ، ترجمهٔ لاهوتی)

Дарси 46

دیگ و کلم

سیاحی در حکایتهای خود اغراق

میگفت مثلاً میگفت در هندوستان کلمی را
دیدم که شرح آن تاکنون در هیچ کتابی نوشته
نشده است. آن کلم بقدری بزرگ بود که اگر
کسی میخواست دور تا دور آنرا پیاده طی کند
خسته میشد. یک نفر از حضار بی آنکه این تفصیل را
تکذیب کند گفت من هم وقتی در کشور چین
یک دیگی دیدم که مگرها مشغول ساختن

آن بودند. سیصد نفر در بیرون و دویست نفر توی
آن کار کرده حکش میزدند. اولی تعجب کرده گفت:

دیگ باین بزرگی را برای چه میساختند؟ آن مرد گفت:
برای انکه کلم شمارا در آن بپزند.

Важеҳа

اغراق — **еғрағ** — муболиға

کلم — **кăлăм** — карам

خسته شدن — **хăстe шодăн** — монда шудан

حضار — **hоззар** — ҳозирбудаҳо

تکذیب — **тăкзиб** — рад, ба дурӯғ баровардан

چین — **чин** — Хитой

دوتیست — **дăвист** — ду сад

تو — **ту** — дарун

چگش — **чăккош** — болға

Қоида

Дар форсӣ пасоянди **ра** ба калимаи аз худ пеш омада аксар часпонда навишта намешавад. Дар бораи ин як қоидаи имлоӣ вуҷуд надорад. Аммо дида мешавад, ки ин пасоянд (**ра**) ба калимаҳои кӯтоҳ бештар часпонида навишта мешавад.

Супориши 101. Ба кадом калимаҳои зерин бехтар аст, ки пасоянди *ра* часпонида навишта шавад ва ба кадоми онҳо часпонида нашавад? Чи тавре ки лозим медонед ба дафтаратон бо ин калимаҳо пасоянди *ра*-ро ҳамроҳ карда нависед:

چشمانش ... (گشود) . ماشین ... (تعمیر کرد)
صنعت ... (دوست میدارم) . قلم ... (بده)
وی ... (دیدی ؟) . آشنایان ... (دوست دارم)

Дарси 47

تاجیکستان

ما در جمهوری شوروی سوسیالیستی تاجیکستان زندگی میکنیم . پایتخت جمهوری ما شهر استالین آباد است . تاجیکستان خیلی ثروتمند است . در مزارع کشور ما پنبه ، گندم ، برنج ، ذرت وغیره کاشته میشود . در باغات ما زردآلو ، انگور

هلو، سیب، گلابی، آلو، آلوبالو، انار وغیره
پرورش میابد.

در جمهوری ما زراعت پنبه وهمچنین دامپروری
و تربیت کرم ابریشم توسعه یافته است.

پنبه کاری افتخار دهقانان کلخوزهای ماست

در جمهوری ما کارخانه‌های مختلف و کلخوز و ساوخوزهای
بسیاری موجودند. در تاجیکستان شوروی
صنعت سریعاً ترقی میکند. تاجیکستان روز
بروز ثروتمندتر و زیباتر میگردد.

همه زحمتکشان جمهوری ما بخوبی کار
میکنند و زندگی راحتی دارند. ما
با تاجیکستان شوروی عزیزمان را دوست
میداریم.

Важеҳа

сӓрвӓтмӓнд	— бой, давлатманд
мӓзаре‘	— саҳро, киштзор
пӓмбе	— пахта
зоррӓт	— ҷуворимакка
ҳолу	— шафтолу
голаби	— нок
дампӓрвӓри	— чорводорӣ
тоӯсее	— тараққӣ, вусъат
мохтӓлеф	— гуногун
сӓриӓн	— тез, зуд

Қоида

Овози **н**-и пеш аз овози **б** омада дар талаффуз ба **м** мубаддал мегардад. Масалан, калимаи ба тарзи **ӓмбар**, калимаи джомбеш талаффуз мешавад.

Супориши 102. Чумлахои зеринро бо транскрипция бинависед:

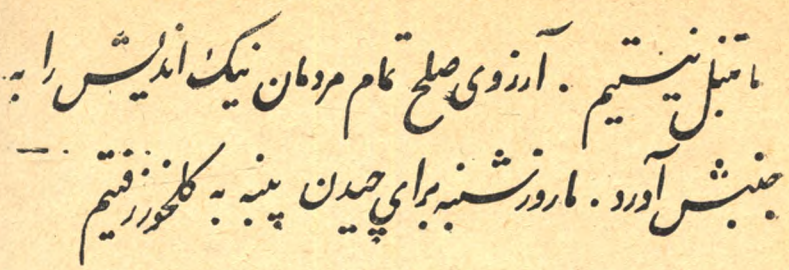

Супориши 103. Рӯзхои хафтаро бо хати форсӣ бинависед:

шӑмбе, йек-шӑмбе, до-шӑмбе, се-шӑмбе, чӑhар-шӑмбе, пӑндж-шӑмбе, дӂом'е (адине).

Дарси 48

صحبت راجع بساعت

— رفیق افضلی شما ساعت دارید ؟

— بلی ، ساعت مچی دارم . ساعت شما
هم مچی است ؟

— نخیر ، ساعت من بغلی . در منزل یک
ساعت شماطه هم داریم .

شما ساعت شماطه دارید؟

ـ نخیر، ساعت دیواری داریم.

ـ ساعتتان چند شده؟

ـ ساعت درست دو و ربع بعد از ظهر است. من یازده و ربع قبل از ظهر پیش شما آمده بودم.

ـ من هر روز درست در وقت ظهر ساعتم را کوک میکنم. شما چه وقت کوک میکنید؟

ـ من ده بعد از ظهر.

ـ در ساعت یک و ده دقیقه کم آخرین

درس ما آغاز میشود.

— شما کی ناهار میخورید؟

— عادتاً در ساعت سه و نیم بعد از ظهر.

— شما کی صرف ناهار میکنید؟

— من معمولاً در ساعت دو ناهار میخورم، اما امروز دیرتر. زیرا که ناشتا را خیلی دیر صرف کرده ام.

Важеҳа

ساعت مچی	**саăте мочи** — соате дастӣ
ساعت بغلی	**саăте бăгăли** — соати кисагӣ
ساعت شماطه	**саăте шăммате** — соати бедоркунанда
نخیر	**на-хе͡ир** — не
ظهر	**зоһр** — қиём (вақт), нисфи рӯз
ربع	**роб'** — чорьяк

قبل — **гäбл** — пеш

درست — **дорост** — расо

کوک کردن — **кук кäрдäн** — тоб додан

یک ودہ دقیقہ کم — **йек-о даһ дäғиғе кäм** — дах дақиқа кам як

ناہار — **наһар** — хӯроки баъди пешин

صرف کردن — **сäрф кäрдäн** — хӯрдан

Супориши 104. Ифодахои зерини точикиро ба форсӣ гардонида бигӯед ва ба дафтаратон аввал ба хати форсӣ ва баъд бо транскрипция бинависед:

Расо соати ду. Соати чори пагоҳӣ. Соати шаши бегоҳӣ. Соати чорьяк кам ду. Соати яку чорьяк. Соати панҷ дақиқа кам ду. Соати шаш дақиқа кам панҷи бегоҳӣ.

Дарси 49

فصلهای سال و ماهها

هر سال چهار فصل دارد. این فصلها عبارتند از

بهار، تابستان، پائیز و زمستان.

سال دوازده ماه است و نامهای ماههای

ایرانی چنین اند: فروردین، اردیبهشت

خرداد ، تیر ، مرداد ، شهریور ، مهر ، آبان ،
آذر ، دی ، بهمن ، اسفند .

فصل بهار ماههای فروردین اردیبهشت
خرداد است . فصل تابستان تیر ، مرداد و
شهریور و ماههای مهر ، آبان و آذر فصل پائیز
است و فصل زمستان ماههای دی ، بهمن
و اسفند میباشد .

اول ماه فروردین سال نو میشود . از آن
روز عید نوروز آغاز میگردد . اول ماه
فروردین مطابق با بیست و دوم و یا بیست

ویکم مارت ماست . درایران غیراز ماههای مذکور

ایرانی ماههای اروپائی نیز معمول است . نامهای

ماههای اروپائی چنین است : ژانویه ، فوریه ،

مارس ، آوریل ، مه ، ژوئن ، ژوئیه ،

اوت ، سپتامبر ، اکتبر ، نوامبر ، دسامبر .

این ماههای اروپائی متداول درایران و

ماههای کنونی ما اصلاً یکی اند .

Важеҳа

паиз — тирамох (پائیز)

мотабеғ — мувофиқ, баробар (مطابق)

мä'мул — оддӣ, дар амал буда (معمول)

мотäдавел — ҷорӣ, оддӣ (متداول)

1. фäрвäрдин —22 III —21 IV (31) فروردین
2. ордибеhешт — 21 IV—22 V (31) اردیبهشت
3. хордад —23 V —22 VI (31) خرداد
4. тир —23 V —22 VI (31) تیر
5. мордад —24 VII —23 VIII (31) مرداد
6. шähривäр — 24 VIII —23 IX (31) شهریور
7. мehр — 24 IX —23 X (30) مهر
8. абан —24 X —22 XI (30) آبان
9. азäр —22 XI —22 XII (30) آذر
10. деи —13 XII —21 I (30) دی
11. бähмäн —22 I —20 II (30) بهمن
12. есфäнд —21 II —21 III (30) اسفند

Супориши 105. Чумлахои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

фäсле бähар се маh äст: март, апрел, май, маhhайе жуен, жуийе ве ут маhhайе табестанänд. фäсле паиз се маh дарäд: сентябр, октябр ва ноябр. фäсле земестан низ се маh äст: декабр, январь ва февраль.

Дарси 50

روزی زن ملانصرالدین پلوپخته بود و آن را
دیگ نزد ملا گذاشت و هر دو مشغول خوردن شدند.
ملا گفت به به چه خوب پلویست اما حیف که جمعیت
ما برای خوردن آن زیاد است. زن ملا گفت :

مگر جمعیت کمتر از این هم میشود — اینجا غیر از من و تو کسی نیست. ملا نصرالدین گفت: از این کمتر آنست که من باشم و دیگ.

Важеҳа

пулӯ — палав پلو

бäҳ-бäҳ — ҳай-ҳай (нидо) به به

нäсреддин — Насриддин (исми хос) نصرالدین

Қоида

Гохо дар байни калимаи мураккаби аслан аз ду калимаи араби сохташуда ال меояд.

Агар ҳарфи баъд аз ال омада ت ش د ж з р з с ن бошад، ال гамоман талаффуз намешавад، аммо ҳарфи баъд аз ال омада ду бор талаффуз мешавад (яъне ташдид мегирад). Масалан, дар калимаҳои نصرالدین (нäср-ед-дин)، دارالشفا (дар-ош-шефа).

Миқдори ҳарфҳои дар боло зикршуда 14-то аст ва ҳамаи онҳо бо пеши забон талаффуз мешаванд.

Агар ҳарфи баъд аз ال омада ғайр аз ҳарфҳои мазкур бошанд، он гох ӓлеф хонда нашуда، фақат **лам** хонда меша-

вад. Масалан, дар калимаҳои دارالفنون (дар-ол-фонун), عبدالحکیم (абд-ол-ҳаким).

Супориши 106. Дар Эрон моҳҳои ҳичрии камарӣ ҳам маълум аст. Номҳои онҳоро ёд кунед.

محرم صفر ربیع الاول ربیع الثانی جمادی الاول جمادی الاخر
رجب شعبان رمضان شوال ذی القعده ذی الحجه

Супориши 107. Чумлаҳои зеринро ба хати форсӣ бинависед:

сале ҳеджри ҳämäги 354 руз дарäд. шеш маҳе ҳеджри йа‘ни моҳäррäм, рäби-ол-äввäл, джомади-ол-äввäл, рäджäб, рämäзан, ве зи-л-гä‘де маҳҳайе си-рузе мибашänд. маҳҳайе ба-ги-манде, йа‘ни, сäфäр, рäби-ос-сани, джомади-ол-ахер, шä‘-бан, шäввал ве зи-л-ҳеджджже бист-о-ноҳ-рузе мибашänд.

Дарси 51

اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی وطن ماست.
همه ملل کشور ما دارای حقوق برابر بوده و دوستانه
زندگی میکنند. اتحاد شوروی یکی از دول بزرگ
دنیاست. همهٔ افراد شوروی میهن خود را دوست
میدارند و به آن افتخار میکنند.

دولت شوروی ما سیاست صلحجویانه‌ای
داشته وخواهد داشت. ما پشتیبان تدابیر
دولت محبوب خود میباشیم.

Важеҳа

جماهیر	**джäмаһир** — ҷамъи	جمهوری	ва جمهور
ملل	**мелäл** — ҷамъи	ملت	
دول	**довäл** — ҷамъи	دولت	
افراد	**äфрад** — ҷамъи	فرد	
تدابیر	**тäдабир** — ҷамъи	تدبیر	

Қоида

Дар забони форсӣ калимаҳои арабӣ хеле зиёд аст ва аксари мутлақи онҳо ба қатори калимаҳои форсӣ дохил шуда рафтаанд.

Гоҳо исмҳои аслан арабӣ (ва чанд калима форсӣ ҳам) ба қоидаи арабӣ ҷамъ баста мешаванд. Қоидаи ҷамъбандии арабӣ нисбатан душвор аст. Мақсади мо дар ин ҷо фақат гӯшзад кардани мавзӯъ аст. Баъдҳо қоидаи ҷамъбандии арабиро пурратар аз худ мекунем.

Супориши 108. Ҷумлаҳои зеринро бо диққат бихонед ва синча кунед, ки исмҳои дар онҳо ба кор бурдашуда ҷамъанд ё танҳо (калимаи номафҳум дучор шавад ба луғати охири китоб мурочиат кунед).

معلمین دبیرستان ما جلسه دارند. مهندسین

شهر ما اشخاص ماهری میباشند. حکایات
آنتون پاولویچ چخوف خواندنیست. آثار
صدرالدین عینی خیلی زیاد است. میرزا ترسون زاده
یکی از شعرای مشهور معاصر ماست.

من اشعار حافظ شیرازی را خیلی دوست
میدارم رفقای من نیز آثار او را زیاد میخوانند.

علمای شوروی اختراعات زیادی دارند. پدر
رفیق من عالم است. او متخصص امور کشاورزیست
پدر من کارگر است. او مخترع است.

Супориши 109. Хикояти зеринро бихонед ва баъд ба дафтаратон кӯчонед.

рӯбоҳ ва хурӯс

рӯбоҳи аз назди деҳа мегузашт. хурӯсӣ
ро дид, ки дона мечинад. пеш рафта салом кард ва гуфт:
падарат хурӯси бисёр хушовоз буд ва ман ҳар вақт
аз инҷо мегузаштам, овози ӯро мешунидам, хушҳол
мешудам. хурӯс гуфт: ман ҳам дар овоз кам аз падарам
нестам ва бо одати хурӯсон чашмонро пӯшида, бол-
ҳоро ба ҳам зада, бонги хондан гузорад. рӯбоҳ фурсатро
ғанимат шумурда, ба ҷаст ва ӯро бигирифт.
сагҳои деҳа хабардор шуданд ва рӯбоҳро дунбол

گردند. خروس گفت: اگر میخواهی از دست
سگهارهای یابی فریاد کن و بگو خروسی که من گرفته ام از
ده شما نیست، از ده دیگر است روباه فریب خورد.
همینکه دهان خود را برای فریاد باز کرد خروس از
دهانش پرید. روباه از روی حسرت نگاهی بخروس
کرد و گفت: لعنت بر آن دهانی که بیموقع باز شود.
خروس گفت: لعنت بر آن چشمی که
بیموقع بسته شود.

Супориши 110. Ҳикояти болоиро бо транскрипция бинависед

Дарси 52

Системаи шуморанависии тоҷикию форсӣ як хел аст. Аммо шакли рақамҳои мо аз рақамҳои форсӣ фарқ мекунад.

Супориши 111. Шуморахои зерини форсиро ба дафтаратон бардоред:

۱	یک	йек	1	۱۶	شانزده	шанздäh	16
۲	دو	до	2	۱۷	هفده	hефдäh	17
۳	سه	се	3	۱۸	هیجده	hидж̄дäh	18
٤	چهار	чähар	4	۱۹	نوزده	нуздäh	19
۵	پنج	пäнд̄ж	5	۲۰	بیست	бист	20
۶	شش	шеш	6	۲۱	بیست و یک	бист-о йек	21
۷	هفت	häфт	7	۲۲	بیست و دو	бист-о до	22
۸	هشت	häшт	8	۳۰	سی	си	30
۹	نه	ноh	9	٤۰	چهل	чеhел	40
۱۰	ده	дäh	10	۵۰	پنجاه	пäнд̄жah	50
۱۱	یازده	йаздäh	11	۶۰	شصت	шäст	60
۱۲	دوازده	дäваздäh	12	۷۰	هفتاد	häфтад	70
۱۳	سیزده	сиздäh	13	۸۰	هشتاد	häштад	80
۱٤	چهارده	чähардäh	14	۹۰	نود	нäвäд	90
۱۵	پانزده	панздäh	15	۱۰۰	صد	сäд	100

۲۰۰ دویست	дäвист 200	۵۰۰ پانصد	пансäд 500
۳۰۰ سیصد	сисад 300	۱۰۰۰ هزار	häзар 1000

Супориши 112. Шуморахои зерини тоҷикиро бо форсӣ бинависед:

27, 49, 51, 56, 66, 20, 102, 560, 458, 562, 604, 1062, 1078, 3200, 4908.

Супориши 113. Ҷумлахои зеринро хонда шуморахои онҳоро ба рақамхои форсӣ бинависед:

کلاس ما یک در و سه پنجره دارد . ما در کلاس
سی شاگرد هستیم . ما هفت نفر دبیر
درس میدهند . ما هر روز پنج یا شش
ساعت درس میخوانیم . من هر روز ساعت
هشت از خواب بیدار میشوم . درس ما
در ساعت نه شروع میشود . امروز در سهایمان

در ساعت دو با تمام میرسد . دبیرستان ما
ده کلاس دارد .

Супориши 114. Ба дафтаратон панҷ сэнаи таърихиро бо ракамҳои форсӣ бинависед.

ИЛОВАХО

پاسخ معلم عربی

شاگردی از معلم زبان عربی پرسید که گوساله را بزبان عربی چه میگویند؟
معلم گفت: عربها صبر میکنند تا گوساله بزرگ شود. آنوقت میگویند بقر یعنی گاو.

سر بریده

سر تراشی روزی سر ملا را تراشید، ناگاه دست او لرزید و سر ملا را برید
ملا فریاد زد: ای احمق سر مرا بریدی. گفت خاموش باش که سر بریده حرف نمیزند.

شاعر و متمول

روزی شاعر فقیری پیش آدم متمولی رفت و چنان نزدیک او نشست که میان آنها یک وجب تفاوت ماند. متمول از این خشمگین شد و از شاعر پرسید که میان تو و خر چه تفاوت است. گفت یک وجب. متمول از این جواب خجل شد و عذر خواست.

نان سوخته

شخصی پیش دکتر رفت و گفت : آقای دکتر دلم درد میکند . دکتر پرسید: خوراک چه خورده ای ؟ گفت نان سوخته ، آنوقت دکتر توی چشش دوا ریخت آن شخص گفت : دلم درد میکند نه چشمهایم . دکتر گفت : اگر چشمهای سالم داشتی نان سوخته نمیخوردی .

کاتب کور سواد

کسی پیش کاتبی رفت و گفت نامه ای برای من بنویس گفت پای من درد میکند . آن شخص گفت من نخواستم تو را بجائی بفرستم که چنین عذری میآوری . گفت این حرف تو راست است . ولی هروقت برای کسی نامه ای مینویسم مرا دعوت میکنند که آن را بخوانم زیرا که دیگری خط مرا نمیتواند بخواند .

منجمین راستگو

ملا نصرالدین گفت : من وزنم دوتائی باهم از منجمین ماهر هستیم و همه چیز را پیش بینی میکنیم بطوریکه هیچوقت ممکن نیست در گفته ما خطائی روی دهد گفتند ملا این ادعای بزرگ است ، چطور پیش بینی میکنید ؟ ملا گفت : اینطور که مثلاً اگر ابری در آسمان ظاهر گردد من میگویم باران خواهد آمد وزنم میگوید نخواهد آمد یا برعکس . البته یکی از دو گفته ما صحیح خواهد بود .

خر و صاحب خر

دهقانی نزد یکی از همسایگان خود رفت و خر او را بعاریت خواست آن شخص عذر آورده گفت : متأسفانه خرم را بدگری داده ام برده است در این بین صدای عرعر خر بلند شد . دهقان گفت : خر شما شهادت میدهد و معلوم میشود که آنرا جائی نبرده اند . صاحب خر برآشفته گفت :

چیزی است که شما حرف مرا قبول نمیکنید و عرعر خر را بر گفته من ترجیح میدهید.

سایه ابر

شخصی را دیدند که در صحرا با کمال اوقات تلخی بعضی از نقاط زمین را میکند و چیزی را جستجو مینمود. پرسیدند: چه میکنی؟ گفت: پولی در این زمینها دفن کرده بودم و اکنون هر قدر جستجو میکنم پیدا نمیشود. گفتند: وقتی که دفن کردی نگر نشانی نگذاشته بودی؟ گفت چرا! گفتند چه نشانی؟ گفت: در آن وقت که ابری روی آن نقطه‌ای که پولها را در آنجا دفن کرده بودم سایه انداخته بود.

پادشاه ظالم

روزی پادشاه ظالمی تنها از شهر بیرون رفت، شخصی را دید، از او پرسید که پادشاه این مملکت چطور است؟ ظالم یا عادل گفت: بسیار ظالم است. پادشاه گفت: مرا میشناسی؟

گفت نخیر نمیشناسم . گفت : من پادشاه این مملکت هستم آن شخص ترسید و پرسید : میدانی من کیستم ؟ پادشاه گفت : نخیر ، نمیدانم . گفت من پسر فلان باجرم و هر ماه سه روز دیوانه میشوم . امروز یکی از آن سه روز است . پادشاه خندید و باو چیزی نگفت .

سن حیوانات

معلم تاریخ طبیعی از شاگرد پرسید : سن اسب و امثال آن را از روی چه میتوان تعیین نمود . گفت : از روی دندان . معلم گفت : سن مرغ و خروس را چطور ؟ شاگرد گفت : آنهم از روی دندان . معلم گفت : مرغ و خروس دندان ندارند تا بتوان سن آنها را از دندان تشخیص داد . گفت : از دندان خود گفت چطور ؟ شاگرد گفت : مرغ و خروس وقتی پیر باشند گوشت آنها در زیر دندان خوب جویده نمیشود و اگر جوان باشند

بسهولت جویده میشود .

خروس و روباه

روباهی زیر درختی بود و خروسی بالای یک دسته مرغ روی شاخه‌های بلند آن نشسته بود . روباه روبخروس کرده گفت : خبر تازه را شنیده‌ای ؟ خروس گفت : نه . روباه گفت : تمام حیوانات پس از مشورت باهم صلح نموده و امروز را عید گرفته‌اند . شما هم خوبست از درخت پائین آئید ، دوستانه صحبت کنیم و دمی را باهم گذرانیم . خروس روی دو پا بلند شد و گردن کشیده نظری به حوالی و اطراف انداخت . روباه گفت : چه خبر است ؟ خروس گفت : خبری نیست یک جفت سگ باین طرف میآیند . روباه پا بفرار نهاد خروس گفت مگر صلح عمومی نیست ؟ کجا میروی ؟ روباه گفت : درست است ولی شاید این خبر هنوز به سگها نرسیده باشد .

دو نقاش

دو نفر نقاش باهم شرط بستند که هر دو تصویر بکشند تا معلوم گردد که کدام یک بهتر میکشد. یکی تصویر انگور را کشید و بالای پنجره آویزان کرد. مرغها آمدند و منقار زدند. مردم از استادی آن نقاش تعجب میکردند و بخانهٔ نقاش دیگر رفتند و پرسیدند که تصویر تو کجاست؟ گفت: در پشت این پرده. نقاش اول خواست که پرده را بردارد، چون دست به پرده زد ملتفت شد که پرده نیست، دیوار است که روی آن تصویر پرده کشیده شده است گفت: من چنین کشیده ام که مرغها فریفته شدند و تو چنان استادی که نقاشی را فریفتی.

آرزوی دو تنبل

آموزگاری برای شاگردان خود راجع به مخترعین بزرگ دنیا صحبت میکرد و در ضمن میخواست روح صنعت و ابتکار آنها را تحریک کند.

خوب هوشنگ . حالا شما بگوئید ببینیم موقعی که بزرگ شدید چه چیزی میخواهید اختراع کنید .

هوشنگ با اخم و بیحوصلگی از جایش برخاست و گفت : من میخواهم ماشینی بسازم که با فشار دکمه ای تمام درس و تکالیف مرا انجام دهد .

آموزگار بعلامت توبیخ و ملامت سری تکان داد و گفت : معلوم میشود که شما خیلی تنبل هستید .

منوچهر شما بگوئید ببینم چه چیز خوبی میخواهید اختراع کنید .

منوچهر با چشمان خواب آلود بلند شد و گفت : میخواهم چیزی اختراع کنم که دکمه را فشار دهد .

تلفن

دکتر فارغ التحصیلی که تازه دیپلمه شده بود مطبی باز کرد و تمام لوازم طبی را فراهم آورد . اطاقی را برای انتظار زنانه ، اطاق

دیگر را برای انتظار مردانه و اطاقی را برای خود اختصاص داد. پس از چندین روز متوالی افتتاح مطب خود را در روزنامه‌ها اعلام نمود یک روز در اطاق کار خود حاضر شد و بنوکر خود دستور داد که اگر مریضی آمد لازم نیست که فوراً نزد من بیاری، او را مدتی در اطاق انتظار معطل بکن بعد نزد من بیاور تا گمان نکنند که من همیشه گرفتار و مشغول کار هستم. چون تلفن او را تازه کشیده بودند هنوز سیم آن وصل نشده و کار نمیکرد. دکتر مشغول خواندن روزنامه و کشیدن سیگار بود که نوکر وارد شده گفت: یک نفر مریض مرد آمده و در اطاق انتظار منتظر است. دکتر گفت: بسیار خوب او را پس از سه چهار دقیقهٔ دیگر اینجا هدایت کن. پس از چند دقیقه مریض وارد اطاق شد. دکتر که گوشی تلفن را برداشته و مشغول صحبت بود با سر به مریض اشاره به نشستن کرد و بصحبت ادامه داده گفت: پس بنابراین دوا ما را بهمان ترتیبی که گفته بودم خوراندید و حال مریض خیلی بهتر است. بسیار خوب گفتید

حالا نشسته است وصحبت میکند. بسیار خوب امروز وامشب هم
بهمان دستوری که داده‌ام عمل کنید و فردا صبح ساعت نه باز از حال
او بمن خبر بدهید. پس گوشی تلفن را بجای خود گذارد و بشخص تازه
وارد رو نموده گفت: شما چه فرمایشی دارید؟ گفت: من مأمور
اداره تلفن آمده‌ام سیم تلفن را وصل کنم.

وطن ما

مملکت ما بزرگترین کشور جهان است. در شمال آن یخبندان
دائمی و در جنوبش آنقدر گرم است که درختان لیمو و پرتقال، پسته
و چای میروید. هنگامیکه در مسکو شب میشود و مردم میخوابند
بخوابند در چوکوتکا صبح شده و از خواب برمیخیزند. وقتیکه در باطوم
در باغات سبز و خرم مینشینند و چای مینوشند در آرخانگلسک
اطفال برروی برفها بازی میکنند. هنگامیکه در لنین گراد از صبح تا
شام باران میبارد، در لراسنوودسک در کنار بحر خزر علفها از

بی آبی خشک میشوند . مملکت ما بسیار بزرگ است . از جهت ذخایر طبیعی ثروتمندترین کشور جهان بشمار میرود . تمام آن چیزهائیکه برای زندگی لازمند در کشور ما موجود میباشند . خلقهای کشور ما در نهایت دوستی زندگی میکنند و در هیچ جای دنیا چنین دوستی مانند و نظیر ندارد .

در کشور بزرگ ما پانزده جمهوری متحد شوروی سوسیالیستی موجود است ، ولی وطن همه ما یکیست . تمام جمهوری های شوروی در یک اتحادیه بنام اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی متحد شده اند .

همه خلقهای اتحاد جماهیر شوروی برای منفعت عمومی کار میکنند . تمام آنها زندگی پر سعادت کمونیزم را بنا میکنند . راه کمونیزم را حزب کبیر کمونیستی اتحاد شوروی بما نشان داد . او مبارزهٔ کارگران و دهقانان را علیه بزرگ و ملاکین و سرمایه داران رهبری کرد . خلقهای ما تحت رهبریت حزب حکومت شوروی خود یعنی حکومت زحمتکشان را تشکیل داد .

هنگامیکه در سال ۱۹۴۱ دشمن یعنی فاشیزم بکشور زیبا و آزاد ما حمله کرد تمام خلقهای اتحاد جماهیر شوروی دست باسلحه نمودند .

ارتش دلاور شوروی دشمنان را نابود ساخت کلیه مردم شوروی با تمام قوا بارتش خود کمک دادند. اکنون کشور ما در صلح و آسایش زندگی میکند و برای برقراری صلح در تمام جهان مبارزه مینماید.

حمله بقصر زمستانی

در فوریه سال ۱۹۱۷ تزار سرنگون گردید. از اول انقلاب تا اکتبر زمام امور کشور در دست حکومت موقتی بود. حکومت موقتی حکومت ملاکین و کارخانه داران بوده و او هم مانند حکومت پادشاهی بلشویکها را تعقیب میکرد. در ژوئیه سال ۱۹۱۷ این حکومت فرمان توقیف لنین را صادر کرد. لنین مجبور بود بی درنگ پطروگراد را ترک کند. لنین سه ماه در فنلاند مخفی بود ولی او تدارک قیام مسلح کارگران را برای واژگون نمودن حکومت بورژوازی رهبری میکرد. در اول اکتبر همه چیز برای قیام آماده شده بود. بیستم اکتبر لنین به

پطروگراد بازگشت . قیام ۲۴ اکتبر شروع شده بیست و پنجم اکتبر (۷ نوامبر) تقریباً تمام شهر در دست قیام کنندگان بود . فقط قصر زمستانی و میدان جلوی آن هنوز در دست مدافعین حکومت بورژوازی قرار داشت .

در رأی حکومت موقتی با سربازان و نیروهای مسلح خود در آخرین پناهگاه خود یعنی در قصر زمستانی پنهان شده بودند . باید بهر قیمتی شده آنها را از آنجا بیرون راند و قصر زمستانی را بدست آورد ولی تسخیر قصر زمستانی کار آسانی نبود .

در شمال قصر آب رودخانهٔ نوا و زیمنیایا کاناوکا قرار داشت و حمله از این راه ممکن نبود ، بنابراین فقط از قسمت جنوبی امکان حمله بود . ولی از اینطرف هم در جلو قصر میدان وسیعی قرار گرفته و قیام کنندگان سنگر و پناهگاهی از تیر دشمن نداشتند . برعکس از قصر تیراندازی بمیدان بسیار راحت بود . علاوه براین یونکرها فرصت یافتند ، که در جلو قصر سنگر ببندند . برای قیام کنندگان حمله همان بود

و هدف گلوله مسلسل شدن همان . ولی یونکرها پناهگاه امنی داشتند .
بغیر از این فقط شمارهٔ پله کانهای قصر به ۱۱۷ رسیده و شمارهٔ
اطاقها و سالونها از ۱۰۰۰ تجاوز میکرد و جای برای نیرو و انبار اسلحه
و ذخیرهٔ خوار بار کافی بود . دیوارهای قصر نیز ضخیم و محکم بوده مدت مدیدی
میتوانست مقاومت کند .

آری قصر زمستانی تقریباً تسخیر ناپذیر بود ، ولی با وجود
تمام این شرائط بلشویکها تصمیم گرفتند که همان عصر روز ۲۵ اکتبر یا
اگر میسر نشد شب قصر را بدست بیاورند .

در تمام روز دسته های نو به نو پیش از حملهٔ کارگران انقلابی
در نزد قصر گرد میآمدند . در نیمهٔ روز ملوانان به کمک سربازان سرخ آمدند .
هزاران تن ملوان تفنگ بر دوش با سینه های آراسته
با نوارهای مسلسل به ساحل پیاده شده و به صف آرائی پرداختند . در
همین وقت در پطروپاولوسکایا که در دست گارد سرخ بود ، آخرین
تدارک به جنگ دیده میشد .

در طرف عصر قصر زمستانی از سه طرف محاصره شده بود
در یک زمان جنگ در سه طرف میدان آغاز گردید. فریاد مردم با
شلیک مسلسل، تفنگ درهم آمیخته بود. گلوله ها در فضای میدان
میدرخشیدند. سربازان گارد سرخ در کنار خانه ها خود را از گلوله حفظ
میکردند و یا اینکه به پیش دویده و پس از لحظه ای دوباره روی
زمین میخزیدند. بدین ترتیب آنها کم کم به پیش میرفتند در
این وقت در سالون آراسته مالاخیت وزرای حکومت موقتی
تشکیل جلسه داده بودند.

وقتیکه اولین تیر خالی شد، تمام آنها از سالون فرار
اختیار کردند، زیرا پنجره های این سالون بخارج باز و آنها میرسیدند،
که هدف گلوله قرار گیرند. آنها در حالتیکه کیف ها شان را در دست
داشتند در جستجوی مکان امن تری بودند. آنها بالاخره جای مورد
لزوم شان را یافتند و این اطاقی بود در درون قصر زمستانی که
پنجره هایش به حیاط باز میشد.

در آنجا وزرا، در اطراف میز درازی قرار گرفته و بجلسهٔ خود ادامه دادند. در همان شب در اسمولنی نیز کنگرهٔ دوم شوراهای سراسر روسیه تشکیل شد. کنگره زمانی کار خود را آغاز کرد که پیکار در میدان نزد کاخ زمستانی ادامه داشت، سالون بزرگ و سفید کاخ اسمولنی پر از جمعیت بود. نمایندگان کارگران، دهقانان سربازان، ملوانانی که از تمام اطراف و اکناف کشور گرد آمده بودند، در روی صندلی و نیمکتها و یا به ستونها نشسته و یا بین ستونها ایستاده بودند. سالون سرد بود، بدین جهت نمایندگان پالتو و لباسهای گرم خود را از تن خارج نکرده بودند. تمام نمایندگان کنگره ۶۵۰ نفر عبارت بودند، که ۴۰۰ نفر آنها بلشویک و بقیه ۱۵۰ نفر منشویکها و اس ار ها بودند.

منشویکها و اس ار ها مخالف قیام مسلح بوده و تقاضای آتش بس نزد قصر زمستانی را داشتند. انبوه جمعیت بتقاضای آنها با مشت و پا یکوبی و فریادهای غضب آلود جواب داد. منشویکها و

اس ارها کنگره را ترک کرده و خارج شدند.

یورش

در ساعت ۱۱ شب از ژنرال پطروپاولوسکایا تیراندازی به قصر زمستانی آغاز گردید. گارد سرخ ملوانان و سربازان که در میدان بودند، به پیشروی آغاز نمودند و جنگ با شدت جدیدی شروع گردید، جنگی که تا آنوقت بی نظیر بود. همه جا غرق در تاریکی بود و همه چیز با هم درآمیخته، بطوریکه نه ساختمانها و نه مردم را نمیشد از هم تشخیص داد. یونکرها کورکورانه شلیک میکردند. آنها در تاریکی بطرفی تیراندازی مینمودند، که نیروهای انقلابی از آنجا حمله میکردند.

شلیک جوابی افراد گارد سرخ، ملوانان و سربازان تیر بهمین منوال بود. در این تاریکی و بیا هو دسته های انقلابی میدان را بتصرف درآورده و قدم بقدم به پیش میرفتند. در نیمه شب آنها دوباره بحمله پرداختند. مقاومت یونکرها درهم شکسته شده، پراکنده گردیده و تفوق خود را از دست داده بودند. سربازان گارد سرخ موانعی را که یونکرها ایجاد کرده بودند یکی پس از دیگری

از سر راه خود برداشته ، درهای قصر را شکسته و بسوی دروازه حمله نموده و از آن بالا میرفتند . دیگر دروازهٔ بزرگ گشاده شده و درهای دو طرف آن آهسته باز میگردیدند .

دسته های انقلابی بداخل قصر وارد و در جلو آنها پله کان سفید و عریض دالان بزرگ با مجسمه های مرمری و تابلوهای نقاشی نمایان گردید .

یونکرها در پشت نرده های پله کان پنهان شده و از بالا بپائین تیراندازی میکردند .

قیام کنندگان با آهستگی پیش رفته و با دقت بناها را یکی پس از دیگری از وجود یونکرها پاک نمودند . این رزم یکساعت و نیم ادامه داشت . بالاخره دسته های انقلابی به اطاقی که در آن جلسه وزراء ادامه داشت رسیدند .

در اینجا یونکرهای اسلحه بدست بحالت آماده باش ایستاده بودند سربازان گارد سرخ یونکرها را خلع سلاح نموده و باطاق داخل شدند .

ساعت دو ی شب وزراء توقیف گردیدند .

حکومت موقتی دیگر وجود نداشت .

نخستین روز جمهوری شوروی

۲۶ اکتبر دومین کنگرهٔ شوراها جلسهٔ دوم خود را تشکیل داد. سالون دوباره از کارگران، دهقانان، سربازان و ملوانان پر شد. از نو صدای همهمه چون غرش دریا از طرفی بطرف دیگر میرفت. همهمه ناگهان خاموش گردید و در پشت تریبون لنین نمایان شد. تمام سالون از کف زدنها و ملهلهٔ شادمانی میلرزید. لنین دستش را بلند کرد و همه ساکت شدند. لنین اظهار داشت. ما اکنون ساختمان سوسیالیستی را آغاز میکنیم. سه لایحه، سه قانون جدید خلق پیروزیکی پس از دیگری تصویب گردید.

لایحه درباره حاکمیت. کنگرهٔ شوراها تصویب کرد که خلق بوسیلهٔ شوراهای منتخبهٔ خود زمام امور کشور را در دست خویش گیرد.

لایحه دربارهٔ صلح. کنگرهٔ شوراها بتمام خلقها پیشنهاد کرد که بجنگ غارتگرانه که دولتهای آنها و سرمایه داران آغاز نموده بودند، پایان بخشند.

لایحه دربارهٔ زمین. کنگره مالکیت زمینهای کشور را بکلی نفی و

که در روی آن کار میکنند، یعنی بدهقانان.

پس از آن کنگره هیئت دولت جدید را بریاست لنین کبیر انتخاب نمود. آن روز یعنی روز اول جمهوری شوروی بدین طریق بپایان رسید.

تانیا

در اوائل ماه دسامبر سال ۱۹۴۱ در ده پطرشچو واقع در نزدیکی شهر وریا آلمانیها دختر ناشناسیکه در جزو عدهٔ پارتیزانها بود بدار کشیدند.

این حادثه در زمانی روی داده بود که مسکو روزهای خطرناکی از سر میگذرانید. ده پطرشچو و جنگلهای اطراف آن پر از سربازهای آلمانی بود. مخصوصاً سواره نظام آلمانیها در این منطقه جایگزین شده بودند. زویا بطرف این ده آمد و در همان شب ورودش چندین خانه و اصطبل آلمانیهای اشغالگر را نابود ساخت. زویا را بخانه ای که در کنار ده قرار داشت بردند و تحت مراقبت گذاردند.

افسر آلمانی از زویا بازجوئی نمود او خود را تانیا نامید و بی هول و هراس سئوالهای افسر جوابهای بلند و جسورانه میداد. سرهنگ دوم از زویا سئوال

گرد - شما گیستید ؟

- لزومی ندارد که شما بدانید .

- آیا دیروز شما خانه و اصطبل ما را آتش زدید ؟

- بله ، من آتش زدم .

- منظور شما چیست ؟

- نیست کردن شما .

- از خط جبهه کی گذشتید ؟

- روز جمعه .

- شما خیلی زود با بیخبر رسیدید .

- پس چی ، آیا لازم بود دستی کنم ؟

چهار سرباز قوی هیکل بند ها را باز کرده و دختر را زدند .

در ساعت ۱۰ صبح افسرها آمدند ، یکی از آنها باز از زویا پرسید .

- شما گیستید ؟

زویا جواب نداد .

لباسهای زویا را بر تنش نمودند و با لگد صاحبخانه خوراسهای او را
پاپاهای کبود شده اش کردند. بر گردن او شیشه های تیرین که در هنگام آتش
زدن خانهٔ آلمانیها از دستش گرفته بودند آویخته و بالای آن تخته ای را که بیوار آنه
در رویش نوشته شده بود: «آتش زنندهٔ خانه ها» نصب کردند.

زویا بدهقانان مراجعه نموده و با صدای بلند و صاف خود فریاد زد:

ای رفیقان برای چه گنگ بمن نظر میکنید؟ دلیر باشید، مبارزه کنید، فاشیستها
را بکوبید، بسوزانید، بانها صدمه وارد آورید.

سرباز آلمانی که در پهلویش ایستاده بود خواست که او را بزند و یا
دهانش را ببندد. اما زویا دست او را بگاز زده و بگفته های خود ادامه داد. رفقا
من از مرگ نمیترسم مردن برای خلق خود سعادت است.

زویا را نزد یک چوبه دار آوردند فرمانده با عدام او دستور داد.

زویا رو بش را بطرف فرمانده آلمانی نموده باو و بسربازان گفت: شما اکنون مرا
بدار می آویزید ولی من تنها نیستم. ما دویست ملیون نفر هستیم همهٔ ما را نمیتوانید
بدار بکشید. انتقام مرا از شما خواهند گرفت. سربازان هنوز باور نکرده

تسلیم شوید . خواه ناخواه پیروزی با ماست .

جلاد طناب را بگردن زویا انداخت ولی او با دو دستش حلقه طناب را گشید ، بر روی نوک انگشتان پایش بلند شد و تمام قوه اش را جمع کرد و فریاد کشید پیروز باشید ، رفقا ، مبارزه کنید ، نترسید .

جلاد جعبه ای که در زیر چوبه دار بود و زویا بر روی آن ایستاده بود با پایش بکنار زد . جعبه بپائین دره افتاد جمعیت دهبجنبش درآمدند . آنگاه فریادی بلند و سپس خاموشی شد . انعکاس این صدا در جنگل طنین انداز گردید .

تمام زرمجویان از تشنج شوروی که از اینجا برای تار و مار کردن فاشیستها عبور میکردند کلاه خود را بعلامت احترام از سر برداشته و در مقابل فداکاریهای او سر تعظیم فرود میاوردند و درود میفرستادند . فرماندهی لشکر خود میگفت : دوستم ! زویا را نجا طر آورده بطرف فاشیستها نشانه گیری کن ، بگذار تیر تو بی خطا بهدف خورد و انتقام او را بگیرد .

هنگامیکه بطرف دشمن حمله میکنی زویا را نجا طر آر . نجا طر زویا شکم فاشیستها را

بدران ، بخاطر زویا با قنداق تفنگ کاسهٔ سر فاشیستها را خورد کن .
با آنها رحم نکن همانطوریکه آنها رحم نکردند .

سربازان در نزد آرامگاه با هیجان سوگند یاد میکردند ، آنها بجنگ میرفتند و در دل هریک از آنها زویا هم جایگیر شده بچبهه میرفت .

نام جاودان زویا در تمام گوشه و کنار اتحاد شوروی زبانزد همه گردید و ملیونها مردم شوروی نام او را با محبت یاد میکنند .

امروز و فردا

اگر امروز در مقابل خود کوههای بلندی را که حتی پرندگان هم نمیتوانند از بالای آن بگذرند می بینید ، فردا بین آنها راههای وسیع شوسه دیده میشود .

اگر امروز بیابان بی آب و علفی را مشاهده میکنید ولی فردا همانجا ساوخوزهای بزرگی بوجود آمده است که موجب تحسین و ستایش است .

در گذشته اگر با هواپیما از بالای کشتزارها میگذشتید در یک میدان کشت رنگهای مختلفی مشاهده میکردید که از زراعتهای گوناگون متعلق

باشخاص جداگانه حکایت میکرد ولی اگر امروز نگاه کنید کشتزارهای یکپارچه سبز و خرم، تراکتورها و ماشینهای کشاورزی مختلف، کانالهای آبیاری و جویهای مرتب را که بکالکتورها تعلق دارند می بینید.

در کنار رودخانه ها که قبلاً زمین های خشک و بایری بود اکنون جنگلها و کشتزارهای سبز و خرم و کارخانه های برق آبی احداث گردیده است.

بیابانهائیکه در گذشته حتی علفهای هرزه هم در آنها نمیروئید، اکنون بمزارع پنبه تبدیل یافته فراوانترین حاصل را میدهند.

جاهائیکه در گذشته جنگلهای انبوه بود و عبور و مرور بدرون آنها امکان نداشت حال راه آهن کشیده شده و کارخانه های چوب بری ساخته شده است. در همه جا کارگران کار میکنند و انواع ماشینها در حرکتند و جنب و جوش بی نظیری حکمفرما است. در تمام نقاط میهن ما دامنهٔ امور ساختمانی بقدری وسیع است که در مدت کمی شهرها و کویها، کالخوزها، ساوخوزها و بنگاههای صنعتی نوینی بوجود میآیند.

نامهٔ ا. رحیموف به برادرش کارگر کارخانه میکانیکی استالین‌آباد

سلام به برادر عزیزم رحمت جان!

برادر عزیز، من و تمام خانواده سلامت هستیم و زندگی ما بخوبی میگذرد. کالخوز ما امسال نیز در مسابقه سوسیالیستی پیروز شد و از هم اکنون کوشش میکنیم، که کالخوز ما در سال آینده نیز از سایر کالخوزهای بخش عقب نماند. امسال ما در ۲۴۲۰ هکتار زمین پنبه و چیزهای دیگر کاشته و محصول فراوانی بدست آوردیم. فیرم شیر و دام پروری نیز نقشهٔ تولیدی خود را اضافه بر میزان مقرره اجرا نمود. در شیرفت کار ما ایستگاه تراکتور و مهندسین کشاورزی کمک بزرگی نمودند. امسال تمام خانوادهٔ ما یعنی من، همسرم، عروسمان نزاکت و دخترم شرافت در ازای کارمان از کالخوز مربوطه ۱۲۶۰ روز کار دریافت کردیم. امسال هنگام تقسیم نقدینه سهم ما سه گوسفند و دو بز بهم رسید. همچنین مقدار زیادی قند و چای گرفتیم.

بطور کلی مقدار انجیر و پولکی که ما در یکسال از گالنجور گرفتیم ، پدر و مادرمان در تمام عمرشان ندیده بودند .

بوستان شخصی ما هم امسال محصول فراوانی دارد . پائیز گذشته سیب ، به ، انار و گلابی بسیاری برداشت نمودیم . درباغمان شش نوع انگور هم هست ، که تا خودت مزهٔ آنها را نچشی ، نمیتوانی به شیرینیشان پی ببری . درباغ ما کندوی عسل نیز هست که تا بستان گذشته از آنها چهارصد کیلوگرم عسل بدست آوردیم . ماده گاو ما هم شیر بسیاری میدهد .

رحمت جان ، ما در انتظار تو و همسر و فرزندانت هستیم ، که نزد ما بیائید . شکل ده ما بطوری تغییر کرده که ممکن است ، تو آنرا نشناسی .

پسرم هنوز در ارتش خدمت میکند . او تا کنون سه نشان و چند مدال دریافت داشته و چندی پیش بدرجهٔ سرگردی ارتقاء یافت . کریم در نامه اش نوشته بود که ممکن است بزودی به نزد ما بیاید .

بسیار خوب بود که تو هم در وقت آمدن او در اینجا میبودی . پسرم سنگین در سال آینده انستیتو را تمام کرده و مهندس کشاورزی

میشود . او هر بار که هنگام تعطیلات از مسکو نجانه میاید ، برای مادر
بارهٔ این شهر عظیم حرفهای حیرت انگیزی حکایت میکند . او وعده داده
است که من و مادرش را برای گردش بمسکو ببرد .

رحمت جان ، زود تر جواب نامه را نوشته و ما را از زندگی و سلامتی
خود و خانواده ات آگاه کن . برای تو و همسرت در کار و برای کودکانت
در آموزش علم و هنر موفقیت بسیاری خواهانم . خواستار سلامتی
شما برادرت احمد رحیموف

(بفارسی س . ج . گردانیده ارت)

ЛУҒАТ

Дар ин луғат фақат калимахои дар матн ва мисолҳои ҳамин китоб омадагӣ дохил шудаанд.

Қалимаҳо аввал ба хати форсӣ навишта шуда, баъд транскрипцияи онҳо ва сипас вариант ва ё синоними тоҷикии калимаҳои форсӣ дода шудааст.

Дар вақти бо транскрипция навиштани калимаҳои форсӣ қоидаҳои имлоии дигар муаллифони Иттифоқи Советӣ риоя шудааст.

ا

آب **аб** — об

آباد **абад** — обод

آبادی **абади** — ободӣ

آبان **абан** — моҳи 8-ми солшумории эронӣ

ابتکار **ебтекар** — ташаббус, фаъолият

ابد **ӓбӓд** — абад

ابدآن **ӓбӓдӓн** — абадан

ابدی **ӓбӓди** — абадӣ

ابر **ӓбр** — абр

ابرو **ӓбру** — абрӯ

ابریشم **ӓбришом** — абрешим

آبیاری **аб-йари** — обьёрӣ, обмонӣ

اتحاد — еттеһад — иттиҳод, иттифоқ

اتحادیه — еттеһадийе — иттифоқ

آتش — атеш ва атāш — оташ, алав

آتش‌بس — атеш-бас — бас кардан тирпарронй

اتفاقاً — еттефа ғāн — иттифоқан

اتم — āтом — атом

اتمام — етмам — охир

آثار — асар — чамъи اثر

اثر — āсāр — асар

اجرانمودن — еджра немудāн — иҷро намудан

اجمالاً — еджмалāн — мухтасаран, кӯтоҳакак

اجناس — āджнас — чамъи جنس

احترام — еһтерам — эҳтиром, хурмат

احتیاج — еһтийадж — эҳтиёч

احداث گردیدن — еһдас ғāрдидāн — барпо гардидан, сохта шудан

احساس — еһсас — эҳсос, ҳис

احسان — еһсан — эҳсон, ҳайр

احمق — āһмāқ — ахмак

اختراع — ехтера' — ихтироъ, кашф

اختراعات — ехтераат — чамъи اختراع

اختصاص دادن — ехтесас дадāн — хос кардан

آخرین — ахерин — охирин

اخم — āхм — қавоқи гирифта

ادا — āда — адо

آداب **адаб — одоб**

اداره **едаре — идора, станция**

ادامه **едаме — давом**

ادامه دادن **едаме дадан — давом додан**

ادبا **одаба — чамъи** ادیب

ادبی **адаби — адабй**

ادعا **еддеа — иддао, даъво**

آدم **адам — одам**

ادیب **адиб — адиб; тарбиятгар**

آذر **азар — мохи 9-ми солшумории эронй**

ارا **ара — оро, ороиш**

آرامگاه **арам-гах — қабр, мақбара**

ارباب **арбаб — хоҷаин**

ارتش **артеш *ва* арташ — армия, аскар**

ارتش شوروی **артеше шоуравй — Армияи советй**

ارتقاء یافتن **ертеға йафтан — бардошта шудан, боло шудан**

آرد **ард — орд**

اردیبهشت **орди-бехешт — мохи 2-ми солшумории эронй**

اردو **орду — урду, лашкар**

ارزان **арзан — арзон**

آرزو **арзу — орзў**

اروپائی **орупак — европай**

اره **арре — арра**

آری **ари — оре, бале**

از **аз — аз**

ازاء **еза'** — бадал, иваз

آزاد **азад** — озод

ازجابلند کردن **äз дж͡жа болäнд кäрдäн** — аз ҷо бардоштан

ازدست دادن **äз дäст дадäн** — аз даст додан

ازتن خارج کردن **äз тäн харедж͡ж кäрдäн** — аз тан кашидан

ازسربرداشتن **äз сäр бäрдаштäн** — аз сар гирифтан

ازسرگذراندن **äз сäр гозäранидäн** — аз сар гузаронидан

ازمودن **азмудäн** — озмудан

اژدها **äж͡ждäha** — аждаҳо

آس **ас** — ос, дастос

اس ار **äсäр** — эсер (аъзои як партияи реакционӣ дар Россияи собиқ.)

اساساً **äсасäн** — асосан

اسامی **äсами** — ҷамъи اسم

آسان **асан** — осон

آسایش **асайеш** — осоиш

اسب **äсб** ва اسپ **äсп** — асп

استاد **остад** — устод; моҳир

استادی **остади** — устодӣ, маҳорат

استعمال **есте'мал** — истеъмол, ба кор бурдан

اسفند **есфänд** — моҳи 12-ми солшумории эронӣ

اسلحه **äслehe** — аслиҳа, яроқ

اسم **есм** — исм

آسمان **асман** ва **асеман** — осмон

آش **аш** — ош

اشاره **ешаре** — ишора, имо

اشخاص äшхас — ҷамъи شخص

اشعار äш'ар — ҷамъи شعر

اشغالگر ешғалгäр — истилогар

اصطبل ва استبل естäбл — саисхона, тавила

اصل äсл — ибтидо, асос, принцип

اصلاً äслäн — аслан

اصول осул — ҷамъи اصل

اضافه езафе — изофа, зиёд

اضطراب езтераб — изтироб, ҳаяҷон

اطاق отаҕ — хона

اطاق کار отаҕе кар — хонаи кор

اطراف äтраф — ҷамъи طرف

اطفال äтфал — ҷамъи طفل

اظهار езhар — изҳор, баён, гуфтан

اظهارات езhарат — ҷамъи اظهار

اعتراض е'тераз — эътироз, норозигӣ

اعدام е'дам — куштан

اعضا ä'за — ҷамъи عضو

اعلام е'лам — эълон

آغازشدن аҕаз шодäн — оғоз шудан

اغراق еғраҕ — муболиға

آفتاب афтаб — офтоб

افتادن офтадäн — афтодан

افتتاح ефтетаh — кушоиш, кушодашавӣ

افشار ефтехар — ифтихор

افراد äфрад — ҷамъи فرد

افسانه — äфсане — афсона

افسر — äфсäр — офицер

آقا — aғa — оғо, ҷаноб

اکتبر — октобр — октябрь

اکناف — äкнаф — канор, музофот

اکنون — äкнун — акнун, ҳоло

آگاه کردن — агаh кäрдäн — огоҳ кардан

اگر — äгäр — агар

البته — äлбäтте — албатта

الفبا — äлеф-ба — алифбо

آلمانی — алмани — немис, германияги

آلو — алу — олу

آلوبالو — алубалу — олуболу

اما — äмма — аммо

آماده — амаде — омода, тайёр

آماده باش — амаде баш — ҳозир бош

امثال — äмсал — ҷамъи مثل

امداد — емдад — ёрӣ

آمدن — амäдäн — омадан

امر — äмр I — кор

امر — äмр II — амр, фармон

امروز — емруз — имрӯз

امسال — емсал — имсол

امشب — емшäб — имшаб

امکان — емкан — имкон, имконият

آموختن — амухтäн — омӯхтан

امور омур — ҷамъи امر

آموزش амузеш — омӯзиш

آموزگار амузгар — муаллим

امن ӓмн — бехатар, тинҷ

آن ан — он

انار ӓнар — анор

انبار ӓмбар — анбор

انبوه ӓмбуh — анбӯх, издиҳом, тӯп

انتظار ентезар — интизор, мунтазир

انتقام ентеґам — интиқом, ҳасос

انجام دادن ӓнджам дадӓн — анҷом додан, кардан

انداختن ӓндахтӓн — андохтан

اندازه ӓндазе — андоза

انسان енсан — инсон

انستیتو енститу — институт

انعکاس ен'екас — инъикос

انعام ен'ам — инъом

انگور ӓнгур — ангур

انقلاب енґелаб — революция

آنگاه ан-гаh — он гох, он вақт

انگشت ӓнгошт — ангушт

انواع ӓнва' — ҷамъи نوع

انهار ӓнhар — ҷамъи نهر

او у — ӯ

اوائل аваел — ҷамъи اول

اوت ут — август

آوردن авāрдāн — овардан

آوریل аврил — апрель

اوقات оуғат — чамъи وقت

اوقات تلخی оуғат-тāлхи — хафагӣ, ғамгинӣ

اول āввāл — аввал, якӯм

اولاً āввāлāн — аввалан

آویختن авихтāн — овехтан

آویزان авизан — авезон

آهستگی аhестеги — охистагӣ

آهسته аhесте — оҳиста

ای ей — эй

آیا айа — оё

ایجاد иджад — эҷод

ایراد ирад — эрод

ایرانی ирани — эронӣ

ایستادن истадāн — истодан

ایستگاه ист-гаh — истгоҳ: станция

ایمان иман — имон, боварӣ

این ин — ин

اینجا ин-джа — ин ҷо

اینچنین ин-ченин — инчунин

آینده айāнде — оянда

ایوان еиван — айвон

آئینه аине — оина

ب

بااخم — **ба-ӓхм** — бо қавоқи гирифта

باب — **баб** — боб; дар, дарвоза

بابا — **баба** — бобо

بانجربه — **ба-тӓдж̑робе** — ботаҷриба

باج — **бадж̑** — боҷ

باد — **бад** — бод

بادام — **бадам** — бодом

بار — **бар** — бор

باران — **баран** — борон

باریدن — **баридӓн** — боридан

باریک — **барик** — борик

باز — **баз** — боз

بازار — **базар** — бозор

بازجوئی — **боз-дж̑уи** — пурсуҷӯ, тергав

بازکردن — **баз кӓрдӓн** — кушодан, яла **кардан**

بازگشتن — **баз гӓштӓн** — боз гаштан

بازی کردن — **бази кӓрдӓн** — бозӣ кардан

باطن — **батен** — ботин

باغ — **баг** — бор

باغات — **багат** — ҷамъи باغ

باک — **бак** — бок, тарс

بال — **бал** — бол

بالا — **бала** — боло

بالاخانه — **бала-хане** — болохона

بالاخره — **бе-л-āхере — дар охир**

بام — **бам — бом**

بایر — **байер — корамнашуда**

ببر — **бäбр — бабр**

بحث — **бähс — бахс**

بحر — **бähр — баҳр**

بخاری — **бохари — печка**

بخاطر آوردن — **бе-хатер-авäрдäн — ба ёд овардан**

بخت — **бäхт — бахт**

بخش — **бäхш — қисм; район**

بخشیدن — **бäхшидäн — бахшидан**

بد — **бäд — бад, ганда**

بدار کشیدن — **бе-дар кäшидäн — ба дор кашидан, овехтан**

بدر — **бäдр — моҳи пур; Бадр (исми хос)**

بدست آوردن — **бе-дäст-авäрдäн — ба даст овардан, ба даст даровардан**

بدون — **бедуни... — бе (пешоянд)**

بدین — **бедин — ба ин тартиб**

بر — **бäр — бар (пешоянд)**

بر — **бäрр — бар, хушкӣ**

برابر حقوق — **бäр-а-бäр-hоғуғ — баробарҳуқуқ**

برادر — **бäрадäр — бародар**

برآشفتن — **бäр-ашофтäн — барошуфтан, дар ғазаб шудан**

برآمدن — **бäр амäдäн — баромадан**

برای — **бäрайе — барои**

برپا شدن **бäр-па шодäн** — барпо шудан

برتری **бäртäри** — бартарӣ, афзалӣ

برتن نمودن **бäр тäн немудäн** — пӯшонидан; пӯшидан

برخاستن **бäр-хастäн** — бар хостан

برخلاف **бäр-хелаф** — баръакс

برداشتن **бäрдаштäн** — бардоштан

برداشت نمودن **бäр-дашт немудäн** — бардоштан

بردن **бордäн** — бурдан

برعکس **бäр-äкс** — баръакс

برف **бäрф** — барф

برقرار نمودن **бäр ғäрар немудäн** — барқарор кардан, барпо кардан

برگ **бäрг** — барг

برنا **бäрна** — ҷавон

برنج **берендж** — биринҷ

بره **бäрре** — барра

بریدن **боридäн** — буридан

بز **боз** — буз

بزرگ **бозорг** — бузург

بس **бäс I** — бас, кифоя

بس **бäс II** — бас, бисьёр

بستر **бäстäр** — бистар

بستن **бäстäн** — бастан

بسیار **бесйар** — бисьёр

بشر **бäшäр** — башар

بشکش **бäшшаш** — чехракушод, хурсанд

نصف آرائی پرداختن **бе-сäф-араи пäрдахтäн** — ба қаторшавӣ даромадан; ба ҷанг тайёр шудан

بطور کلی **бе-то͡уре колли** — умуман хамагӣ

بعاریت خواستن **бе-арийӓт хастӓн** — ба амонат талабидан, ба орият ҳастан

بعد **бӓ'д** — баъд

بغل **бӓгӓл** — бағал

بغلی **бӓгӓли** — бағалӣ

بقر **бӓғӓр** — гов

بقیه **бӓғийе** — бақия, монда

بکنارزدن **бе-кӓнар зӓдӓн** — ба як тараф кардан

بگذار **бе-гозар** — бигузор, мон

بلبل **болбол** — булбул

بلخ **бӓлх** — Балх (шаҳр)

بلشویک **болшевик** — большевик

بلکه **бӓлке** — балки

بلند **болӓ нд** — баланд

بلندپرواز **болӓнд-пӓрваз** — баландпарвоз

بلی **бӓле** — бале

بن **бон** — бун, асос, реша

بنا **бӓна** — бино

بنا **бӓнна** — бинокор

بنابراین **бӓна-бӓр-ин** — бинобарин

بناکردن **бӓна кӓрдӓн** — бино кардан

بند **бӓнд** — банд

بنزین **бензин** — бензин

بنگاه **бонгаh** — муассиса, корхона

بودن **будӓн** — будан

بورژوازی **буржуази** — буржуазия

بوستان **бустан** *ва* **бостан** — бӯстон, обчакорӣ

بوی **буй** — бӯй

به **beh** — биҳӣ

به **бе** — ба (пешоянд)

بهاء **bäha** — баҳо

بهار **bähar** — баҳор

بیهوده **behбуд** — беҳшавӣ, дурустшавӣ

به به **bäh bäh** — баҳ-баҳ (нидо)

بهتر **behтӑр** — беҳтар, хубтар

بهدف خوردن **бе-hädäф хордӑн** — ба ҳадаф расидан, **ба** нишон задан

بهرقیمتی شده **бе-hӑрғеймӑти-шоде** — ба ҳар қимате ҳам бошад

بهمن **bähmän** — моҳи 11-ӯми солшумории эронӣ

بیابان **бийабан** — биёбон

بی آبی **би-аби** — беобӣ

بیت **беит** — байт

بیحوصلگی **би-hоусӑлеги** — беҳавсалагӣ

بیخطا **би-хӑта** — бехато

بیدار **бидар** — бедор

بیدرنگ **би-дерӑнг** — дархол

بیرون **бирун** — берун

بیست **бист** — бист

بیسوادانه **би-сӑвадане** — бесаводона

بی صبرانه **би-сӑбране** — бесаброна

بیل **бил** — бел

بیمارستان **би-марестан** — касалхона

بینا **бина** — бино (медидагӣ)

بی‌نظیر **би-нäзир** — беназир, бемонанд

بین **бейн** — байн

پ

پاداش **падаш** — мукофот

پادشاه **падшаh** — подшоҳ

پاده **паде** — пода

پارتیزان **партизан** — партизан

پاره **паре** — қисм

پاسدار **пасдар** — посдор, посбон

پاک کردن **пак кäрдäн** — пок кардан, тоза кардан

پانزده **панздäh** — понздах

پای **пай** — пой

پایان بخشیدن **пайан бäхшидäн** — поён додан

پایتخت **пай-täхт** — пойтахт

پائیدن **паидäн** — поидан

پائیز **паиз** — тирамоҳ

پائین **паин** — поин

پدر **педäр** — падар

پدربزرگ **педäр-бозорг** — бобо

پختن **похтäн** — пухтан

پر **пäр** — пар

پر — **пор — пур**

پراکنده گردیدن — **пăракăнде гăрдидăн** — пароканда гардидан

پربرف — **пор-бăрф** — сер барф

پرتقال — **портоғал** — аплесун

پرده — **пăрде** — парда

پرستاری — **пăрăстари** — нигоҳубин

پرسعادت — **пор-сăадăт** — пурсаодат, хушбахт

پرسیدن — **порсидăн** — пурсидан

پرعذاب — **пор-ăзаб** — пуразоб

پرغضب — **пор-ғăзăб** — пурғазаб

پرمضمون — **пор-мăзмун** — пурмазмун, бомазмун

پرنده — **пăрăнде** — парранда

پروریدن — **пăрвăридăн** — парваридан

پزشک — **пезешк** — врач, доктор

پزشکیار — **пезешк-йар** — фельдшер

پس — **пăс** — баъд, пас

پسر — **песăр** — писар

پسند — **пăсăнд** — писанд

پشت — **пошт** — пушт

پشتیبان — **поштибон** — пуштибон

پشم — **пăшм** — пашм, мӯ

پشمک — **пăшмăк** — пашмак

پشه — **пăше** — пашша

پل — **пол** — пул

پلو — **полоу** — палав

پله کان — пеллекан — зина, нардбон

پناهگاه — пäнаh-гаh — панохгоҳ

پنبه — пäмбе — пахта

پنج — пäнд͡ж — панч

پنجره — пäнд͡жäре — тиреза

پنجم — пäнд͡жом — панчӯм

پنهان بودن — пенhан будäн — пинҳон будан

پنیر — пäнир — панир

پوچ — пуч — пуч

پوست — пуст — пӯст

پوشاک — пушак — пӯшок

پول — пул — пул

پولی — пули — пулӣ

پهلو — пähлу — пахлӯ

پهن شدن — пähн шодäн — паҳн шудан

پی — пеи — пай

پیاده — пийаде — пиёда

پیاده شدن — пийаде шодäн — фуромадан, пиёда шудан

پیدا — пеида — пайдо

پیر — пир — пир

پیروز — пируз — ғолиб

پیروزی — пирузи — ғолибият

پیش — пиш — пеш

پیش بینی — пиш-бини — пешбинӣ, пешгӯӣ

پیشرفت — пиш-рäфт — пешрафт, муваффақият

پیش گرفتن — пиш-герефтäн — пешгирифтан, пешбурдан

پیشروی **пиш-рäви** — пешравй

پیشنهاد **пишне͡ад** — пешниҳод, таклиф

پیشه **пише** — пеша, касб

پیغام **пе͡йғам** — пайғом, хабар

پیکار **пе͡икар** — мубориза

ت

تا **та I** — то (пешоянд)

تا **та II** — то (пайвандак)

تاب **таб** — тоб

تابان **табан** — тобон

تابستان **табестан** — тобистон

تابلو **табло** — картина, сурат

تأثیر **тä'сир** — таъсир

تاجر **та͡джер** — савдогар

تاجیکستان **та͡джикестан** — Тоҷикистон

تأخیر **тä'хир** — таъхир; деркунй,

تار **тар** — тор

تاروپود **тар-о-пуд** — тору пуд

تارومارکردن **тар-о-мар кäрдäн** — торумор кардан

تاریخ **тарих** — таърих

تاریک **тарик** — торик

تاریکی **тарики** — торикй

تازه **тазе** — нав; ҳамин акнун

تازه وارد **газе-варед** — навдаромада

تاک **так** — ток

تاکنون **та-конун** — то хол

تألیف **тә'лиф** — асар

تألیفات **та'лифат** — ҷамъи تألیف

تام **тамм** — том, пурра

تأمین **тә'мин** — таъмин

تأمینات **тә'минат** — ҷам'ъи تأمین

تب **тәб** — таб

تبر **тәбәр** — табар

تبدیل یافتن **тәбдил йафтән** — табдил ёфтан, иваз шудан

تبار **тәбар** — табор

تبسم **тәбәссом** — табассум

تبلیغ کردن **тәблиғ кәрдән** — таблиғ кардан, пропаганда кардан

تپه **тәпе** — теппа

تخت **тәхт** — тахт, зер

تحت مراقبت گذاردن **тәхте мораґәбәт гозардән** — назорат кардан, ба тахти назар гирифтан

تحریک کردن **тәһрик кәрдән** — ангехтан, зиёд кардан

تحصیل کردن **тәһсил кәрдән** — таҳсил кардан, хондан

تخت **тәхт** — тахт

تخته **тәхте** — тахта

تخصص **тәхәссос** — тахассус, мутахассисӣ

تخصیص **тәхсис** — тахсис, чудокунӣ

تخم **тохм** — тухм

تخمیناً **тәхминән** — тахминан

تدابیر **тәдабир** — ҷамъи تدبیر

تدارک **тәдарок** — тайёрӣ

تدبیر — **тӑдбир** — тадбир, чора

تدریجاً — **тӑдриджӑн** — тадричан, дараҷа ба дараҷа, оҳиста-оҳиста

تار — **тӑр** — тар

تراش — **тӑраш** — тарош

تراشیدن — **тӑрашидӑн** — тарошидан

تراکتور — **терактур** *ва* **трактур** — трактор

ترب — **тороб** — турб

تربیت — **тӑрбийӑт** — тарбият

ترتیب — **тӑртиб** — тартиб

ترجیح دادن — **тӑрджиҳ дадӑн** — афзал донистан

تردد — **тӑрӑддод** — тараддуд, дудилагӣ

ترسیدن — **тӑрсидӑн** — тарсидан

ترش — **торш** — турш

ترک کردن — **тӑрк кӑрдӑн** — монда рафтан, тарк кардан, партофтан

تریبون — **терибун** *ва* **трибун** — трибуна, минбар

تزار — **тезар** — (царь) подшоҳ

تسخیر — **тӑсхир** — ба даст гирифтан, гирифтан, истило кардан

تسخیرناپذیر — **тӑсхир-на-пӑзир** — тасхирнашаванда

تسلیم — **тӑслим** — таслим

تشخیص دادن — **тӑшхис дадӑн** — ташхис додан, таъин кардан, чудо кардан

تشکر — **тӑшӑккор** — ташаккур

تشکیل جلسه دادن — **тӑшкиле ҷӑлӑсе дадӑн** — маҷлис барпо кардан

تشکیل شدن — **тӑшкил шодӑн** — ташкил шудан, барпо шудан

تصادفاً — **тӑсадофӑн** — тасодуфан

تصدیق
тäсдиг — тасдиқ

تصرف
тäсäрроф — тасарруф, ба даст даровардан

تصمیم
тäсмим — қарор

تصویب گردیدن
тäсвиб гäрдидäн — тасдиқ шудан

تصویر
тäсвир — расм, сурат, тасвир

تصویر کردن
тäсвир кäрдäн — тасвир кардан

تضاد
тäзад — зиддият

تضمین
тäзмин — зомин, таъмин

تظاهر
тäзаһор — намоишдихӣ

تظاهرات
тäзаһорат — ҷамъи تظاهر намойш (бо талабе)

тääдҷҷоб — тааҷҷуб

تعجب
тä'риф — таъриф

تعریف
тä'тилат — таътил

تعطیلات
тä'зим — таъзим, ҳурмат

تعظیم
тä'гиб кäрдäн — таъқиб кардан

تعقیب کردن
tääллоқ даштäн — тааллуқ доштан, муталлиқ будан

تعلق داشتن
тä'лим — таълим

تعلیم
тä'мир — таъмир, ремонт

تعمیر
та'йин — таъин

تعیین
тäғар — тағора

تغار
тäғйир — тағьир

تغییر
тағйир кäрдäн — тағьир шудан, дигаргун шудан

تغییر کردن
тäфавот — тафовут, фосила

تفاوت
тäфсил — тафсил

تفصیل

تفنگ **тофäнг** — милтиқ

تفنگ بردوش **тофäнг-бäр-душ** — одами милтиқ ба китф гирифтагӣ

تفوق **täфäввоқ** — ғолиб, дастболой

تقاضا **täгаза** — тақозо, талаб

تقریباً **täқрибäн** — тақрибан

تقسیمات سالیانه **täқсимате салийане** — тақсимоти солона

تک **täк** — танҳо

تکالیف **täкалеф** — ҷамъи تکلیف

تکبر **täкäббор** — такаббур

تکذیب کردن **täкзиб кäрдäн** — рад кардан, ба дурӯғ баровардан

تکرار **täкраräн** — такроран

تکلیف **täклеф** — таклиф; вазифа

تگرگ **täгäрг** — тагарг, жола

تلخ **täлх** — талх

تلفن **телефон** — телефон

تلگراف **телеграф** — телеграф

تماشا **täмаша** — тамошо

تمام **täмам** — тамом

تمدن **täмäддон** — тамаддун

تمیز کردن **täмиз кäрдäн** — тоза кардан

تن **täн** — тан, бадан; нафар

تنبل **täмбäл** — танбал

تند **тонд** — тунд

تنگ **täнг** — танг

تنگ **тонг** — графин; кӯзачаи шикамкалон

تنگنا **тäнгна** — тангӣ, чои танг

تنها **тäнha** — танҳо

تنیدن **тäнидäн** — танидан

تو **то** — ту

تو **ту** — дарун

توانستن **тäванестäн** — тавонистан

توبه **тоубе** — тавба

توبیخ **тоубих** — танбеҳ, сарзаниш

توپ **туп** — тӯп

توسعه یافتن **тоусе'е йафтäн** — вусъат ёфтан, тараққӣ кардан

توقیف کردن **тоугиф кäрдäн** — ҳабс кардан

تولیدی **тоулиди** — истеҳсолӣ

تیر **тир I** — тир

تیر **тир II** — моҳи 4-ӯми солшумории эронӣ

تیراندازی **тир-äндази** — тирандозӣ

تیرخالی شدن **тир хали шодäн** — тир холӣ шудан

تیره **тире** — тира, хира

تیشه **тише** — теша

تیکه **тике** — парча

ث

ثابت **сабет** — собит, пойдор

ثانی **сани** — сонӣ дуйӯм

ثانیاً **санийäн** — саниян, баъд, дуйӯм

ثانیه **санийе** — сония, секунда

ثبوت собут — исбот

ثروت сärвät — сарват, боигарӣ

ثروتمندترین сärвät-мändтärин — сарватмандтарин, бойтарин

ثمر сämär — мева, хосил

ثور соур — савр (номи моҳ)

ج

جا ⁀джа — ҷо

جاری ⁀джари — ҷорӣ

جالب ⁀джалеб — ҷолиб, ҷалбкунанда

جام ⁀джам — ҷом

جان ⁀джан — ҷон

جاویدان ⁀джавидан — ҷовидон, намиранда

جائزه ⁀джаезе — ҷоиза, мукофот

جایگزین ⁀джай-гозин — ҷойгузин; ҷогир

جایگیرشدن ⁀джай-гир шодän — ҷойгир шудан, макон кардан

جبراً ⁀джäбрäн — ҷабран

جبهه ⁀джäbhe — ҷабҳа, фронт

جد ⁀джäдд — бобо

جداً ⁀джеддäн — ҷиддан, ба таври ҷиддӣ

جداگانه ⁀джодагане — ҷудогона, алоҳида

جده ⁀джäдде — модаркалон

جدی ⁀джедди — ҷиддӣ

جدید ⁀джäдид — нав

جرئت ва جرأت **дж͡ор‘ат** — ҷуръат

جریده **дж͡ораед** — ҷамъи

дж͡ориде — газета

جزو **дж͡озв** — қисм, ҷузъ

جزئی **дж͡оз’и** — ҷузъӣ

جستجو **дж͡ост-о-дж͡у** — ҷӯстуҷӯ

جستن **дж͡остан** — ҷустан

جد **дж͡осад** — ҷасад

جسم **дж͡есм** — ҷисм

جسورانه **дж͡осуране** — ҷасурона

جعبه **дж͡а’бе** — қуттӣ, яшиқ

جفت **дж͡офт** — ҷуфт

جگر **дж͡егар** — ҷигар

جلاد **дж͡аллад** — ҷаллод

جلد **дж͡алд** — ҷалд, чолоқ

جلد **дж͡елд** — ҷилд

جلسه **дж͡алосе** — маҷлиҫ

جلو **дж͡елоу** — пеш

جمادی الاخر **дж͡омади-йол-ахер** — ҷимодиулохир (номи моҳ)

جمادی الاولی **дж͡омади-йол-ула** — ҷимодулуло (номи моҳ)

جماعت **дж͡амаат** — ҷамоат

جمهور ва جمهوری **дж͡амаһир** — ҷамъи

جمع کردن **дж͡ам’ кардан** — ҷамъ кардан, ғун кардан

جمعه **дж͡ом’е** — ҷумъа

جمعیت **дж͡амийат** — ҷамъият, издиҳом

جمهور **джомҳур** — республика

جمهوری **джомҳури** — республика

جنبش **джомбеш** — ҷунбиш

جنب و جوش **джомб-о-чуш** — ҷунбу ҷӯш

جنس **дженс** — чиз, мол

جنگ **джäнг** — ҷанг

جنگل **джäнгäл** — ҷангал

جنوبی **джäнуби** — ҷанубӣ

جو **джоу** — ҷав

جواب **джäваб** — ҷавоб

جوابی **джäваби** — ҷавоби

جوان **джäван** — ҷавон

جوائز **джäваез** — ҷамъи جائزه

جوراب **джураб** — ҷуроб, пайпоқ

جوی **джуй** — ҷӯй

جویدن **джäвидäн** — хоидан

جهان **джähан** — ҷаҳон

جهت **джеhäт** — ҷиҳат

جهل **джähл** — нодонӣ, ҷаҳл

چ

چابک **ҷабок** — чобук

چادر **чадор** — чодир

چاشت **чашт** — чошт

چاک **чак** — чок

چاقو **чағу** — қаламтарош, корди қатшаванда

چائی — чаи — чой

چائی سبز — чаийе сабз — чои кабуд

چتر — чатр — соябон, чатр

چترباز — чатр-баз — чатрбоз, парашютчӣ,

چدن — чодан — чӯян

چرانیدن — чаранидан — чаронидан

چرخ — чарх — чарх

چرک — черк — чирк

چرم — чарм — чарм

چست — чост — чуст, чолок

چپ — часп — елим

چشم — чашм *ва* чешм — чашм

چشیدن — чашидан

چطور — чи-тоур — чӣ тавр

چکش — чаккош — болға

چنار — ченар — чинор

چند — чанд — чанд

چنگ — чанг — чанг

چنگال — чангал — чангол

چنین — чонин — чунин

چوب دار — чубе-дар — чӯби дор, дорчӯб

چوگان — чоуган — чавгон

چوگان باز — чоуган-баз — чавгонбоз

چون — чун — чун, монанд; ҳамин ки

چه — че — чӣ

چهار — чаhар — чаҳор

چهل — **чеһел** — чиҳил; чил

چیرگی — **чирāги** — ғолибият

چیز — **чиз** — чиз

چیست — **чист** — чист

چینی — **чини** — чинӣ, хитой

ح

حادثه — **һадесе** — ҳодиса

حاصل — **һасел** — ҳосил

حاضر — **һазер** — ҳозир; ҳозирбуда

حاضر شدن — **һазер шодāн** — омадан

حافظ — **һафез** — ҳофиз; ҳифзкунанда, нигаҳдоранда

حاکم — **һакем** — ҳоким

حاکمیت — **һакемийāт** — ҳокимият

حال — **һал** — ҳол; акнун

حالا — **һала** — ҳоло

حالت — **һалāт** — ҳолат

حتم — **һāтм** — ҳукм, қарор

حتی — **һāтта** — ҳатто

حد — **һādд** — ҳад

حدس زدن — **һādс зādāн** — тахмин кардан, фарз кардан

حرارت — **һарарāт** — гармӣ, ҳарорат

حرف — **һārф** — гап

حرف زدن — **һārф зādāн** — гап задан

حرکت — **һāрāркāт** — ҳаракат

حریق ħäриғ — сўзиш, сўхтан

حزب ħезб — партия

حجاب ħеджаб — парда

حجت ħоджджät — ҳуҷҷат

حجم ħäджм — ҳаҷм

حس ħесс — ҳис

حساب ħесаб — ҳисоб

حسن ħосн — ҳусн

حضار ħоззар — ҷамъи حاضر

حصر ħäфр — ковиш

حفریات ħафрийат — ҷамъи حفر

حفظ ħефз — ҳифз, нигоҳдорӣ

حق ħäққ — ҳақ

حقیقت ħäқиқät — ҳақиқат

حکایت ħекайät — ҳикоят

حکم ħокм — ҳукм

حکومت ħокумät — ҳукумат

حکم فرما ħокм-фäрма — ҳукмфармо

حلق ħälқ — ҳалқ

حلقه ħäлқе — ҳалқа

حلوا ħälва — ҳалво

حمام ħаммам — ҳаммом

حمله ħämле — ҳамла

حوالی ħävали — атроф, гирдогирд

حوله ħоуле — сургӣ, рӯпокунак

حیات ħäйат — ҳаёт

حیاط — häйат — ҳавлӣ

حیرت — ĥеирät — ҳайрат

حیرت انگیز — ĥеирät-ängиз — ҳайратангез

حیران — ĥеиран — ҳайрон

حیف — ĥеиф — ҳайф

حیوان — ĥеиван — ҳайвон

حیوانات — ĥеиванат — ҳамъи

خ

خار — хар — хор

خارج — харедж — хориҷ

خاص — хасс — хос

خاطر — хатер — хотир

خاک — хак — хок

خالص — халес — холис

خالی — хали — холӣ

خام — хам — хом

خاموش — хамуш — хомӯш

خاموش شدن — хамуш шодäн — хомӯш шудан

خاموش گردیدن — хамуш гäрдидäн — хомӯш гардидан

خانواده — ханеваде — хонавода

خانه — хане — хона

خائیدن — хаидäн — хоидан

خبر — хäбäр — хабар

خجل — хäджел — хиҷил

خدمت — хедмät — хизмат

خر — хăр — хар

خراج — хăрадж — хироҷ, андоз

خراط — хăррат — харрот,

خرداد — хордад — моҳи 3-ӯми солшумории эронӣ

خرد کردن — хурд кăрдăн — майда кардан, шикастан

خردل — хăрдăл — хардал, горчица

خرسند — хорсăнд — хурсанд

خرشید — хоршид *ва* — хуршид — офтоб

خرم — хоррăм — хуррам

خرما — хорма — хурмо

خروس — хорус — хурӯс

خزر — хăзăр — Хазар (баҳр)

خزیدن — хăзидăн — хазидан

خسته شدن — хăсте шодăн — монда шудан

خشک — хошк — хушк

خشک کردن — хошк кăрдăн — хушк кардан; пок кардан

خشم — хешм — хашм

خشمگین — хешмгин — хашмгин

خصوصاً — хосусăн — хусусан

خط — хăтт — хат

خطا — хăта — хато, саҳв

خطرناک — хăтăрнок — хатарнок

خلع سلاح کردن — хăл'е сăлаһ кăрдăн — бе ярок кардан, бе аслиҳа кардан

خلق — хăлғ — халқ

خمیر دندان — хăмире дăндан — пастаи дандон

خندیدن — хăндидăн — хандидан

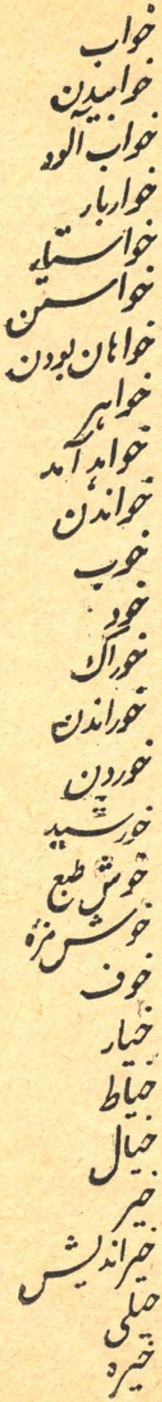

хаб — хоб

хабидäн — хобидан

хаб-алуд — хоболуд

хар-бар — озуқа, хӯрокворӣ

хастар — хостор

хастäн — хостан

хаһан будäн — хоҳон будан

хаһäр — хоҳар

хаһäд амäд — хоҳад омад

хандäн — хондан

хуб — хуб

ход — худ

хорак — хӯрок

хорандäн — хӯрондан

хордäн — хӯрдан

хуршид — офтоб

хош-таб — хуштабъ

хош-мäзе — хушмаза

хоуф — хавф

хийар — бодиринг

хäййат — либосдӯз, дарзӣ

хäйал — хаёл

хеир — хайр

хеир-äндиш — хайрандеш, хайрхоҳ

хеили — хеле, бисьёр

хире — хира

د

داخل — **дахел — дохил**

دادن — **дадăн — додан**

دارا — **дара — доро; бой**

دارا بودن — **дара будăн — доро будан, соҳиб будан**

دارالشفا — **дар-ош-шефа — шифохона**

دارالفنون — **дар-ол-фонун — хонаи дониш; университет**

دارو — **дару — дору**

داس — **дас — дос**

داش — **даш I — дош, оташдони калон**

داش — **даш II — ҷӯра, рафиқ**

داشتن — **даштăн — доштан**

دالان — **далан — коридор, долон**

دام — **дам — дом**

دام پروری — **дам-пăрвăри — чорводорӣ**

دامنه — **дамăне — ҳаҷм, андоза**

دانه — **дане — дона**

دانستن — **данестăн — донистан**

دانش — **данеш — дониш**

دانشجو — **данеш-ҷу — донишҷӯ; студент**

دانشمند — **данешмăнд — донишманд**

دایره — **даере — доира**

دائمی — **даеми — доимӣ**

دبستان — **дăбестан — мактаби ибтидоӣ**

دبیر **дäбир** — муаллими мактаби миёна

دبیرستان **дäбирестан** — мактаби миёна

دختر **дохтäр** — духтар

دچار **дочар** — дучор

دد **дäд** — ҳайвони дарранда

در **дäр I** — дар (пешоянд)

در **дäр II** — дар

درّ **дорр** — дурр (санги қиматбаҳо)

درامدن **дäрамäдäн** — даромадан

درجه **дäрäдже** — дараҷа

درخت **дерäхт** — дарахт

درد **дäрд** — дард

دردمند **дäрдмänд** — дардманд

درس **дäрс** — дарс

درست **дорост** — дуруст; расо (дар бораи соат)

درس‌خوان **дäрс-хан** — аълохон, «аълочӣ»

درشت **дорошт** — дурушт

درفش **дäрäфш** *ва* **дерäфш** — байрақ, алам

درک **дäрк** — дарк, фаҳмиш

درنده **дäрände** — дарранда

دروازه **дäрвазе** — дарвоза

درود **доруд** — бо эҳтиром ёд кардан

دروس **дорус** — чамъи درس

درون **дäрун** — дарун

درهم آمیختن **дäр-häм-амихтäн** — ба ҳам омехтан

درهم شکسته **дäр-häм шекäсте** — торумор шуда, шикаст хӯрда

دریافت کردن **дäр-йафт кäрдäн** — ба даст даровардан, гирифтан

دریدن **дäридäн** — даридан

دژ **деж** — қалъа, истеҳком

دسامبر **десамбр** — декабрь

دست **дäст** — даст

دست باسلحه نمودن **дäст бе äсlеһе немудäн** — ба даст аслиҳа гирифтан

دستور **дäстур** — фармон

دستور دادن **дäстур додäн** — фармудан, фармон додан

دسته **дäсте** — даста, гурӯҳ

دشت **дäшт** — дашт

دشتبان **дäштбан** — посбони майсазор, посбони саҳро

دشمن **дошмäн** — душман

دعوت **дä'вät** — даъват

دفتر **дäфтäр** — дафтар

دفع **дäф** — дафъ

دفن کردن **дäфн кäрдäн** — гӯр кардан

دقت **диққät** — диққат

دقیقه **дäқиқе** — дақиқа

دکتر **доктор** — доктор, врач

دگمه **догме** — тугма; тугмаи занг

دل **дел** — дил

دلاور **дел-авäр** — диловар, ҷасур

دلشاد **делшад** — дилшод

دلیرتر **дäлиртäр** — далертар

دم **дäм I** — дам, лаҳза

دم **дом** — дум

دم **дăм II** — лаб, назд

دندان **дăндан** — дандон

دنیا **дунйа** — дуньё

دوا **дăва** — даво

دوات **дăват** — давот, сиёҳидон

دوازده **доваздăh** — дувоздах

دوام **дăвам** — давом

دوائر **дăваер** — ҷамъи دائره

دو **до** — ду

دو **доу** — дав (феъл), пойга

دوباره **до-баре** — дубора

دوتائی **дотаи** — дутай, дукаса

دوختن **духтăн** — дӯхтан

دود **дуд** — дуд

دور **дур** — дур

دور **доур** — давр

دوست **дуст** — дӯст

دوستانه **дустане** — дӯстона

دوستی **дусти** — дӯстӣ

دوغ **дуғ** — дӯғ (аз чуғрот)

دوال **довăл** — ҷамъи دولت

دولت **доулăт** — давлат

دوم **доввом** — дуйӯм

دومین **доввомин** — дуввӯмин, дуйӯм

دورنما **дур-нема** — дурнамо, манзара

دویست **дäвист** — дусад

دویدن **дäвидäн** — давидан

ده **дäh** — дах

ده **деh** — дех, қишлоқ

دهان **дähан** — дахон

دهقان **деhган** — деҳқон

دی **деи** — моҳи 10-ӯми солшумории эронӣ

دیپلمه شدن **дипломе шодäн** — диплом гирифтан (дар бораи тамом кардани мактаби олӣ ё миёнаи ҳунарӣ)

دیدن **дидäн** — дидан

دیر **дир** — дер

دیروز **ди-рӯз** — дирӯз

دیگ **диг** — дег

دیگر **дигäр** — дигар

دیوار **дивар** — девор

دیواری **дивари** — деворӣ

دیوانه **диване** — девона

ذ

ذخیره **зäхире** — захира

ذرت **зорräт** — ҷуворимакка

ذره **зäрре** — зарра

ذکاوت **зäкавät** — заковат, зиракӣ

ذکر کردن **зекр кäрдäн** — гуфтан, зикр кардан

ذکی **зäки** — зирак, бофаросат

ذی الحجه **зи-л-hеджджже** — зулҳиҷҷа (номи моҳ)

ذی القعده зи-л-ғäде — зулқаъда (номи мох)

ذوب کردن зоуб кäрдäн — гудохтан, об кардан (масалан, оҳанро)

ذوق зоуғ — завқ

ذهن зеhн — зеҳн

ذیل зеил — зайл, зерин

ر

راد рад — чавонмард, начиб

رادیو радио — радио

راجع раджеʼ — дар бораи...

راحت рahäт — роҳат, осоишта

راحت بودن рahäт будäн — қулай будан

رأس рäʼс — сар

راست раст — рост

راستگو раст-гу — ростгӯ

راغ рағ — роғ

راندن рандäн — рондан

راه рah — роҳ

راه آهن рahе ahäн — роҳи оҳан

رای рай *ва* رأی рäʼй — рой, раъй, фикр майл

ربع робʼ — чорьяк

ربیع الاول рäби-ол-äввäл — раби-ул-аввал (номи моҳ)

ربیع الثانی рäби-ос-сани — раби-ус-сонӣ (номи моҳ)

رجب рäджäб — рачаб (номи моҳ)

رحم rähm — раҳм

رخ рох — рух

رخت خواب räхте хаб — бистар

رخشان räхшан — рахшон, ялтосзананда

رد räдд — рад

رزم räзм — ҷанг, мубориза

رزمجو räзм-джу — ҷанговар

رژه räже — парад, намоиш (ҳарбӣ)

رسام räссам — рассом

رسد räсäд — расад, взвод

رسم räсм — расм

رسماً räсмäн — расман

رسیدن räсидäн — расидан

رعنا rä'на — раъно

رفتار räфтар — рафтор, кирдор

رفتن räфтäн — рафтан

رفقا рофäға — ҷамъи رفیق

رفیق räфиғ — рафиқ, чӯра

رل рол — роль

رمضان räмäзан — рамазон (номи моҳ)

رنگ räнг — ранг

روباه рубаh — рӯбоҳ

روح руh — руҳ

رودخانه руд-хане — дарьё

روز руз — рӯз

روزگار рузе кар — рӯзи кор

روزن — **роу̑зӓн** — равзан

روزنامه — **руз-наме** — газета

روس — **рус** — рус

روشن — **роу̑шӓн** — равшан

روشوروی — **ру-шури** — дастшӯ, дастшӯяк

رونمودن — **ру немудӓн** — рӯ гардонидан, нигоҳ кардан

روی — **руй** — рӯй

روی دادن — **руй дадӓн** — рӯй додан, воқеъ шудан

روبهم رفته — **руйе-hӓм-рӓфте** — ба ҳисоби миёна

روئیدن — **руидӓн** — рӯидан

ره — **рӓh** — раҳ, роҳ

رهبری — **рӓhбӓри** — раҳбарӣ

رهبریت — **рӓhбӓрийӓт** — раҳбарият

ریاست — **рийасӓт** — раёсат

ریحان — **реи̑hан** — райҳон

ریشه — **рише** — реша

رئیس — **рӓис** — раис

ز

زحمات — **зӓhӓмат** — ҷамъи زحمت

زحمت — **зӓhмӓт** — заҳмат, меҳнат

زحمتکش — **зӓhмат-кеш** — заҳматкаш

زدن — **зӓдӓн** — задан

زر — **зӓр** — зар, тилло

زراعت — **зераӓт** — зироат, киштукор

زردالو **зӑрд-алу** — зардолу

زرنگ **зеранг** — зирак, пухта

زشت **зешт** — зишт

زکام **зокам** — зуком, тимоқ

زلال **золал** — зулол; соф (об)

زمام **земам** — идоракунӣ

زمان **зӑман** — замон

زمستان **земестан** — зимистон

زمستانی **земестани** — зимистонӣ

زمین **зӑмин** — замин

زنانه **зӑнане** — занона

زندان **зендан** — зиндон, ҳабсхона

زندگی **зендеги** — зиндагӣ

زنده **зенде** — зинда

زوال **зӑвал** — завол, нестӣ

زور **зур** — зӯр

زوراً **зураи** — зӯран

زهر **зӑhр** — заҳр

زیاد **зийад** — зиёд

زیبا **зиба** — зебо

زیر **зир** — зер

زیرا **зира** — зеро

ژ

ژاپونی **жапуни** — японӣ

ژاله **жале** — жола

ژانویه **жанвйе** — январь

ژنده **жäнде** — жанда

ژنرال **женерал** — генерал

ژولیدن **жулидäн** — жӯлидан, парешон шудан

ژوئن **жуен** — июнь

ژوئیه **жуийе** — июль

ژیمناستیک **жимнастик** — гимнастика, варзиш

س

ساخت **сахт** — сохт

ساختمان **сахтеман** — сохтмон; бино

ساختن **сахтäн** — сохтан

ساحل **саһел** — канор, соҳил

سار **сар** — сор

ساعت **саät** — соат; вақт

ساکت شدن **сакет шодäн** — хомӯш шудан

سال **сал** — сол

سالم **салем** — солим, дуруст

سالون **салун** — салун, хонаи калон

ساوخوز **савхоз** *ва* **совхоз** — совхоз

سیاه **сийаһ** — сиёҳ

سایر **саер** *ва* **сайер** — дигар

سائل **саел** — соил, гадо

سایه **сайе** — соя

سبب **сäбäб** — сабаб

سبد **сäбäд** — сабад

сäбз — сабз

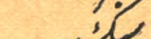
сäбок — сабук

сепаh — сипох

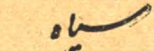
септамбр — сентябрь

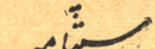
сопордäн — супурдан

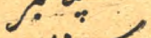
сепäс — сипас, баъд

сотун — сутун

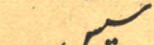
сетäм — ситам

соджуд — таъзим, эҳтиром

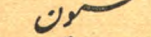
сäхт — сахт

сäдд — садд, монеа

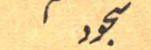
сäр — сар

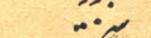
серр — сир, роз

сäр-а-сäр — ҳама, сар то по, умум

сорб — сурб, кӯрғошим

сäр-баз — сарбоз, солдат

сäре бориде — сари бурида

сäр-тäраш — сартарош

сорх — сурх

сäрд — сард, хунук

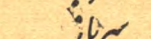
сäр шодäн — сар шудан

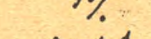
серешк — сиришк, оби дида

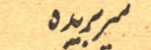
сäр-горд — майор

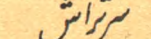
сäр-майе-дар — сармоядор

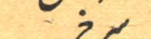
сäр-негун — сарнагун

سره — **сäре** — сара

سرهنگ دو — **сäр-hänге до** — подполковник

سری تکان دادن — **сäри täкан дадäн** — як сар чунбонидан

سریع — **сäри'** — тез, зуд

سست — **сост** — суст

سستی — **сости** — сустӣ

سعادت — **сäадäт** — саодат, бахт

سفال — **софал** — сафол

سفر — **сäфäр** — сафар, мусофират

سفید — **сефид** — сафед

سگ — **сäг** — саг

سلام — **сäлам** — салом

سلامت — **сäламäт** — саломат

سلب — **сäлб** — махрум

سم — **сом** — сум, туёқ

سماور — **сämавäр** — самовар

سمند — **сämänд** — саманд (асп)

سن — **сенн** — син

سنگ — **сäнг** — санг

سنگر — **сäнгäр** — сангар, окоп

سنگین — **сäнгин** — вазнин

سوار — **сäвар** — савор

سواره نظام — **сäваре-незам** — кавалерия, аскарони савора

سؤال — **соал** — савол

سوختن — **сухтäн** — сӯхтан

سود — **суд** — суд, фоида

سودا — со͡уда — савдо

سوز — суз — сӯз

سوزانیدن — сузанидӑн — сӯзонидан, сӯхтан

سوسیالیستی — сусиалисти — социалистӣ

سوق دادن — со͡уғ дадӑн — фиристодан, ҳай кардан, равон кардан

سوگند یاد کردن — соуғӑнд йад кӑрдӑн — савганд ёд кардан, қасам хӯрдан

سوی — суй — сӯй, тараф

سه — се — се

سهل — сӑhл — сабук, осон

سهو — сӑhв — сахв, хато

سهولت — сӑhулӑт — осонӣ, сабукӣ

سیاح — сӑййаh — сайёҳ

سیاست — сийасӑт — сиёсат

سیر — се͡ир — сайр

سیر — сир I — сер (масалан, аз хӯрок)

سیر — сир II — сир, сирпиёз

سیب — сиб — себ

سی روزه — си-рузе — сирӯза

سیگار — сигар — папирос

سیم — сим — сим

سینما — синема — кино

ش

شاخه — шахе — шоха, шох

شاد — шад — шод

شاداب **шад-аб** — шодоб, сероб

شادباش **шад-баш** — шод бош

شادمانی **шадмани** — шодмонй

شادی **шади** — шодй

شاعر **шаер** — шоир

شاگرد **шагерд** — шогирд, талаба

شال **шал** — шол

شام **шам** — шом, бегохй

شأن **шӑ'н** *ва* شان **шан** — шон, шаън

شانه **шане** — шона

شاید **шайӑд** — шояд, мумкин аст

شبدر **шӑбдӑр** — юнучқа; себарга

شتر **шотор** — шутур

شخص **шӑхс** — кас, одам

شخصاً **шӑхсӑн** — шахсан

شخصی **шӑхси** — шахсй, хусусй

شخم **шохм** — шудгор

شدت **шеддӑт** — шиддат

شدن **шодӑн** — шудан

شرائط **шӑрает** — чамъи شرط

شربت **шӑрбӑт** — шарбат

شرح **шӑрh** — шарх, эзох

شرط **шӑрт** — шарт

شرف **шӑрӑф** — шараф

شرم **шӑрм** — шарм

شرمنده **шӑрмӑнде** — шармандa

شروع شدن **шору' шодан** — шурӯъ шудан

شستن **шостан** — шустан

شش **шеш** — шаш

شصت **шаст** — шаст

شعبان **ша'бан** — шаъбон (номи моҳ)

شعر **ше'р** — шеър

شغل **шоғл** — шуғл

شک **шакк** — шак, шубҳа

شکایت **шекайат** — шикоят

شکاری **шекари** — шикорӣ

شکر **шекар** — шакар

شکل **шекл** *ва* **шакл** — шакл

شکم **шекам** — шикам

شلغم **шалғам** — шалғам

شلیک **шалик** — тирандозӣ, шиллик

شما **шома** — шумо

شماره **шомаре** — шумора

شماطه **шаммате** — соати бедоркунак

شمال **шемал** — шимол

شمائل **шамаел** — шамоил, шакл

شمردن **шомордан** — шумурдан

شمع **шам'** — шамъ

شنا **шена** — шино

شناس **шенас** — шинос

شناختن **шенахтан** — шинохтан

شناگر **шенагар** — шиновар

شهادت **шähадäт** — шаҳодат, гувоҳӣ

شهر **шähр** — шаҳр

شهریور **шähривäр**—моҳи 6-ӯми солшумории эронӣ

شهیر **шähир** — машҳур, шӯҳратьёфта

شور **шур** — шӯр

شورا **шоура** — совет

شوروی **шоуравӣ** — советӣ

شوره **шуре** — шӯра

شوسه **шусе** — шоссе (роҳи калони фаршдор)

شوال **шäввал** — шаввол (номи моҳ)

شیر **шир I** — шир

шир II — шер

شیرین سخن **ширин-сохäн** — ширинсуханӣ

شیرینی **ширини** — ширинӣ

شیشه **шише** — шиша

شیره **шире** — шира

شیوه **шиве** — шева

ص

صاحب **саһеб** — соҳиб

صاحبخانه **саһеб-хане** — соҳиби хона

صادر کردن **садер кäрдäн** — содир кардан, баровардан (масалан, фармонеро)

صاف دل **саф-дел** — софдил, кушодадил

صبح **собһ** — субҳ, пагоҳӣ

صبحانه **собһане** — ноништа

صحبت cohбāт — сӯҳбат

صبر cāбр — сабр, тоқат

صحت cehhāт — сиҳат

صحرا cāhра — саҳро

صحیح cāhиh — саҳеҳ, дуруст

صحیفه cāhифе — саҳифа

صد cād — сад (адад)

صدا cāда — садо, овоз

صدر cādр — раис

صدف cādāф — садаф

صدمه وارد آمدن cādāме варед авāрдāн — зарар расондан, зиён расондан

صرف cārф — сарф, харҷ

صرف کردن cārф кāрдāн — хӯрдан

صفر cāфāр — сафар (номи моҳ)

صفر сефр — сифр, ноль

صلح солh — сулҳ

صلح جویانه солh-джӯйане — сулҳҷӯёна

صندلی cāндāли — стул, курсӣ

صنعت cān'āт — техника, саноат

صنعتی cān'āти — саноатӣ

صوت соут — савт

صورت сурāт — сурат

صید сеид — сайд, шикор

ض

ضخیم — зäхим — ғафс

ضدّ — зедд — зид

ضرب کردن — зäрб кäрдäн — зарб додан

ضرر — зäрäр — зарар

ضعف — зä'ф — заъф, бемадорӣ, бекувватӣ

ضعیف — зäиф — заиф, бемадор

ضلع — зел' — қабурға

ضمن — земн — зимн, байн

ضمیر — зäмир — фикр; ҷонишин (дар грамматика)

ط

طاق نصرت — таґе носрäт — токи зафар

طاقچه — таґче — токча, токча

طبابت — табäбäт — табобат, муолича

طبق — табäґ — табак

طبقه — табäґе — табақа

طبل — табл — табл, нағора

طبی — теббӣ — тиббӣ, табобатӣ

طبیعی — табии — табиӣ

طریق — таріґ — тариқ, рох

طفل — тефл — бача

طناب — танаб — таноб, арғамчин

طنین انداز گردیدن — танин-äндаз гäрдидäн — танинандоз гардидан, чарангос задан

طور — тоур — тавр

طول — тул — тӯл, дарозӣ

طی — теи — тай

ظ

ظالم — залем — золим

ظاهر — заһер — зоҳир, равшан

ظاهرگردیدن — заһер гӑрдидӑн — зоҳир шудан, намоён шудан

ظرف — зӑрф — муддат; чоғаҳ (барои андохтани чизе)

ظریف — зӑриф — зариф, нозук

ظفر — зӑфӑр — зафар, ғолибият

ظلم — золм — зулм

ظهر — зоһр — қиём, нисфи рӯз

ع

عادتاً — адӑтӑн — одатан

عادل — адел — одил

عادلانه — аделане — одилона

عاریت — арийӑт — орият, амонат

عاقبت — аґебӑт — оқибат

عاقل — аґел — оқил, баақл

عالم — алӑм — олам

عالم — алем — олим

عامل — амел — омил

عائله — аеле — оила

عبارت ебарӓт — иборат

عبور کردن обур-кӓрдӓн — гузаштан

عبور و مرور обур-о-морур — гаштугузор

عجب ӓджӓб — аҷаб

عدم ӓдӓм — нестӣ

عده едде — гурӯҳ, даста

عذاب ӓзаб — азоб

عذر озр — узр

عذر آوردن озр авӓрдӓн — узр хостан, маъзарат гуфтан

عرب ӓрӓб — араб

عربی ӓрӓби — арабӣ

عرض کردن ӓрз кӓрдӓн — арз кардан

عریض ӓриз — дароз

عریضه ӓризе — ариза

عرعر ӓр-ӓр — ар-ар, ҳангас (аз они ҳайвон)

عروس ӓрус — арӯс

عزیز ӓзиз — азиз

عسکر ӓскӓр — аскар

عسل ӓсӓл — асал

عشق ешғ — ишқ

عصر ӓср — вақти аср, бегоҳӣ

عضو озв — узв, аъзо

عظیم ӓзим — азим, бисьёр бузург

عقب ӓғӓб — ақиб

عقل ӓғл — ақл

علاقه ӓлаге — алока

علامت äламäт — аломат

علاوه елаве — илова

علاف äлäф — алаф

علاف هرزه äлäфе härze — алафи бегона

علم äлäм — алам, байрақ

علم елм — илм

علما олäма — ҷамъи علم

عالم олум — ҷамъи علم

علوم älei̯h — зид; бар вай

علیه ämdän — қасдан

عمداً omp — умр

عمر äмäл — амал; операция

عمل äму — амак

عمو омум — умум

عموم омуми — умумӣ

عمومی ei̯b — айб

عیب ид — ид

عید ид герефтäн — ид кардан

عید گرفتن ei̯nak — айнак

عینک

غ

ғар — ғор

غار ғарäтгäране — ғоратгарона

غارتگرانه і алеб — ғолиб

غالب ғалебäн — ғолибан, аксаран

غالباً

غرب ғ̈арб — ғарб

غزل ғ̈азәл — ғазал

غرض ғ̈әраз — мақсад, ғараз

غرق ғ̈арғ̆ — ғарқ

غریب ғ̈әриб — ғариб, ачиб

غضب آلود ғ̈әзәб-алуд — дарғазаб

غلام ғ̈олам — ғулом

غلبه ғ̈әлабе — ғалаба

غلغه ғ̈әлӛғ̆е — ғалақа

غم ғ̈әм — ғам

غمگینانه ғ̈әмгинане — ғамгинона

غور کردن ғ̆оур кәрдән — машварат кардан

غوره ғ̆уре — ғӯра

غوغا ғ̆оуға — ғавғо

غوک ғ̆ук — ғуқ, қурбоққа

غیب ғеиб — ғайб

غیرت ғеирәт — ғайрат

غیر ғеир — ғайр, бегона, дигар

غیور ғ̈әюр — ғаюр, бағайрат

ف

فارسی фарси — форсӣ

فارغ التحصیل фареғ-от-тәһсил — мактаберо тамом карда

فاشیست фашист — фашист

فاشیزم фашизм — фашизм

فاصل **фазел** — фозил, доно

فائده **фаеде** — фоида

فدا **фäда** — фидо

فرار **ферар** — фирор, гурез

فراش **фäрраш** — фаррош, рӯбучинкунанда

فراموش **фäрамуш** — фаромӯш

فراوان **фäраван** — фаровон, бисьёр

فراهم آوردن **фäра häм авäрдäн** — тайёр кардан, ҳозир кардан

فربه **фäрбеh** — фарбеҳ

فرد **фäрд** — кас, одам

فردا **фäрда** — фардо

فرزند **фäрзäнд** — фарзанд

فرستادن **ферестадäн** — фиристодан

فرصت **форсät** — фурсат

فرم **ферм** — ферма

فرمان **фäрман** — фармон

فرمانده **фäрман-деh** — фармондеҳ

فرمایش **фäрмайеш** — фармоиш

فرود آوردن **форуд авäрдäн** — фуровардан, ҳам кардан

فروردین **фäрвäрдин** — моҳи 1-ӯми солшумории эронӣ

فرهنگ **фäрhäнг** — маданият, маориф

فرهنگستان **фäрhäнгестан** — академия

فریاد **фäрйад** — фарьёд

فریاد زدن **фäрйад зäдäн** — фарьёд задан, дод гуфтан

فریب — фериб — фиреб

فریفته شدن — ферифте-шодан — фиреб хӯрдан

فزون — фозун — фузун

فشردن — фешордан *ва* фешардан — фушурдан, пахш кардан

فضا — фаза — холигӣ

فصل — фасл — фасл

فضل — фазл — фазл, камол, бартарӣ

فعال — фа'ал — фаъол

فعلاً — фе'лан — феълан, холо,

فقط — фағат — фақат

فقیر — фағир — фақир, камбағал

فکر — фекр — фикр

فکراً — фекран — фикран

فلان — фолан *ва* фелан — фалон

فنلاند — фенланд — Финляндия

فوتبال — футбал — футбол

فورا — фоуран — фавран, зуд

فوریه — феврийе — февраль

فهمیدن — фаҳмидан — фаҳмидан

فیض — феиз — файз, неъмат, фаровонӣ

فیل — фил — фил

فیلبان — фил-бан — филбон

فیلسوف — филсуф — файласуф

فیلم — филм — фильм

فیلم بردار — филм-бардар — оператори кино

ق

قابل ғабел — қобил, лоиқ

قادر ғадер — тавоно

قاشق ғашоқ — қошуқ

قاضی ғази — қозӣ, суд

قافیه ғафийе — кофия

قالب ғалеб — қолиб

قانون ғанун — қонун

قانوناً ғанунӑн — қонунан

قائل ғаел — қоил

قبر ғӑбр — қабр

قبل ғӑбл — пеш

قبلاً ғӑблӑн — қаблан, пеш

قبول ғӑбул — қабул

قبول کردن ғӑбул кӑрдӑн — қабул кардан

قدر ғӑдӑр — қадар

قدر ғӑдр — қадр

قدرت годрӑт — қудрат

قدم ғӑдӑм — қадам

قدم به قدم ғӑдӑм-беғӑдӑм — қадам ба қадам

قدیم ғӑдим — қадим

قرا، قریه ғора‘ — ҷамъи

قرار ғӑрар — қарор

قرار داشتن ғӑрар даштӑн — қарор доштан

قرائت ғераӑт — қироат, хониш

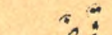
ғ̈арз — қарз

ғ̈арйе — дех, қишлоқ

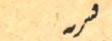
ғ̈есмӓн — қисман

ғ̈есмӓт — қисм

ғ̈ӓшӓнг — хушрӯ, базеб

ғ̈ӓсдӓн — қасдан

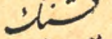
ғ̈ӓср — қаср

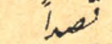
ғ̈ӓзавӓт — қазоват, муҳокима, қозигӣ

ғ̈ӓзийе — ҳодиса

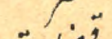
ғофл — қуфл

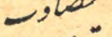
ғ̈ӓлӓм — қалам

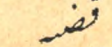
ғ̈ӓлӓм-дан — қаламдон

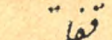
ғ̈ӓмӓр — моҳ; Қамар (исми хос)

ғомри — қумрӣ (парранда)

ғ̈анд — қанд

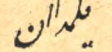
ғондағ — қундоқ

ғова — ҷамъи ва
ғоул — қавл

ғовве — қувват, зӯр

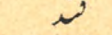
ғ̈ави — зӯрманд, бақувват

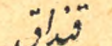
ғahр — қаҳр

ғ̈ahве — қаҳва

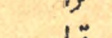
ғийас — қиёс

ғийам — қиём, бархостан, шӯриш

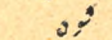
ғийам-конӓндеган — қиёмкунандагон

ғеид — қайд

قیسی **ғеиси** — зардолу

قیف **ғиф** — қиф, даҳана

قیماق **ғеимағ** — қаймоқ

ک

کاتب **катеб** — котиб

کاخ **ках** — қаср, кӯшк

کارد **кард** — корд

کارخانه **кар хане** — корхона, завод, фабрика

کارخانه برق آبی **кар ханейе бӑр ге аби** — станцияи электрикии обӣ

کارخانه چوب بری **кар-ханейе чуб-бори** — корхонаи чӯббуррӣ

کارخانه دار **кар-хане-дар** — фабрикант, соҳиби завод

کارگر **каргӑр** — коргар

کاریدن **каридӑн** — коридан

کاسه **касе** — коса

کاسه سر **касее сӑр** — косаи сар

کاغذ **кағӑз** — коғаз

کافی **кафи** — кофӣ, қаноатбахш

کاملاً **камелӑн** — комилан

کالخوز **калхоз ва** کلخوز **колхоз** — колхоз

کام **кам** — ком

کان **кан** — кон

کانال **канал** — канал

کاویش **кавеш** — ковиш

کاه **каһ** — коҳ

کبیر کäбир — кабир

کتاب кетаб — китоб

کتابخانه кетаб-хане — китобхона

کج кäдж — кач

کجا коджа — кучо

کدام кодам — кадом

کدر кäдäр — ғам

کردار кердар — кирдор

کردن кäрдäн — кардан

کرم керм — кирм

کره кäре — маска, равғани зард

کس кäс — кас, одам

کسل кäсäл — нотоб, бемадор, лоҳаз

کشاورزی кешаварзи — деҳқонӣ

کشت кешт — кишт

کشتزار кешт-зар — киштзор

کشور кешвäр — кишвар, мамлакат

کشیدن кäшидäн *ва* кешидäн — кашидан

کف زدن кäф-зäдäн — чапак задан

کفش кäфш — кафш

کلاس келас — синф

کلاه колаh — калапӯш

کلخوزچی колхозчи — колхозчӣ

کلخوزی колхози — колхозӣ

کلم кäлäм — карам

کلیه коллийе — ҳама

کام — кам

کمال — камол, пурра

کامر — камар, миён

کمربند — камарбанд

کمک — ёрӣ

کم کم — кам-кам

کمونیزم — коммунизм

کمونیستی — коммунистӣ

کنار — канор

کنج — кунҷ

کندن — кандан, кофтан

کندو — қуттии занбӯри асал

کنگره — конгере — съезд, анҷуман, конгресс

کنونی — конуни — ҳозира

کوبیدن — кубидан — кӯбидан

کوچک — кучек — хурд

کودک — кудак — кӯдак

کودکستان — кудакестан — боғчаи бачагон

کور — кур — кӯр

کورکورانه — кур-куране — кӯр-кӯрона

کوک کردن — кук кардан — тоб додан

کوه — куҳ — кӯҳ

کوی — куй — кӯй, маҳалла

که — ке — ки

کی — кеи — кай

کیست — кист

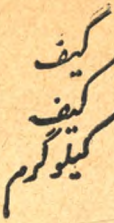

кеиф — кайф

киф — портфель

килу-грам — килограмм

گ

гард — гвардия

гарде сорх — гвардияи сурх

газ — газ

гав — гов

гäч-бор — гачкор

гäда — гадо

гозардäн — гузоштан, мондан

гозаштäн — гузоштан

гозäштäн — гузаштан

гораз — гуроз (нархуки ёбой)

геран — гарон

геран-бäha — гаронбаҳо

гäрд — гард, чанг

гердаб — гирдоб

гäрде дäндан — парашоки дандон

герд амäдäн — ҷамъ шудан

гäрдäн — гардан

гäрдäн кäшидäн — гардан дароз кардан

гäрдидäн — гардидан

герефтар — машғул, банд

герефтäн — гирифтан

گرگ — **горг** — гург

گرم — **гäрм** — гарм

گرمی — **гäрми** — гармӣ

گرو — **героу̯** — гарав

گز — **гäз** — газ (номи халво)

گستردن — **гостäрдäн** — пахн кардан

گشتن — **гäштäн** — гаштан

گشودن — **гошудäн** — кушодан

گفتن — **гофтäн** — гуфтан

گل — **гел** — гил

گل — **гол** — гул

گلابی — **гол-аби** — нок

گلکار — **гел-кар** — гилкор

گلکار — **гол-кар** — гулкор

گلوله — **голуле** — тир, снаряд

گمان — **гоман** *ва* **гäман** — гумон

گم شدن — **гом шодäн** — гум шудан

گندم — **гäндом** — гандум

گوارا — **говара** *ва* **гäвора** — гуворо, форам

گوساله — **гусале** — гӯсола

گوسفند — **гусфäнд** — гӯсфанд

گوش — **гуш** — гӯш

گوشت — **гушт** — гӯшт

گوشه — **гуше** — гӯша

گوشی تلفن — **гушийе телефон** — гӯшаки телефон, трубкаи телефон

گیاه — **гийаh** — гиёх

ل

لازم **лазем — лозим**

لاک **лак — лок**

لاک پشت **лак-пошт — сангпушт**

لال **лал — гунг**

لاله **лале — лола**

لانه **лане — лона**

لایحه **лайеһе — лоиҳа, лоиҳаи қонун**

لب **лӓб — лаб**

لباس **лебас — либос**

لبریز **лӓбриз — лабрез**

لحظه **лӓһзе — лаҳза**

لحن **лӓһн — лаҳн, тон (масалан, тони гап)**

لخت **лохт — луч**

لذیز **лӓзиз — лазиз**

لرزیدن **лӓрзидӓн — ларзидан**

لزوم **лозум — зарурат, зарурӣ**

لقمه **логме — луқма, парча, (хӯрок)**

لکنت **локнӓт — тутила (дард)**

لکه **лӓкке — доғ, парча**

لوازم **лӓвазем — асбоб, ускуна**

لوز **лоуз — бодом; лавз (ҳалво)**

لولو **ло'ло' — лӯълӯъ, донаи марворид**

لیلی **леили — Лайлӣ (исми хос)**

م

ما — ма — мо

مابین — ма-беин — мобайн

ماتم — матäм — мотам

ماخذ — мä'хäз — маъхаз, манбаъ

مادر — мадäр — модар

مادربزرگ — мадäр-бозорг — модаркалон

مادرگاو — маде-гав — модагов

مار — мар — мор

مارس — марс — март

ماش — маш — мош

ماشین — машин — машина

مالک — малек — соҳиб

مالکیت — малекийäт — соҳибӣ, дорой

ماما — мама — момо

مامور — мä'мур — фиристода, хизматчӣ

ماندن — мандäн — мондан

مانع — мане' — монеа, банд, монеъ

ماه — mah — моҳ

ماهر — mahep — моҳир

ماهی — mahи — моҳӣ

ماهی دودی — mahийе дуди — моҳии дудӣ, моҳии дуд додашуда

مایل — маел — моил

مایوس — мä'йус — маъюс

مباحثه **мобаһäсе** — мубоҳиса

مبارزه **мобаräзе** — мубориза

متأنفانه **мотääссефане** — мутаассифона

متحد **моттäһед** — муттаҳид

متداول **мотäдавел** — ҷорӣ, оддӣ

متعلق **мотääллеғ** — мутааллиқ

متوالی **мотäвали** — пай дар пай

متمول **мотäмäввел** — давлатманд, бой

مثال **месал** — мисол

مثبت **мосбäт** — мусбат

مثمر **мосмер** — пурсамар, серҳосил

مثل **месл** — мисл

مثلاً **мäсäлäн** — масалан

مجالس **мäджалес** — ҷамъи مجلس

مجاناً **мäджджанäн** — маҷҷонан, муфт

مجانی **мäджджани** — бепул, муфт

مجبوراً **мäджбуräн** — маҷбуран

مجبور شدن **мäджбур шодäн** — маҷбур шудан

مجسمه **моджäссäме** — муҷассама, ҳайкал

مجلس **мäджлес** — маҷлис

مچ **моч** — банди даст

مچی **мочи** — дастӣ

محاصره **моһасäре** — муҳосира, иҳота

محبت **моһäббäт** — муҳаббат

محبوب **мäһбуб** — маҳбуб

محرم **моһäррäм** — муҳаррам (номи моҳ)

محصول **mähcул** — махсул, ҳосил

محل **mähäлл** — маҳал, ҷо

محله **mähälле** — маҳалла

مخالف **мохалеф** — мухолиф, зид

مخترع **мохтäре'** — ихтироъкунанда, кашфкунанда

مخترعین **мохтäреин** — ҷамъи

مختلف **мохтälеф** — гуногун

مخصوص **mäхсус** — махсус

مخصوصاً **mäхсусäн** — махсусан

مخفی بودن **mäхфи будäн** — махфӣ будан, пинҳон будан

مخلوق **mäхлуқ** — махлуқ

مد **мод** — мода (масалан, модаи либос)

مداد **медад** — карандаш, қалам

مدافع **модафе'** — мудофиакунанда

مدافعین **модафеин** — ҷамъи

مدال **медал** — медаль

مدت **моддäт** — муддат,

مدد **mädäд** — мадад, ёрӣ

مدرسه **mädräсе** — мактаб

مدید **mädид** — дароз

مذاکره **мозакäре** — музокира

مذکور **mäзкур** — мазкур, зикршуда

مراجعه نمودن **мораджее немудäн** — муроҷиат кардан, хитоб кардан

مربوط **märбут** — марбут, баста

مرتب **мораттäб** — мураттаб, батартиб

مرد — мärд — мард

مرداد — мордад — моҳи 5-ӯми солшумории эронӣ

مردانه — мärдане — мардона

مردن — мордäн — мурдан

مردم — мärдом — мардум

مرغ — морғ — мурғ, парранда

مرکب — märкäб — маркаб

مرکب — моräккäб — мураккаб, сиёҳӣ

مرکز — märкäз — марказ

مرگ — märг — марг

مرمر — märмäр — мармар

مرور — морур — гузаштан

مریض — märиз — бемор, касал

مرئی — мär'и — намоён, ошкор

مزارع — мäзаре' — киштзор

مزه — мäзе — маза, таъм

مسابقه — мосабäғе — мусобиқа

مسائل — мäсаел — ҷамъи مسئله

مس — мес — мис

مست — мäст — маст

مسگر — месгäр — мисгар

مسلح — мосäллäh — мусаллаҳ

مسلسل — мосäлсäл — пулемёт

مسند — мäснäд — тақья, болиш

مسواک — месвак — щёткаи дандон

مسئله — мäс'äле — масъала

مشاهده کردن **мошаһäде кäрдäн** — мушоҳида кардан, дидан

مشت و پاکوبی **мошт-о-па-куби** — помол

مشغول **мäшғул** — машғул

مشورت **мäшвäрät** — машварат, маслиҳат

مصدر **мäсдäр** — масдар

مصر **меср** — Миср

مصمم شدن **мосäммем шодäн** — қарор додан, қасд кардан

مضروب **мäзруб** — зарбшаванда, задашуда

مضمون **мäзмун** — мазмун

مطب **мäтäбб** — кабинет, қабулгоҳ (аз они доктор)

مطلق **мотлäқ** — мутлақ

مظلوم **мäзлум** — мазлум

مظهر **мäзһäр** — ҷои зоҳиршавӣ; ифодакунанда

معارف **мäареф** — маориф

معاصر **моасер** — муосир, ҳозира

معالجه **моалäджже** — муолиҷа, даво

معذور **мä'зур** — маъзур

معطل کردن **моаттäл кäрдäн** — нигоҳ доштан, дошта истодан

معلم **моаллем** — муаллим

معلمین **моаллемин** — ҷамъи معلم

معنا **мä'нäн** — маънан

معلوم **мä'лум** — маълум

معمول **мä'мул** — маъмул, одат, расм

مغلوب **мäғлуб** — мағлуб

مفید **мофид** — фоиданок

مقابل **моғабел** — муқобил, рӯ ба рӯ

مقاله **мäғале** — мақола

مقام **мäғам** — мақом, ҷо, мавқеъ

مقاومت **моғавämät** — муқовимат, пойдорӣ

مقدار **меғдар** — миқдор

مقر **мäғärр** — макон, ҷои бошиш

مقرره **могärräре** — муқарраршуда

مکار **мäккар** — маккор

مکان **мäкан** — макон

مکتب **мäктäб** — мактаб

مکتوب **мäктуб** — мактуб

مگر **мägär** — магар

مگس **mägäс** — магас

ملا **молла** — мулло

ملاک **мäллак** — помещик

ملاکین **мäллакин** — ҷамъи ملاک

ملال **мälал** — малол

ملامت **мäламät** — сарзаниш

ملت **меллät** — миллат

ملتفت شدن **молтäфет шодän** — донистан, фаҳмидан

ملخ **мäläх** — малах

ملک **молк** — мулк, мамлакат

ملل **мелäл** — ҷамъи ملت

ملوان **мälван** — матрос

ملیون **мелйун** — миллион

مشک мушāк — мушак

موفقیت мовāффāқийāт — муваффақият

موقتی мовāққāти — муваққатӣ

موقع моуқе' — вақт; ҷо

مومن му'мен — мӯъмин

موم мум — мум

مه ме — май (номи моҳ)

مهاجر мohаджер — муҳоҷир

مهتر мehтāр — калонтар

مهر mehр I — меҳр

مهر mehр II — моҳи 7-ӯми солшумории эронӣ

مهندس mohāндес — инженер

مهندسین mohāндесин — ҷамъи مهندس

میان мийан — миён, байн

میدان меидан — майдон

میراث мирас — мерос

میز миз — стол, миз

میزان мизан — андоза, план

میسر мойāссāр — муяссар

میل меил — майл

میمون меимун — маймун

مین мин — мина

میوه миве — мева

میهن mihāн — ватан

میهنی mihāни — ватанӣ

ن

نابود ساختن — **на-буд сахтан** — нобуд кардан

نابودی — **набуди** — нобудӣ

نادان — **на-дан** — нодон

نادر — **надер** — нодир, камьёб; Нодир (исми хос)

ناشتا — **нашета** — ноништа

ناشناس — **на-шенас** — ношинос

ناطق — **натеғ** — нотиқ

ناظر — **назер** — назаркунанда, назораткунанда

ناگاه — **нагаҳ** — ногоҳ

نام — **нам** — ном

نامه — **наме** — нома, мактуб

نامیدن — **номидан** — номидан

نان — **нан** — нон

ناهار *ва* نهار — **наһар** — хӯроки пешин

нәбәрд — ҷанг, мубориза

نشتر — **наср** — наср

نجار — **нәдж̄дж̄ар** — дуредгар

نخ — **нәх** — нах

نخستین — **нәхостин** — нахустин, аввалин

نخل — **нәхл** — нахл (масалан, дарахти хурмо)

نه — **нә-хеир** — не

ندا — **неда** — нидо

ندرت — **нодрәт** — камчинӣ

нерх — нарх

нӓрде — панҷара, панҷараи нардбон

нӓзд — назд

нӓздик — наздик

нӓздики — наздикӣ

нешан — орден, нишон

нешан дадӓн — нишон додан

нешандӓн — нишондан

нешане-гири кӓрдӓн — нишон гирифтан

нешӓстӓн — нишастан

нешани — нишона, аломат

нӓсб кӓрдӓн — овехтан, часпондан, бастан

нӓсиһӓт — насихат

несф — нисф, ним

нотғ — нутк

незам — тартиб

нӓзӓр — назар, нигоҳ

нӓзӓр кӓрдӓн — назар кардан, нигоҳ кардан

нӓзм — назм

нӓфӓр — нафар, кас

неғаб — ниқоб

нӓққаш — наққош

нӓққаши — наққошӣ

нӓққаши кӓрдӓн — нақшу нигор кардан

ноқат — ҷамъи نقطه

нӓқше — план

ноґте — нуқта, пункт, чо

негаштан — навиштан, наққошӣ кардан

негаh кардан — нигоҳ кардан

негаран будан — нигарон будан; паре-шонхотир будан

негаристан — нигаристан

немайан гардидан — намоён гардидан

немайанде — намоянда, вакил, депутат

намад — намад

нам — нам

ноу — нав

навар — лента

новамбр — ноябрь

ноу бе ноу — нав ба нав

ноуде — навда

нур — нур

ноу-руз — наврӯз

ноузад — навзод

невештан — навиштан

нушидан — нӯшидан

ноу' — навъ, хел

нук — нӯг

ноукар — навкар, хизматгор

нависанде — нависанда

навин — нав

на *ва* не — не

ноh — нӯҳ

نهادن — неһадӓн — ниходан, мондан

نهر — нӓһр — дарьё, рӯд

نی — неи — най

نیرو — ниру — қувва, зӯр

نیز — низ — низ

نیزه — неизе — найза

نیست — нист — нест

نیست کردن — нист кӓрдӓн — нест кардан

نیمکت — нимкӓт — диван, курсӣ

نیمه — ними — нима, нисф

نیمه روز — нимее руз — нисфи рӯз, пешин

و

و — ве — ва

وارگون نمودن — важгун немудӓн — сарнагун кардан

وارد شدن — варед шодӓн — даромадан

واقع — ваґе' — воқеъ

واقعی — ваґеи — воқей, ҳақиқӣ

وام — вам — қарз

وثیقه — вӓсиґе — васиқа

وجب — вӓджӓб — вачаб

وجود — воджуд — вучуд, будан

ورود — воруд — даромад, дохилшавӣ

وزیر — возӓра — ҷамъи

وزرا

وزش — вӓрзеш — варзиш

وزن вäзн — вазн

وزیدن вäзидäн — вазидан

وسیع вäси' — васеъ

وسیله вäсиле — восита

وصف вäсф — сифат, хосият

وصل شدن вäсл шодäн — часпонида шудан

وعده вä'де — ваъда

وفادار вäфадар — вафодор

وقت ваґт — вақт

ولگرد вел-гäрд — дайду, оворагард, бекоргард

ولی вäли — вале

وی веи — вай

ویران веиран — вайрон

ه

هجری hеджри — ҳичрӣ

هدایت کردن hедайäт кäрдäн — даровардан, роҳ нишон додан

هدف häдäф — нишон шудан

هدهد hодҳод — ҳудҳуд, шонасарак

هر häр — ҳар

هزار häзар — ҳазор

هشیار hошйар — ҳушьёр

هفته häфте — ҳафта

هکتار hектар — гектар

هلو hолу — шафтолу

هلهله hälhäle — чапакзании дуру дароз, изҳори хурсандӣ

هم häm — ҳам

هم‌اکنون häm-äknun — минбаъд

همان häman — ҳамон

همت hemmät — ҳиммат

همسایه häm-сайе — ҳамсоя

همسر häm-сӑр — зан; шавҳар

همگی hämägi — ҳамагӣ

همواره häm-варе — ҳамвора, ҳамеша

همه häme — ҳама

همهمه hämhäme — ғавғо

همیشه hämише — ҳамеша

همین hämин — ҳамин

هندوستان hendустан — Ҳиндустон

هنر honär — ҳунар

هنرآموزی honär-амузи — ҳунаромӯзӣ

هنگام hängam — ҳангом, вақт

هنوز hänuz — ҳанӯз

هوا häва — ҳаво

هواپیما häва-пеима — самолёт

هول و هراس hoул-o-hepac — тарс

هیاهو häйahy — ҳаёҳу, ғавғо

هیچ hич — ҳеҷ

هیئت hеиät — ҳайат

ی

йа — ё

йад — ёд

йад герефтäн — ба ёд овардан, ёдоварӣ кардан

йар — ёр

йафтäн — ёфтан

йäх-бäндан — хунуки қаҳратун

йä'ни — яъне

йек — як

йек-парче — яклухт

йуреш — юриш, ҳамла

йункер — юнкер, талабаи мактаби ҳарбӣ дар Россияи подшоҳӣ.

МУНДАРИҶА

Сах.

Мукаддима 2

Овозҳои забони форсӣ

Садонокҳо 3
Садонокҳои холис 3
Садонокҳои мураккаби (дифтонгҳои) форсӣ 5
Ҳамсадоҳо 6
Машкҳои фонетикӣ 7

Графикаи (хати) забони форсӣ

Ҳарфҳои забони форсӣ 9
Баъзе аломатҳои хати форсӣ 34

Иловаҳо

Иловаи якӯм 77
Иловаи дуйӯм 106

Хилол Каримов

Персидский язык

Книга первая

Учебник для 5-го класса таджикских школ

(на таджикском языке)

Муҳаррир *Х. Раҳматуллоев* Муҳаррири техникӣ *Р. Ильёбоев*
Мусаҳҳеҳ *С. Зикиров*

Ба матбаа 18/VI-1960 супорида шуд. Ба чопаш 7/XII-1960 имзо шуд.
Қоғази 60X92¹/₁₆. Чузъи чопӣ 11,5. Чузъи нашрию ҳисобӣ 5,0.
КЛ 02603. Адади нашр 50.000. Супориши № 888.

Сталинобод, Комбинати полиграфии Вазорати маданияти
РСС Тоҷикистон